

**Lowest Air Fares
For INDIA**

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

A.B. Travel Service

Ph: 847-630-2096

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

**SUPER 8
Kansas**

50 Units, Interior Corridor
Manager's Apartment
Grossing-\$815,000
Asking- 3.4 Times

Jas Randhawa
510.406.5056

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

Worldwide Travel, Inc.

Established Since 1975. **IATA**

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

Ph: 734-525-7304

Toll Free: 800-504-3044

Lowest Fare Guaranteed

Tenth Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 15, April 11, 2009 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਬੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵਖ਼ਤ ਪਾਇਆ

1984 ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਟਾਲੂ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਖਿੱਝੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰੀ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਬੰਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹੇਠ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਲਿਫਟੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਲੋਂ 84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ ਲਈ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੰਬੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਕ ਸਤਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਕੈਪਟਨ ਕਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਸੰਵੇਦਨਾ ਲਹਿਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਬੰਨੀ ਪੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਗੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਨ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗਠਜੋੜ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਭਾਵੁਕ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਠੀ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਚੋਣ ਲੜਨ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੂਸਤ ਪਏ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਰਕਰ ਵੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ

'ਚ ਪੰਜਾਬ ਭਰ 'ਚ ਰੋਸ ਧਰਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭੜਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਵਾ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੁਣ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 ਉੱਤੇ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ): ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦੈਨਿਕ ਜਾਗਰਣ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁੱਤੀ ਕੱਢ ਮਾਰੀ। ਜੁੱਤੀ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨੇੜਿਓਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਡਿੱਗੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਕਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵਲ ਬੂਟ ਉਛਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁੱਸੇ ਗਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਣ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤੇ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹਾਲ ਅੰਦਰ ਜਿੱਥੇ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਮੱਚ ਗਈ, ਉਥੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਵੁਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੰਗਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ। ਟਾਈਟਲਰ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸੀ ਬੀ ਆਈ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮੱਦ ਦਾ ਗਲਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 6 ਉੱਤੇ)

North American Truck Stop

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!!

**ਕੈਰੀਅਰ ਬਰਮੋਕਿੰਗ ਐਂਡ
ਕੈਰੀਅਰ ਯੂਨਿਟ
ਇੰਜਣ ਇਥੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ
ਉੱਤੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ**

**ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਸਰਵਿਸ
ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਭਾਅ**

909-350-3310, 909-697-5808

balwindernats@yahoo.com

14320 Slover Ave., Fontana, CA 92337

Omni Realty

Specializing in Gas Stations,
Motels and Residential

Vijay K. Chamdal
Commercial Realtor
Office: 713-779-7326
Cell: 281-704-0470, Fax: 281-858-1464

AFFORDABLE MORTGAGE INC.

SBA Loans
Conventional Loans
Residential Loans
www.affordablemortgage.usa

9100 Southwest Freeway, Suite 111
Houston, TX 77074

Low Down
Payment
100% Financing

ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਵਿਸਾਖੀ ਸਮਾਗਮ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜਾ 13 ਅਪਰੈਲ ਮੁਤਾਬਕ ਪਹਿਲੀ ਵੈਸਾਖ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ 17, 18 ਅਤੇ 19 ਅਪਰੈਲ 2009 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ, ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
17, 18, 19 ਅਪਰੈਲ, 2009
2. ਪਾਠ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਸ਼ਾਮ 6:30 ਤੋਂ 7:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
3. ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਜਥਾ
ਸ਼ਾਮ 7:00 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
4. 19 ਅਪਰੈਲ (ਐਤਵਾਰ)
ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ
5. 19 ਅਪਰੈਲ (ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਾ ਦੀਵਾਨ
ਸਵੇਰੇ 10:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਮਰੀਕਾ

Guru Nanak Sikh Mission of America Inc.

217 W. State Rd. Island Lake, IL- 60042 USA

Ph. 847-526-5633,

Fax : 847-526-5678

E-mail : waheguru@sikhmission.com

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਕ !

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਹਾੜਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ 19 ਅਪਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲੇਗਾ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

19 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲਿਆ

ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੱਚੇ

ਦਸਤਾਰ ਦਿਵਸ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏਗਾ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅੱਤੁੰਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਝਾਤੂਬਰਦਾਰ

Governing Body;

Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D.(President)

S. Gurnam Singh Sidhu (Executive Sect.)

S. Rajinder Singh Bains (Financial Sect.)

S. Ravinder Singh Pannu (Religious Sect.)

S. Jaspal Singh Ghotra (PR & Ed. Sect.)

Board Of Trustees: 1. Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D. 2. S. Surjit Singh Grewal 3. S. Harjit Singh Sahi. 4. S. Sukhdev Singh Multani. 5. S. Gurnam Singh Sidhu. 6. Dr. Renu Juneja, Ph.D. 7. S. Kuldip Singh Turke. 8. S. Sarwan Singh. 9. S. Rajbir Singh Boparai. 10. S. Gurinder Singh. 11. S. Shamsheer Singh Boparai. 12. S. Rajinder Singh Bains. 13. S. Baldev Singh. 14. S. Balraj Singh. 15. S. Amrik Singh Basra. 16. S. Kuldip Singh. 17. S. Lakhwinder Singh. Honorary -Members. S. Inderpal Singh.

ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜ਼ੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਪਰੈਲ 2009

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਗਰੇਵਾਲ, ਜੈਲੀ, ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ, ਹਰਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਦੀਪਕ ਢਿੱਲੋਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਵਿਰਕ, ਗੁਰਲੇਜ ਅਖਤਰ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦਿਓਲ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ।

Sponsors: Grill of India, Flint (MI) 810-230-7090

Ajay Badhwar Tax and Accounting Services 517-393-0720.

Sangath Foods, Lansing (MI) 517-333-6536

Trepcos Wholesale Groceries, 248-546-3661

Worldwide Travel 1-800-504-3044

**WESTERN
UNION**

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 18 ਅਪਰੈਲ 2009 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਰਤਨੀ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਗੁਰਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ, (ਲੈਨਸਿੰਗ ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਪਾਰਕ) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 N. Grand Ave, Lansing, MI 48933) ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

Cultural program will follow

- ★ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਗਤਕੇ ਦੀ ਟੀਮ
- ★ ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
- ★ ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ

Free city parking across the Park on Capital Ave.

**Contacts: Gurudwara Sahib (517) 272-0231,
Ladi Multani (517) 204-4171, S. Balbir Singh (917) 214-8483**

ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਭੰਗੜਾ ਫਿਊਜ਼ਨ-10 'ਚ ਵਰਜੀਨੀਆ ਦੀ ਵੀ.ਸੀ.ਯੂ. ਟੀਮ ਜੇਤੂ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ): ਪੰਜਾਬੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਣ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਪਹਿਰਾਵੇ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਅਧੀਨ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੇ ਸਾਉਥ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਲਚਰਲ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਾਈਪ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਦਸਵੇਂ ਭੰਗੜਾ ਫਿਊਜ਼ਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਲੰਘੇ

ਸ਼ਾਨ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਫਸਵਾਂ ਸੀ। ਵਰਜੀਨੀਆ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵੀ.ਸੀ.ਯੂ. ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਤੇ 'ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ' ਡਿਟਰਾਇਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਪੁਨੀਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਪੁਆਈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ 'ਅਣਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਟੀਮ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੇਤੂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2000, 1000 ਅਤੇ

ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ ਡਿਟਰਾਇਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੀ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਜੇਤੂ ਟਰਾਫੀ ਨਾਲ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਫਿਲਮੋਰ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਵੁਡਵਰਡ ਥੀਏਟਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪੀ.ਸੀ.ਈ.ਪੀ. ਟੀਮ, ਪਲਿਮਥ ਕੈਟਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ, ਕੈਟਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਸੀ.ਐਮ.ਯੂ. ਚੱਕ ਦੇ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ ਕਾਰਨੇਗੀ ਮੈਲਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਵਾਨਸਟਨ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਰਥ ਵੈਸਟਰਨ ਭੰਗੜਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਨੱਚਦੀ ਜਵਾਨੀ (ਟੋਰਾਂਟੋ), ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਭੰਗੜਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਐਨ ਆਰਬਰ ਕੈਪਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਐਮ.ਐਸ.ਯੂ. ਭੰਗੜਾ ਟੀਮ, ਲਾਸ ਐਂਜਲਸ ਤੋਂ ਅਣਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੀਮ, ਵਰਜੀਨੀਆ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ.ਸੀ.ਯੂ. ਟੀਮ, ਸਿਮੇਨ ਫਰੇਜ਼ਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੀ.ਸੀ. ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਐਸ.ਐਫ.ਯੂ. ਟੀਮ, ਬਾਸਟਨ ਮੈਸਾਚਿਉਸੈਟਸ ਵਲੋਂ ਬਾਸਟਨ ਭੰਗੜਾ ਅਤੇ ਡਿਟਰਾਇਟ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ

500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰਨਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਫੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਗੀਤਕ ਤੇ ਨ੍ਰਿਤ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਾਮ ਮੌਕੇ ਗਾਇਕ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ।

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸ. ਰਸ਼ਿਦਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਨੀਸ਼ ਕਟਾਰੀਆ, ਆਨਸਟਾਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਕਾਲੇਕਰ ਨੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹੋਸਟ ਸ੍ਰੀ ਹੈਰੀ ਸੰਧੂ ਸਨ।

ਇਸ ਸੰਗੀਤਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ. ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਗਿੱਲ, ਭੁੱਲਰ ਸਵੀਟਜ਼, ਲੋਕ ਸ਼ੋਰ ਗੁਰੱਪ ਜਨਰਲ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਮਾਨਹਾਟਨ ਜੀ ਮੈਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਸਾਵਧਾਨ! ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਏ ਟੀ ਐਮ 'ਚੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਬੇਕਰਸਫੀਲਡ: ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਟੋਰ ਤੇ ਏ ਟੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨ ਲਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨ। ਏ ਟੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਤੁਹਾਡੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਪੈਸੇ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੋਗੇ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਰਕਮ ਕਿੰਨੀ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਪਾਏ ਗਏ ਕੈਸ਼ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਢਾਏ ਗਏ ਕੈਸ਼ ਵਿਚਾਲੇ 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਫਰਕ

ਨਿਕਲਿਆ।

ਸਟੋਰ ਮਾਲਕ ਨੇ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਾ ਦੱਸਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏ ਟੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਮਸ਼ੀਨ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏ ਟੀ ਐਮ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪਾਏ ਕੈਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਈਆਂ ਟਰਾਂਜੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਤਾਂ 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਫਰਕ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੱਢੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੀਹ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨੋਟ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਅਤੇ ਫਾਲਤੂ ਪੈਸੇ ਕਢਾਏ ਗਏ। ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਸ਼ੈਰਿਫ ਪਾਸ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਫਰਕ ਦੀ ਰਕਮ ਮੋੜ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਰਨ ਕਾਊਂਟੀ ਸ਼ੈਰਿਫ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੈਟੀ ਬੈਫਟ (ਚੋਰੀ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਐਤਕੀਂ ਵੀ ਭੁੱਲਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਮੰਡੀ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ : ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਘੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮਾਯੂਸੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ 26 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਇਥੇ ਨੇੜੇ ਕੁੱਧ ਦੇ ਟੋਟੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 12 ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਆਖੇ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਮਾਯੂਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਖੇ ਸਾਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ।

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ 1983 ਨੂੰ, ਇਥੋਂ ਨੇੜੇ ਕੁੱਧ ਦੇ ਟੋਟੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਰਸਤਾ ਰੋਕ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 12 ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 65 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਰ ਨਾ ਪੁੱਛੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਮਾਗਮ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ

ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰੁਖੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਫਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ ਕਲਾਂ, ਇੰਦਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਧਾਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਵੀ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕੰਗਣਵਾਲ, ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀਮਾਜਰਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਖਾਨਪੁਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਇਸਮਾਈਲ ਰਣਵਾਂ, ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਉਪੇਕੀ, ਇਲਮਦੀਨ ਰੰਣਵਾਂ ਅਤੇ ਮੱਘਰ ਸਿੰਘ ਲਸੋਈ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 65 ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚੌਢੀ ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ, ਕੁੱਧ ਟੋਟੇ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਰਕ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ 'ਤੇ ਬੱਸ ਪਰਮਿਟ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਮੰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਬਾਕੀ ਹਨ।

punjabtimesusa.com

ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੀ ਪੁੜੀ ਦਿੰਦਾ ਬਾਪ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ

ਫੋਰਟ ਵਰਥ, ਟੈਕਸਾਸ: ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਚਲ ਰਹੇ ਆਪਣੇ 8 ਤੇ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿੱਕ ਪਟੇਲ ਨੂੰ 17 ਘੰਟੇ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਲੈ ਗਈ। ਇਥੇ ਇਕ ਮੋਟਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਿੱਕ ਪਟੇਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਲ ਘੱਟ ਅਤੇ ਖੇਡਣ ਵਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ 8000 ਡਾਲਰ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਰਹੇ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਗਰੇਡਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੋਚ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੇਣ ਲਈ 42 ਸਾਲਾ ਨਿੱਕ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਰੱਸੀ ਲੈ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਟਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲਗੇ ਦੋ ਖੰਭਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਦਸ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੰਘਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਿੱਕ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਨਿੱਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੈਸਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਸ਼ਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਕੀ-ਮੋਟੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਨਿੱਕ ਦੀ ਮੋਟਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਸੈਲੀ ਨੌਬਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿੱਕ ਇਕ ਚੰਗਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਖਿਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵਡੇ ਮੁੰਡੇ ਚਿਸ਼ਬਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਟੈਸਟ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਗਰੇਡ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਨਾਏ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਲਵਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਤੋਂ ਆਏ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਸਟਿਸ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਕੀਲ ਪਵਿਤ ਮੱਤੇਵਾਲ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਕੱਟੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਭੁੱਕੀ ਤੇ ਅਫੀਮ ਵੇਚਦੇ 22 ਪੰਜਾਬੀ ਫੜੇ

ਜਗਰਾਓਂ : ਡੋਡਿਆਂ (ਭੁੱਕੀ) ਦਾ ਧੰਦਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਰਗੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਮੁਲਕ 'ਚ ਵੀ ਡੋਡੇ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਧੰਦੇ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਡੋਡੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਇਕ ਦੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ, ਪੂਰੇ 22 ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ।

GET YOUR TAXES DONE

INDIVIDUAL, CORPORATIONS & SELF EMPLOYED

We do e-filing & new corporation set up Weekends and evening appointments

**Call Tejbir- 815-212-9984
630-885-2308**

**1463 WINDFLOWER CT., ROMEOVILLE, IL 60446
E-MAIL - TAXMATICS@HOTMAIL.COM**

Punjab Times

Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-299-9200

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਬੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵਖ਼ਤ ਪਾਇਆ

ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਚਾਅ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਟਾਈਟਲਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੁੜਕੂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਟਾਈਟਲਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੋ ਉਮੀਦ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ, ਉਹੋ ਉਮੀਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬੰਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੌਂਸਲਾ ਬੰਨ੍ਹਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੀ ਸਤਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਕਤੇ 'ਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਟਾਈਟਲਰ ਮਾਮਲੇ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਬੇੜੀ ਬਹੁਤੀ ਉਮੀਦ ਜਗਾਈ ਸੀ, ਬੰਨੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬੰਨੀ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਜਿਥੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਉਸ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨ ਕਿ 'ਜਸਜੀਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ' ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਆਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜੋ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਿੱਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਦੇਖੀਆਂ, ਪਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀਆਂ।

ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੁੱਟਬਾਜ਼ੀ ਪੂਰੇ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ

'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਬੰਨੀ ਦੇ ਖੜੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਜਰਾ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਰਹੇਗਾ। ਫਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਬਠਿੰਡਾ ਸੀਟ ਵਲ ਵੀ ਲਾ ਸਕਣਗੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਣਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ ਨਿਰਾ ਬੰਨੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਡਰ ਹੋਰ ਬਗਾਵਤਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੇ-ਅੰਦਰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਧੂਆਂ ਧੁਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਨੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਪਟਿਆਲਾ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੁਨ੍ਹਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਬੁਨ੍ਹਤ ਹਲਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਚ

ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੈਪਟਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਨੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਇਥੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਹਿਮ ਨੇਤਾਵਾਂ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਡਿਆਲਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਫਦੀਪੁਰ ਅਤੇ ਕਰਨਲ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਲੋ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਣੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਟਾਈਟਲਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਘੇਰਨਾ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ, ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰਕ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਚਰਚਿਤ ਮੁੱਦੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਜ਼ਰੂਰ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ।

ਟਾਲੂ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਖਿਝੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵੱਲ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰੀ

ਇਕਦਮ ਬਾਅਦ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਗਲਕ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਹੈ, ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ ਤਾਂ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ, ਉਹਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਕ ਪਲ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਦੌਰੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ"

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦੈਨਿਕ ਜਾਗਰਣ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸੰਜੇ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋਣ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਖਬਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਵੱਜ ਸਕਦੀ ਜੁੱਤੀ: ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵਲ ਉਛਾਲੀ ਜੁੱਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਰਮ ਤਾਂ ਬਚ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ 'ਲੱਗ' ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੇ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰਟੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ

ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕੇ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਦੱਖਣ ਵਲ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ "ਕਾਂਗਰਸ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਇਸ ਮੁਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਤਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ 'ਤੇ ਮੋੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਦਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਬਗ਼ਦਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁਤੱਜ਼ਿਰ ਅਲ ਜੈਦੀ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਰੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਸੀ ਪਰ ਜੈਦੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ

ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 20 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਅਰੀਜੀਤ ਪਸਾਇਤ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਔਰਤ ਨੇ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵਲ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1984 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ 'ਤੇ ਜੁੱਤੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਸਿੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹਾਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ

ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭੜਕ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਜਮ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ।

ਜੁੱਤੀ ਸਿੱਖ ਪੀੜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਬਾਦਲ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਪੀ ਚਿੰਦਬਰਮ ਵਲ ਸਿੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੁੱਤੀ ਵਗਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਪੀੜਾ ਤੇ ਗਮੇ-ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਦਨਾਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਰਾਹੀਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਕਾਂਗਰਸੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਗਿਰੇਹਾਂ ਵਲੋਂ 1984 ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਉਤੇ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਮੂਹ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਅੰਦਰ ਭਾਰੀ ਗਮੇ-ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।' ਇਹ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਰੁਧ ਹੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਵਿਰੁਧ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੀਰ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

11 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ 2009—ਭੰਗੜਾ, ਗਿਧਾ, ਬੋਲੀਆਂ, ਲੋਕ-ਨਾਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ। ਲੇਨ ਟੈਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ, ਸ਼ਾਮ 7:00 ਵਜੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਫੋਨ: 847-414-3041

Matrimonials

Jat Hindu Choudhary Family seeking a suitable match for their 33 year old son, 5'4", U.S. citizen. Seeking a young nurse, immigrant or student visa. Please send a photo & resume to:

Robertchoudhary@yahoo.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਡੋਡ 26, 5'6", ਮਾਸਟਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਕਰ ਰਹੀ ਸੁੰਦਰ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਤੀ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਲਈ ਯੂ.ਐਸ.ਏ./ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ/ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਐਚ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 704-930-1734,

sandhu_rajpal@hotmail.com

Suitable US citizen or green card holder mach for Kamboj Sikh US citizen boy, 5'10", 26, electric engineer working in a reputed company near Chicago, call: 224-623-3923 or e-mail: bababalji@yahoo.com

ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਦਾ ਖਲਾਰ ਪੈ ਗਿਆ...

ਲੰਡਨ : ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਐਲੀਜ਼ਾਬੈਥ ਨੇ ਬੀਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹਿਲਾ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਇਆ ਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਵਲੋਂ ਉਹ ਜਿਹਾ ਸਨੇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਾਸੀਆਂ, ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਰਵਾਇਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਮਿਸ਼ੇਲ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਦੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਉਦੋਂ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ। ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਛੂਹ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ।

ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਦੇ ਉੱਚੇ ਕੱਦ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਲੱਕ ਨੂੰ ਮੋਹ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਇੰਨਾ ਮੋਹ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਮਿਸ਼ੇਲ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਨੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography (with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

LOANS! LOANS!! LOANS!!!

- ✓ Commercial loans- any size, anywhere!
- ✓ Residential Loans
- ✓ Purchase/Refinance
- ✓ Houses/Gas Stations/Franchises/Motels
- ✓ Grocery/Liquor Stores
- ✓ Churches

Rajesh Gupta

414-322-5722 Cell

ABC Mortgage

e-mail: gupta@abcmortgage.biz

6617 W. Capitol Dr. Milwaukee, WI 53216

www.abcmortgage.biz

414-462-2222 (Ph.)

414-462-2220 (Fax)

Visit us on the web: punjabtimesusa.com

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

Aero Travel & Tours Inc.

8401 N. Crawford Ave #105, Skokie IL 60076

A.R.C

Serving The Community Since 1981

Most Economical Fares & Confirmed Seats to Indian, Pakistan, Bangladesh, Europe and Middle East.

Consolidators For All Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

Toll Free: (800) 679-1328

or (847) 677-2021

e-mail: aerotravel@gmail.com

SIDHU & ASSOCIATES REALTY
COMMERCIAL REAL ESTATEGAS STATION, HOTEL, LIQUOR STORE
RESIDENTIAL REAL ESTATE IN ILLINOIS

ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ,
ਮੋਟਲ, ਹੋਟਲ,
ਲਿਕਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ
ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ
ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ/
ਵੇਚਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਬਲਜੀਤ ਸਿੱਧੂ

Baljit (BJ) Sidhu, Broker

Cell: 630-862-0941

Fax: 630-423-4024

sidhu-realty@hotmail.com

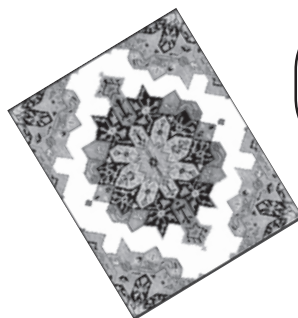
ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ
ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ
ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ
ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ
ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ
ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ
ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ
ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ
ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ
ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in
Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc

ਵੈਸਟਰਨ ਐਵਨਿਊ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਬੰਨੀ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇਗਾ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਮਰਹੂਮ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਲੰਘੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕੀ ਰਾਏ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੇ ਕਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਝ ਬੰਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਹ ਬੋਲ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਦੋਨਾ ਬਾਦਲਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਗ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਬੰਨੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਹੌਲ ਐਨਾ ਤਲਖੀ ਭਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਾਸ਼ਣ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਤੁਰੰਤ

***ਬਹੁਤ ਤੋਂ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ**
***ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ**

ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਮਾਇਕ ਫੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਜਾਣ। ਪੰਡਾਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਲੋਕ ਤੁਰੰਤ ਭੱਜ ਕੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਟਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ

ਆਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰਹੂਮ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਜਸਜੀਤ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਦੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਲੋਕ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਧੇ ਮਿਟ ਬਾਅਦ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਹੁਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਸਮੇਂ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ, ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਫੜ ਕੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਪਟਿਆਲਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਭੁੱਲ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਲੋਕ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਵਕਤ, ਅਚਾਨਕ ਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਜ਼ੁਦਾਈ ਦਾ ਪਾਰਟੀ, ਪਰਿਵਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਹਿ ਅਤੇ ਅਸਹਿ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਦਿਲ, ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਰੂਹ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਮੇਰੇ ਹਰ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸਨ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਾਬਲ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਵਾਰਸ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਨੀ ਨੂੰ 5 ਸਿੱਖ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਸਪੀਕਰ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ.ਸੀ., ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਵਲੋਂ ਭਾਈ

ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਕਿਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਰਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਛੱਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਈ.ਕੇ. ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਬਲਰਾਮ ਜਾਖੜ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸ਼ੋਕ ਸੁਨੇਹੇ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ। ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੌਰ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਜੌਲਾ, ਮੈਂਬਰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ., ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ, ਕਾਮਰੇਡ ਵਿਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ, ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ.ਸੀ., ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਸਪੀਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਜਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ, ਐਸ.ਏ.ਡੀ. ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬੰਨੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਆਖਣਾ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਭੜਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਵੀ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ 'ਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੰਭਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ. ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਅਡਜਸਟ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ. ਬੰਨੀ ਦੀ ਭੈਣ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਡੌਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੰਘੀ 29 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਖਰੜ ਨੇੜੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਲੱਖਾਂ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੰਨੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦੀ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਫੈਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬੰਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਨੀ ਵਲੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਆਏ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸਾਥੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਦੁਖ ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।

'ਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-9 ਵਿਚਲੀ ਬੰਨੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ। ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਭਰਤਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਵੀ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕੈਪਟਨ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਾਂਝ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੁਰਾਣੇ

Two Restaurants For Sale

Two American Restaurants With Fast Food and Sit In Facility In Down State Illinois Are For Sale. Very Good Location and Returns.

Call For Details

Ph: 847-361-7274

ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

-ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

ਓਕਲੈਂਡ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ : ਮਾਰਚ 27 ਨੂੰ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ ਓਰੇਕਲ ਅਰੀਨਾਂ (ਕਾਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਨਡੋਰ ਸਟੇਡੀਅਮ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਓਕਲੈਂਡ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਉਂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਨਿਊਯਾਰਕ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਆਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕੱਠ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਕਾਲੀਆਂ-ਚਿੱਟੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਹੜ ਈ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੇ-ਦੇਰੀਏ ਦੇ ਸੱਭ ਹਾਈਵੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਲਈ ਤਾਂ ਜਾਮ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ 815 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਦਰਾਂ ਹੋਰ ਲਾਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੈਟਰੋਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨਡੋਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਟੀ.ਵੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬੱਸ ਇਕੋ ਇਕ ਰੜਕਵੀਂ ਘਾਟ ਸੀ ਕਿ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਇਕ ਇਕੱਠ 'ਚ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾ ਮਾਤਰ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਕੱਠ ਬਾਹਰਲਾ ਈ ਸੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਸਵਾਦ ਕਿਰਕਿਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਓਪਨਿੰਗ ਰੀਮਾਰਕਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪੁੱਛ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਮੇਅਰ ਨੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਮੇਅਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪਾਲਰੋਜ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਅਰ ਬੋਲਕੇ 'ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਈ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਸੂਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।' ਇਹ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਸੀ? ਇਸਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਸਨ? ਇਹ ਭੇਦ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਇਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਘਟੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕੁਝ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਆਯੋਜਕਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਭ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ

'ਤੇ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਿਸਟ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੇਅਰ ਨਾਲ ਕੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਸੀ? ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ? ਇਹ ਭੇਦ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਨ ਓਕਲੈਂਡ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦੇ ਮੇਅਰ ਕੈਥਿਨ ਜਾਹਨਸਨ, ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਦਾ ਮੇਅਰ ਗੈਬਰੀਲ ਨਿਊਸਮ, ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਐਂਟੋਨੀਓ ਵਿਲਾਰੋਗੋਸਾ, ਅੰਤਰਿਮ ਪੁਲਿਸ ਚੀਫ ਹਾਵਰਡ ਜਾਰਡਨ ਯੂ.ਐਸ. ਸੇਨੇਟਰ ਬਾਰਬਰਾ ਬਾਕਸਰ ਤੇ ਫਾਈਨਸਟੀਨ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਜੈਰੀ ਬਰਾਊਨ, ਗਵਰਨਰ ਸਵਾਈਸਨੀਗਰ ਅਤੇ ਓਕਲੈਂਡ ਪੁਲਿਸ ਕੈਪਟਨ ਇੰਡਵਾਰਡ ਟਰੇਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬੋ ਗਰੀਬ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। 21 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ, ਪਰ ਪੈਰੋਲਾਂ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਲਾਵੇਲ ਗਿਕਸਨ ਨਾਮ ਦੇ 22 ਸਾਲਾ ਕਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਡਿਕਸਨ ਨਾਮ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਟਰੈਫਿਕ ਸਟੌਪ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੇਗ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਲਾਵੇਲ ਮਿਕਸਨ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਡੇਗ ਲਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਿਊਟਿਕ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਤੁਰ ਕੇ ਇਕ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਚ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਲਗਭਗ 150 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ (SWAT) ਟੀਮ ਉਸ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਕਾਤਲ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਘਰ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਧਮਾਕੇ ਰਾਹੀਂ ਸੁੰਨ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਚੌਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਰਨੇਡ ਸੁੱਟੇ। ਪਰ ਲਾਵੇਲ ਮਿਕਸਨ (ਕਾਲਾ) ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਲਾਜਿਟ 'ਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਸਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਭ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਇਕ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁਟੀ ਮਿਲ ਗਈ।

ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਉਪਰਲੇ ਵਾਕਿਆਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੇ ਕਾਲੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਕੀਤਾ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੀ ਹੈ ਤੇ ਡਿਸਟਰਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਲਟਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੀ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਿਹਾ।

ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਹੋਸਟ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਟ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਉਸਕਰ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ 'ਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਕਰ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰਟ ਪੁਲਿਸ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਓਕਲੈਂਡ ਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਡਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਸਲ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਟੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਨ-ਅਮੇਰੀਕਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਤਨਾਅਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕੌੜਾ ਸੱਚਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਿੱਕੀ-ਵੱਡੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਤਣਾਅ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਕਰ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਓਕਲੈਂਡ ਬਾਰਟ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇਕ ਨਸਲਵਾਦੀ ਗੋਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਲਿਆਕੇ, ਉਸਕਰ ਗਰਾਂਟ ਨਾਮ ਦੇ ਇਕ 22 ਸਾਲਾ ਅਫਰੀਕਨ ਅਮਰੀਕਨ (ਕਾਲੇ) ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਇੰਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸਮੁੱਚੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ, ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ।

ਵੀਡੀਓ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਲਡ ਬਲੈਂਡਿਡ ਕਤਲ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬੇ-ਦੇਰੀਏ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਦਰਿਦਰੀ ਖਿਲਾਫ ਸਾਂਝਾ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਹੋਈ, ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਏ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਐਨਾ ਦਬਾਅ ਬਣਿਆ ਕਿ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਕਿ ਓਕਲੈਂਡ ਦੇ 8 ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਹੀ ਜਾਅਲੀ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਈਡਰਜ਼ ਕਹਾਉਂਦੀ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜੁੰਡਲੀ ਦਾ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ

ਹੀ ਡਰੱਗ ਵਗੈਰਾ ਪਾ ਕੇ ਬੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣੀ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਬਣੇ ਸਨ।

ਜੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਕਾਤਲ ਦੀ ਅਪਰਾਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਖਿਲਾਫ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਇੱਤਹਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਚਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਕਰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਾਕਤ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਤਾਕਤ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ

ਬੇ-ਐਲਾਨੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਸੀ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਤਾਕਤ ਦੀ ਧਾਕ ਬਿਠਾਉਣੀ। ਪਹਿਲੇ ਮਕਸਦ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਚਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਝ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਮਕਸਦ 'ਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਲੈਕ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਰੌਅ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਚੁੰਝ ਚਰਚਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਭੁਗਤਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਨ, ਜੇ ਇਸ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੈਕ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਰੁਝਾਨ 'ਚ ਵੀ ਵਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਖਾਸ ਤੋਂ ਆਮ ਵਲ ਵਧਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਪਿਟਰਸਬਰਗ 'ਚ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ, ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

Desi Bazar

Now Proudly Serving You At Two Locations

916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040
Fax: 317-888-2050

6663 W Washington St
Indianapolis, IN 46231
Tel: 317-247-7240
Fax: 317-247-7250

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

RK

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ,
ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

Carpet & Flooring, Inc.

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales
- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

6346 N. Claremont Ave.
Chicago, IL 60659

Ravinder Singh Ravi

Ph. 773-761-6888

Fax: 773-761-6865

COLDWELL
BANKER

KARN GILL

Canton, MI

LOAN OFFICER

(Evergreen Mortgage)

-New Purchase, Home Loans

-Existing Mortgage, Refinancing

-Lowest Possible Closing Cost, 0 Point

-Lowest Possible Bank Interest Rates

-Lowest Possible Monthly Payments

REALTOR

(Coldwell Banker Preferred)

-Help Buying a House -Help Selling a House

Discount on Sale Commission Rates

Trust, Honesty, Understanding PLUS

734-612-9984

KarnGill@Hotmail.com

www.KarnGill.com

Karn Gill

ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਲੁਧਿਆਣਾ :ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਢੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਵਲੀਪੁਰ ਕਲਾਂ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 25 ਜਾਨਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਖੁਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਜੋ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੱਕ ਗੰਧਲੇ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਨੇ ਲੰਘੀ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗਦੇ 20 ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪੁਰਾਣੀ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਘਰਾਣੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਦ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਹੱਕ ਖੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਉਣ, ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਲਚਰ ਜੀਵ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਬਾਰ ਐਸੋ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਨਰਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੰਧਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਪੁਰਾਣੀ ਸਬਜ਼ੀ

ਮੰਡੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਬੇਦਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਵਾਸਤੇ ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਸੰਤ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਕੁਟੀਆ ਗਿੱਲਾਂ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤੁੜ,

ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ

ਨਾਟਕਕਾਰ ਬਲਰਾਮ ਪੰਡਿਤ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਟਾਣਾ, ਡੀ. ਐਫ. ਓ. ਪਟਿਆਲਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਿੰਗ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਰ ਐਸੋ. ਹਾਈਕੋਰਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਮੀਲ ਸੰਤ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਖਤਰੇ, ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁਲ

ਰਹੇ ਜ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਰਹੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕ ਕੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਭਗਵੇਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ, ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਝੋਜੋੜਨ ਲਈ 'ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ' ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਰੁੱਖਾਂ, ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਆਰੰਭ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀ ਵੇਈ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਖੁਰਦ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਕੈਂਸਰ, ਪੀਲੀਆ, ਸਾਹ ਰੋਗ, ਅੰਤੜੀ ਰੋਗ, ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਕਾਲਾ ਸੰਘਿਆ ਡਰੇਨ, ਚਿੱਟੀ ਵੇਈ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ

ਰਾਹੀਂ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਿਆ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਵਿਖੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਅੱਗੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤਕ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨਗੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਣੀ ਸੁੱਧ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੋ, ਜਿਹੜੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਚੇਤਨਾ ਮਾਰਚ ਕੁੱਕੜ ਪਿੰਡ, ਜਮਸ਼ੇਰ ਖੇੜਾ, ਜਮਸ਼ੇਰ ਖਾਸ, ਜਗਰਾਲ, ਬਜ਼ੁਹਾ ਖੁਰਦ, ਚੱਕ ਵੇਡਲ, ਖੁਣਖੁਣ, ਕੰਗ ਸਾਹਬੂ, ਸਹਿਮ, ਨਿਰਮਲ ਕੁਟੀਆ ਰਸੂਲਪੁਰ, ਤਲਵੰਡੀ ਭਰੋ, ਕੰਗ ਸਾਹਿਬ ਰਾਏ, ਮੱਲੀਆਂ ਕਲਾਂ, ਮੱਲੀਆਂ ਖੁਰਦ, ਗਿੱਲਾਂ, ਸਹਾਰੀਵਾਲ, ਕੰਗਨਾ ਆਦਿ ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਮਹਾਵਾਕਾਂ 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ' ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਮਲਸੀਆਂ ਵਿਖੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਮਸ਼ੇਰ ਖਾਸ ਵਿਚ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ, ਸੰਤ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਹਲੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਿਹਰ ਕੁਟੀਆ ਗਿੱਲਾਂ, ਸੰਤ ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਿਨੋ ਗੋਇਲ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਿੰਗ, ਸ਼ਮੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਏ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਨੇ-ਮਨੇਂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਤਿਰਫੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

***ਨੰਨੀ ਛਾਂ ਮੁਹਿੰਮ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਜਬੋਦਾਰ ਮੱਕੜ**

—ਜੀ ਨਹੀਂ! ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐ।

***ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ—ਭਾਜਪਾ**

—ਬਿਲਕੁਲ ਉਦੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ।

***12 ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਟ 'ਚ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁੜੀ?**

—ਯਾਨਿ ਕਿ ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ ਤੇ ਜੇ ਕੁੜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ।

***ਭਾਰਤ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪਛਾੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਮਰੀਕਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ**

—ਬਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 'ਚ?

***ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗਿਣ ਗਿਣ ਕੇ ਬਦਲੇ ਲਵਾਂਗੇ—ਕੈਪਟਨ**

—ਸ਼ਾਬਾਸ਼! ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਲਈ ਜਾਇਦ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਦਿ।

***ਬਾਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਹੈ—ਮਾਨ**

—ਮਾਨ ਸਾਬੂ, ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

***ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਦੁਪਾਰਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਿਆ**

—ਮਤਲਬ ਕਿ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਭਰਮਾਰ।

***ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਟਾਈਟਲਰ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਸਾੜੇ**

—ਸੁਕਰ ਐ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਹੈ।

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਘੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਉਕਤ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਬੈਠਦਾ ਰਿਹਾ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਹੀ ਫਿਕਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਫਰ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਖਬੀਰਟ ਹੋਰੀ ਵੀ ਭਾਈਵਾਲ ਰਹੇ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਵੇਲੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਹਾ ਖੱਟਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਥੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਰਟ 'ਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ

ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ 6 ਸਾਲ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਮੌਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛੇ ਇਕ ਸੁਆਲ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 5 ਸਾਲ ਇਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਟਿਕਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਉਕਤ ਕਦਮ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 84 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਿਸਟਮ 'ਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ, ਆਈ.ਕੇ. ਗੁਜਰਾਲ ਤੇ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 84 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਟੀਮਾਂ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੈਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਪੈਨਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਬਕਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਲਾਲੀ ਖੜ੍ਹਜਾ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖੜ੍ਹਜਾ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਪਟਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਤੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਲੁੱਟਣ 'ਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਜਨਤਾ ਦਾ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਣ ਬੇਹੱਦ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਸਹਿਤ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ

ਜੇਤੂ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਹਲਕੇ ਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ 7-8 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਉੱਥੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਹਲਕੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੇ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਤੇ

ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਰਾਹ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ, 8 ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਲੰਘੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਇਕ ਫੁਲ ਕੋਰਟ ਬੈਠਕ 'ਚ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 8 ਹੋਰ ਜਿਲਵ ਜੱਜਾਂ ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੀ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਗਦੀਪ ਕੌਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ, ਧੂਰੀ ਦੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਫਿਲੌਰ ਦੇ ਕੇ.ਕੇ. ਸਿੰਗਲਾ, ਫੂਲ ਦੇ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਦੁੱਗਲ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੀਨੀਅਰ

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 6 ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਲੋਟ ਦੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਏ.ਐਸ. ਸ਼ੇਰਗਿਲ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਸਨ। ਫੁਲ ਕੋਰਟ ਬੈਠਕ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਐਡਹਾਕ) ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਪਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ, ਨੀਲਮ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਹਰੀਸ਼ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਰਾਜੀਵ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਮੋਹਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਦਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ (ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ) ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਮੀਰ ਟੁੰਬਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡੇ:ਸੁਖਬੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ ਤੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੁਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵਿਖਾਉਣ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸ:

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੈਪ. ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਲੱਥਪੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰਵੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਛਲਣੀ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਉਸ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਦੀ ਹੈ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੋਰ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰ ਅਤੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਘਰ

ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਂਡ ਵਿਰੁੱਧ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਣ।

ਭਰ ਸ: ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਜਮੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਮਤ?

ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਰੁਝਾਨ ਜਾਰੀ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ : ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਅਕਾਲੀ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਦੇ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਮਰਹੂਮ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਹੜਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਮਰਥਕਾਂ ਸਮੇਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਜਿਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਫਾਇਦਾ ਪੁੱਜਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਹੜਾ ਦੇ ਲੜਕੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਹੜਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਟਿਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਵਲੋਂ ਗੁਰਮੀਤ ਪਾਹੜਾ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਐਨ ਆਖਰੀ ਮੌਕੇ ਟਿਕਟ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੇਹਾਲੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪਾਹੜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਖਫਾ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੱਬੇਹਾਲੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸਥਿਤ ਗੁਰਮੀਤ ਪਾਹੜਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਹੜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਦੂਰੀਆਂ ਘਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਹਾਲ ਹੀ

ਵਿਚ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼੍ਰੀ ਬੱਬੇਹਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਯੋਗੇਸ਼ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੇ ਅੱਗ 'ਤੇ ਘਿਉ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਬੱਬੇਹਾਲੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਹੜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੱਡੀ ਦਾ ਆਕੜਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਆਖਰ ਮਰਹੂਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਹੜਾ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਹੜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਸੁਖਮੀਤ ਕੌਰ, ਲੜਕੇ ਬਰਿੰਦਰ ਪਾਹੜਾ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਸਮੇਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫਤਿਹਜੰਗ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰੀ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ, ਘਰਾਣੇ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਇਕ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਆਗੂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ

ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੱਕਾ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਲੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਗਰਗ (ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਗਰੂਰ) ਨੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਕਿਹਾ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਰਸਮ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗਰਗ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਆਗੂਆਂ 'ਚ ਰਹੇ ਸਵਰਗੀ ਬਾਪੂ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਲੰਘੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਏ ਭਰਵੇਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਸ. ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਪਾਲੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ

ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜੋ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੁਝ ਕੌਂਸਲਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇ.ਪੀ. ਨੇ ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਪੂ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ 1997 'ਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। 1989 'ਚ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸੀ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਛਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਪਰਵਾਰ ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਪਰ ਬਾਪੂ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਦੁਖਦਾਈ ਵਿਛੋੜੇ ਉਪਰੰਤ ਬਾਪੂ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਹੂੰ-ਹਾਂ ਹੀ ਕਰ ਛੱਡਦੇ ਨੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਮਰਪਤ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੋੜ-ਵਿਛੋੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਆਦਮਪੁਰ ਤੇ ਭੋਗਪੁਰ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜਿਤਾਉਣਗੇ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਬਾਪੂ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ 1972 ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਰਹੇ ਤੇ 1975 ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ 1977 ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1984 ਤੋਂ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਜੁੜੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਰ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿਚ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। **ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ :** ਲੁਧਿਆਣਾ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬਲ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਤਾਲਿਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਆਪਣੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਸ. ਸੰਧੂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਲਾਲੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਰੌਅ 'ਚ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜਲੇ ਕਿਸਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਪਾਰਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਖਫਾ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਨਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਰੋਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ।

ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਸਬੰਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਗੇ, ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੈਅ ਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਰਾਣੀਆ, ਕੱਕੜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੀਹਰੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਦੋਹਰੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਰਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਹਰੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬੰਜਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬੰਜਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸੇ ਵਲ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ

ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਤਾਰ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਰੀ ਤਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਈ ਕਿਸਾਨ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਰੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਪਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਤਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਨੇ ਕੰਗਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1984 ਵਿਚ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬੰਜਰ ਬਣ ਗਈ। ਹੁਣ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੂਜੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਤਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਪਾਰ ਬੰਜਰ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਕਈ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਖਾਨਵਾਲ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਾਰੋਂ ਪਾਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਫਸਲ ਬੀਜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਸਦਾ ਉਜਾੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਰਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਧਰੋਹ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਵੇ।

ਏ.ਕੇ. 47 ਨਾਲ ਕੁੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਫਾਈਰਿੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਕੁੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਏ.ਕੇ.-47 ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਫਾਈਰਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਕੁੱਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਉਥੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੱਤ 'ਤੇ ਵੀ ਲੱਗੀ। ਲੰਘੀ 30 ਮਾਰਚ ਦੀ ਸਵੇਰ ਕਰੀਬ ਨੌ ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੋ ਕੁੱਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੌਲੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਏ.ਕੇ.-47 ਨਾਲ ਫਾਈਰਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਦੋਨਾਂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਘਟਨਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਕਮਲ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਸਹਿਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

MICHIGAN WORKS APPROVED!

ALL★STARS

★ TRUCK DRIVING SCHOOL INC ★

151 MILITARY ST. ★ DETROIT, MI 48209

313-841-2222

CDL A, B, P & S WITH AIR BRAKE

CDL LICENSING IN JUST 3 WEEKS!

WE ARE AFFILIATED WITH NWLB

WE OFFER FULL TIME, PART TIME, AND WEEKEND CLASSES TO ACCOMMODATE YOUR SCHEDULING NEEDS

- ★ Assist in job placement
- ★ Flexible hours , fit your Schedule
- ★ More than 25 years experience

- ★ UP TO \$750 TO \$950 PER WEEK!
- ★ REFRESHER COURSES AVAILABLE
- ★ ONE-ON-ONE TRAINING

VISIT US ONLINE AT ALLSTARSCDL.COM

EMAIL US AT WWW.ALLSTARSTRUCKSCHOOL@YAHOO

ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ?

—ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨਗਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗਠਜੋੜ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁਲਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗਠਜੋੜ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਉਤੀਸ਼ਾ ਦੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਅੰਨਾ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਅਤੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਆ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਬਹੁਤੀ ਵੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸੰਗਰਾਮ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਜੰਗ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੜਾਈ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਰਜੀਨਿਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋਆਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 25 ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ 2 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 35 ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਮੁੜ ਕੇ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੋਟਾ ਵਰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਤਨਖਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਹੱਦ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀਕਰਨ, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ, ਆਈ.ਐਮ.ਐਫ. ਆਦਿ ਤੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਹੀ ਬਾਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਿੱਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ

ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਜੇ ਸੱਤਾ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰਵਾਦ, ਪੱਛਮ ਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਉੱਪਰ ਹੀ ਚਲਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ

ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਉ ਹੈਸੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਲੜਾਈ ਤਿੰਨ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੋ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਬੋਹੁ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੁਟਨਿਰਲੇਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਭੁਗਤਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕਰਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਚੋਣ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੰਘਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਪੰਜ ਛੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਕਿਹਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਪੁਲ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪੈਮਾਨੇ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ, ਉਸਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਪੁਲ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ

ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਿਰਫ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਹਨ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ।

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸਵਾਰਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਛਪਾਏ ਗਏ, ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੇਚਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਛੇਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਇਹ

ਵਿਕਾਸ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਧਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਲਾ ਕੇ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਮਾਲੇ ਮਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਇਹ ਵਾਅਦੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ। ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਥਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ 1984 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਜ ਬੇਕਾਰ ਪਈ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗਾ ਦੌੜ ਪਿੱਛਾ ਚੌੜ ਨੂੰ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੀ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜੋ ਕੁਝ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

1. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਬਚਾਓ।
2. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਕਿਰਤ (ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 'ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਮਿਆਂ') ਦਾ ਬਚਾਓ।
3. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਬਚਾਓ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਘੜੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁੱਟੇ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹਨ। ਇਕ ਪੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਖਪਤਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ (ਦਰਿਆਈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ) ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀਕਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢੰਗ

ਨਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਵਲ ਮੋੜਨਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਲਗਭਗ ਮਰਨ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹਰਗ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮਰਨ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਰਿਚਾਰਜਿੰਗ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਝ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਲੈਟਰੀਨਾਂ, ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਲਈ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਬਲਾਕ ਬਲੈਕ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈਆਂ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਕੁਝ ਉੱਪਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਸਲੀ ਢਾਂਚਾ ਉਲੀਕਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਘਣੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਭਾਵ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਵੰਨਸੁਵੰਨਤਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਵਗੈਰਾ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਜੰਗਲੀ ਰਕਬਾ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਟਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਛਪੜਾਂ, ਝਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਵਾ ਕੇ ਛਪੜਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੁੱਖ ਲਗਵਾਉਣਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਵੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੰਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਅਤੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਹੁਣੇ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੇਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਇਕ ਵਕਤੀ ਉਲਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੱਧਲੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਵੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਟੁੱਟ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਰਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ

ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀ। ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਕਰੀਬਨ ਉਜੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ, ਛਪੜ ਨਰਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਦਰਖ਼ਤ ਤਕਰੀਬਨ ਖ਼ਤਮ ਹਨ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲਾਟਾਂ ਅਤੇ ਛਪੜਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵੀ ਸੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ ਭਾਵੇਂ ਪੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਦਰਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਗਰਕੀਆਂ ਨੇ ਗੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਨਾਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੜਿਆਂਦ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਆਵਾਹਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਵਿਚ ਪਲਦੇ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਾਫੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨਅਤਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਜੋ ਸਨਅਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਬਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਈ ਸਨਅਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 30-32 ਫੀਸਦੀ ਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸ਼ੀਜ਼ਨਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਮਾਂ ਉਹ ਤਾਸ਼ ਕੁੱਟਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੈਰ ਜ਼ਮੀਨੇ 30-32 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਕਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਏਜੰਡਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਖੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 4 ਕਿਲੋ ਆਟਾ ਅਤੇ 20 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਦਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਤਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਖਪਤਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਫੈਲਾਓ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਬੋਲਣਾ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਰਨੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਝ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਮੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸਲ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੋਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ. ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੰਘੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ

ਬਰੀ ਕਰਨਾ, ਇਕ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੀ 'ਸਾਜ਼ਿਸ਼' ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ 'ਚ ਖ਼ੁਦ ਧਿਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ। ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੇਊ ਮੈ ਸਾਰਾ।
ਜਬ ਯਹ ਜਹੈ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ। ਮੈ ਨ ਕਰਹੂੰ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਰੀਨ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਰ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਮੰਗਲਵਾਰ 14 ਅਪਰੈਲ, 2009 (ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ)– ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਬੁੱਧਵਾਰ 15 ਅਪਰੈਲ, 2009– ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਵੀਰਵਾਰ 16 ਅਪਰੈਲ, 2009– ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 17 ਅਪਰੈਲ, 2009– ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਸਨਿਚਰਵਾਰ 18 ਅਪਰੈਲ, 2009– ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਐਤਵਾਰ 19 ਅਪਰੈਲ, 2009– ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇਕ ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ ਆਫਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਇਹ ਸੌਦਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਦਾਰ
(ਪ੍ਰਧਾਨ)ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
(ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ)ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
(ਸੈਕਟਰੀ)ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੰਡ
(ਖਜ਼ਾਨਚੀ)ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਔਲਖਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ
(ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ)

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਦਾਰ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਅਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਟਰੀ), ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੰਡ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Gurudwara Sahib of Houston

5512 Breen Rd, Houston TX 77086, Ph: 281-447-7360

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 11 ਅਪਰੈਲ, 2009

ਸੱਤਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਉਂਗਲ 'ਤੇ ਨੱਚਦੀ ਹੈ-ਅਗਿਆਤ

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਪਲ ਪਲ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਗਠਜੋੜ ਹਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕੰਢੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਖਿਲਾਫ ਮਿੱਥ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ, ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਲੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਆਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਹ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਗੰਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਲ ਖਿਸਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਬੀਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਇਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਰੈਲੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਪਰ ਸੁਨੇਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਭੇਜਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਫੋਨ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨਾਲ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਗੋਆ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇੰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਬੀ. ਬਰਧਨ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਸਿਰਜ ਲਈ ਹੈ। ਇੰਜ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਿਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹਾਲੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ, ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਜਦਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਖ਼ਰੀ ਫੈਸਲਾ ਹਾਲੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਆਖਰ ਏਨੀ ਜਲਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਕਿਉਂ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਤ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਵੀ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਲ ਖਿਸਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲੂ, ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਚੌਥਾ ਮੋਰਚਾ ਬਣਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੋਰਚਿਆਂ, ਭਾਵ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ., ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਅਤੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਹੁੰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲੂ, ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਦੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵਲ ਮੁੜ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਨੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤਿੰਨ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਿਚ ਜੁੜੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਲ ਤੁਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਖਿਸਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇੰਜ ਚੋਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਆਣ ਖਲੋਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਨੇ ਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵੀ ਸਾਫ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਲੋਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁੜ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ , ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਕਰਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮਾਮਲਾ 1984 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 25 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਗ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. 'ਤੇ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਣ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਅਨਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਹਿਜ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਲੰਬੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਨੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੱਖ ਵਾਕਈ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਆਮ ਸਿੱਖ ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੁੜ ਖੁਦ ਨੂੰ ਠਗਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 25 ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਇਤਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਾਮਲਾ ਖਾਰਿਜ ਹੋਣ ਦੀ ਨੱਬਤ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਭਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਕੁਰੋਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਅਨਿਆਂ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਿਆਂ

ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਰ ਵਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਇਥੇ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਖੁਸ਼ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸਰਨਾ ਧੜੇ ਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਏ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ (ਕਿਰਪਾਨ) ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਬਖੇੜਾ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਠੀਕ ਇਕ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਸਰਨਾ ਧੜੇ ਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੂੰ ਆੜੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ, ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ।

ਇਹ ਕੋਈ ਇਕਲੌਤਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੌਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਦੱਸ ਕੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਾਫਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਘੁਮਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਕਥਿਤ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਕਿ ਫਰਜ਼ੀ ਦੰਗਾ ਪੀੜਤ ਬਣਾ ਕੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਦਾ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸਲੀ ਪੀੜਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਸਾਉਣ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਿਦਾਂ ਕਿਦਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੋਈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ? ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਹੀ ਟਾਈਟਲਰ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ? ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਵਾਇਆ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਫੁਟਬਾਲ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਕੋਈ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਨਸਾਫ ਹੋਵੇ ਬਲਕਿ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿਸੇ ਵੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਵਸਥਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਬਚੇਗਾ ਕੀ?

★

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

—ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

★

ਹੀਰ ਬਾਦਲਸ਼ਾਹ !

ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਤੁਰਨ ਨਾਲੋਂ,
ਹਿੱਕ ਨੌਕ ਕੇ ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਜਥੇਦਾਰ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ 'ਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ,
ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਐਲਾਨ ਨੇ 'ਨੀਲਿਆਂ' ਦੇ,
ਨਾਲ 'ਚਿੱਟਿਆਂ' ਯਾਰੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਹੈ ਦਿਨ ਆਏ ਚਲਾਉਂਦਿਆਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ,
ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਰੰਗ ਵਟਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਹੀਰ ਆਖਦੀ ਰਾਂਝਿਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੇ,
ਘਰ-ਦਰ ਖੇਤਿਆਂ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਉਣ ਲੱਗੇ।
ਸੱਚ-ਬਾਦਲੀ ਪੰਥ 'ਤੇ ਪਈ ਪੁੱਠੀ,
'ਹੱਥ ਪੰਜੇ' ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਅਪਨਾਉਣ ਲੱਗੇ!

★

ਨਗਾਰਾ

-ਸੰਤ ਸੰਧੂ

★

ਪਰਵਾਸ
ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸੀਚੇਵਾਲ
ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ
ਗਠਜੋੜ
ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ
ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ
ਫਿਜ਼ਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ - ਦੇਵਗੌੜਾ
ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ
ਅਡਵਾਨੀ
ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ
ਅਰੂਸਾ ਆਲਮ
ਚੋਣਾਂ
ਮਮਤਾ-ਸੋਨੀਆ
ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬੜਾ

: ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਿਆ ਸੋਹਣੀਏ ਨੀ, ਦਰਿਆ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ।
: ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਹੁਣ ਪਾਣੀਆਂ ਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਮੁਰਗਾਈਆਂ ਨੇ।
: ਖੇੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਪਰਤਦਾ ਜੀਅ ਮੇਰਾ, ਸ਼ਾਹਿਦ ਹਾਲ ਦਾ ਰੱਬ ਰਸੂਲ ਹੋਇਆ।
: ਤੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਮੁਰਾਦ ਤੇ ਅਸਾਂ ਮਾਹੀ, ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੇ ਯਾਰ ਹੰਢਾਈਏ ਜੀ।
: ਜਟਾਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ, ਸਹਿਤੀ ਗੁਰੂ ਚਲਿਆ ਨਾਲ ਚੇਲੀਆਂ ਦੇ।
: ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਨਾ ਗਵਾ ਲਈਂ ਕੁੜੀਏ, ਲਾਲਚ ਲੱਭੂਆਂ ਦੇ।
: ਯਾਰੀ ਹੱਟੀ 'ਤੇ ਲਿਖਾ ਕੇ ਲਾਈਏ, ਦਗੋਬਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਦੁਨੀਆਂ
: ਯਾਰ ਯਾਰ ਦਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਮੇਲ ਹੋਇਆ, ਗੱਲ ਆਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਜੱਗ ਗਈ।
: ਮੇਰੇ ਜੇਠ ਦੇ ਪੁੱਠੇ ਦਿਨ ਆਏ, ਕਿੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵੇ ਜੰਫੀਆਂ।
: ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ ਹੀਰ ਭਾਲਦਾ, ਰਾਂਝਾ ਪੰਜ ਮੰਝੀਆਂ ਦਾ ਪਾਵੇ।
: ਗੱਡੀ ਰੋਕਿਆਂ ਰੁਕਦੀ ਨਾ, ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਵਿਸਲ ਬਜਾਵੇ।
: ਕੋਈ ਹੀਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਨਾ ਇਸ਼ਕ ਕੀਤਾ, ਇਸ਼ਕ ਕੀਤੜਾ ਖਲਕਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੇ।
: ਸੁਬੂ ਚੱਲਣਾ ਖੇਤ ਇਕਰਾਰ ਹੋਇਆ, ਕੁੜੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨ ਦਿਲਦਾਰੀਆਂ ਨੀ।
: ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਅਸੀਂ ਉਸਤਾਦ ਰੰਨਾਂ, ਕੋਈ ਆਓ ਖਾਂ ਮਕਰ ਫੈਲਾਈਏ ਜੀ।
: ਸੱਸ ਮੇਰੀ ਰੱਜ ਪੁੱਛਦੀ, ਤੇਰਾ ਬਾਪੂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਤੇ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ

ਫ਼ਿਲਮ 'ਸੋਲੇ' ਦਾ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਵਾਦ ਹੈ, 'ਰਾਤ ਮੇਂ ਜਬ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ-ਬੇਟਾ ਸੋ ਜਾ, ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਗੱਬਰ ਆ ਜਾਏਗਾ।' ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਲੀਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀ ਡਕੈਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਡਰ ਫੈਲਾਅ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਰਾਜਨੀਤਿ ਸਰਦੇਸਾਈ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਮਾਇਤੀ ਘਬਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ 'ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦਾ ਨੁਸਖਾ, ਪਰ ਕੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਪਜੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਦੇਵਗੌੜਾ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮੁੜ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਲ 1996 ਵਿਚ 7, ਰੇਸ਼ਮਕੋਰਸ ਰੋਡ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਵਾਸ) ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਰਦਨਹੱਲੀ ਦੇ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇਵਗੌੜਾ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦ ਇਹ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜ ਸਕਦਾ।

ਦੇਵਗੌੜਾ ਨੇ ਆਈ.ਕੇ. ਗੁਜਰਾਲ ਲਈ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਮਤਲਬ ਇਕ ਹੋਰ ਗੁਮਨਾਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੇਵਗੌੜਾ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ, ਗੁਜਰਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਦੇ 'ਸਰਬਸੰਮਤ' ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਦੇਵਗੌੜਾ ਵਾਂਗ ਗੁਜਰਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਟਿਕ ਸਕੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਅਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਸੀਹ ਸਵ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, 'ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ 272 ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ (ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਾਰਿਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ), ਬਲਕਿ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ, ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਚ 'ਤੇ ਵੀ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। 1996

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਇਆਵਤੀ ਚਾਹੇ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਹਿਸ਼ਮੰਦ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਕਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੂਜੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣ। ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 40 ਸਾਂਸਦਾਂ ਨਾਲ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿੰਗਮੇਕਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਤਾਕਤਵਰ ਮਹਿਲਾ ਰਾਜਨੇਤਾ ਜੈਲਲਿਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ।

ਖੱਬੇ ਦਲ ਹੀ ਇੱਕਲੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ, ਖੱਬੇ ਦਲਾਂ ਲਈ ਤੀਜਾ ਮੋਰਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬਿਆਂ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਭਲਾ ਹੀ ਖੱਬਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣਾਉਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਸੱਤਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਕਬਿਤ ਅਗਵਾਈ ਇਕ ਅਸਥਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਉਤਾਨ ਭਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ? ਸੰਭਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੁਲੀਨ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਜਾਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ 'ਬਾਹਰੀ ਲੋਕ' ਨੂੰ ਉੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰੀ ਉੱਚ ਆਗੂ ਦੁਖਦ ਰੂਪ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੈਤਿਕ ਮਾਨਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਸਖਸ਼ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਭਰਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ' ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਘੀ ਜਾਂ ਵਿਵਿਧਤਾਪੂਰਣ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਦੀ 'ਸੀ' ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੁਨਰਜੀਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਭਾਜਪਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰੁਣ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਸਥਾਈ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਜੇਕਰ ਦੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ

ਕੀ ਹੈ ਓਬਾਮਾ ਦੀ 'ਅਫਗਾਨ-ਪਾਕਿ' ਨੀਤੀ ਵਿਚ

ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਹੈ। ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਖੂਨ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਜੰਮ ਕੇ ਬਹਾਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ। ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਲੋਕਪ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 12 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 125 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚ (ਫੌਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ) ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਥੇ ਉਮੀਦ ਦੀ

ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੀ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ, ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੀ ਨੀਂਦ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੈਰ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਨੂੰ ਤਿਨ ਗੁਣਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਬਲਕਿ ਡੇਢ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹਰੇਕ ਸਾਲ, ਪਰ ਇਹ ਕੋਰਾ ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਇਕ ਡੁੱਧਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਕਦੇ ਡੰਡਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਜੇਕਰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੀ ਮਿਲੀਭਗਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਓਬਾਮਾ ਜਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਿਲੀਭਗਤ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹੁੱਕਾ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰਨਗੇ।

ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅਫਗਾਨ ਨੀਤੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਲਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੁਧ ਜਾਸੂਸੀ ਸੁਰਾਗਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਛੋਟੀ ਮੋਟੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੁਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਉਸ ਢਕਵੰਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੇਤਾ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਸੂਸਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਾਸੂਸਾਂ ਅਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇਹ ਤੀਜਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਅਣਕਿਹਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ 'ਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨੇਤਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਭੁਲੋ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਲੜੋ!'

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ 62 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਿਨੀ ਵੀ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਮਿਆਵਾਦੀ ਰੂਸ ਜਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਓਬਾਮਾ ਇਸ ਪਾਕਿ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਸਕਣਗੇ? ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਅਫਗਾਨ ਨੀਤੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਖੇਤਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ! ਬੁਸ਼ ਨੇ

ਵੇਦਪ੍ਰਤਾਪ ਵੈਦਿਕ

ਅਤਿਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਸਿਪਾਹ ਸਾਲਾਹ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਨਾਟੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਜ ਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਭਾਰਤ, ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਅਤੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨ, ਇਹ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ, ਸਕੂਲ, ਸੜਕਾਂ, ਸੰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ, ਬੰਨ੍ਹ ਆਦਿ ਕੀ ਕੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਰੱਜ-ਦਿਲਾਰਾਮ ਸੜਕ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਸਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਸਵਾ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਓਬਾਮਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੀ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਨ? ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਲ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਬਿੰਦੂ ਹੈ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਾਧੂ 4000 ਅਮਰੀਕੀ ਜਵਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ। 17,000 ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਜਵਾਨ ਮੰਗੇ ਹਨ। ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫੌਜ (ਇਸਾਫ) ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਲੱਖ ਜਵਾਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਹਰ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣ। 'ਇਸਾਫ' ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਇਕ ਲੱਖ ਫੌਜੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਲੜਣਗੇ ਵੀ ਚੰਗਾ।

ਇਸ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਰਵਉੱਚ ਸੈਨਾਪਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਦ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦ ਓਬਾਮਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਗੁਣਾ ਵਧਾਏ। ਕੀ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਜਿੱਥੇ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਖਤੀ ਹੈ?

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਨਜ਼ਰ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ। ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਅਫਗਾਨ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ 'ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਉਥੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਣ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ

ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ

ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸਵਾਦ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਸੰਯੋਜਕ ਸੂਤਰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਰੱਸੀ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਦ 'ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ' ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਹੀਆਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਕ ਭੇਦ ਪੁੰਦਲੇ ਪੈਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਇਮ-ਲਾਲੂ-ਪਾਸਵਾਨ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਲਵੱਕਤੀ ਪਾਉਣਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਢਕ ਸਕਦੀ।

ਪਾਸਵਾਨ ਲਾਲੂ ਨਾਲ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਗਠਜੋੜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣਗੇ। ਦੋਵਾਂ ਯਾਦਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ

ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਸੂਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ?

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੋਵੇਂ 2009 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਮੀਦ ਮੁਤਾਬਕ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁ-ਪਾਰਟੀ ਗਠਜੋੜ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਠਜੋੜ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਣ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ, ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਗੱਬਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਡਰਾਵੇ, ਪਰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਘੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰ ਲੈਣ।

ਲਿਖਤਮ

ਮਹਿਮਾਨ ਲੇਖ

ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ

ਮੇਰੇ ਹੈਲੋ ਆਖਦਿਆਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੂਰੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਬੋਲੀ, ‘ਤੂੰ ਚੋਗੀ ਕੀਤੀ, ਤੈਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀ ਦੱਸੀ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਜੱਗ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਹੀ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪਿਆ।’

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਉਹ ਫਰੰਟੀਅਰ ਮੇਲ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੀ ਹੀ ਤੁਰੀ ਗਈ— ‘ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਕਿਸੇ ਦਿਓਰ-ਜੇਠ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮੈਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਰਹਿ ਕੀ ਆਉ? ਖੰਭਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬਣ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਤੂੰ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਮਾੜੀ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਨਣਾਨਾਂ, ਮੇਰਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ?’

ਮਨਿੰਦਰ 28 ਮਾਰਚ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ‘ਲਿਖਤਮ’ ਕਾਲਮ ਹੇਠ ਛਪੇ ਲੇਖ ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿਛੋਂ ਲੋਹੀ-ਲਾਖੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚੀ, ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਘੁੰਮ ਗਈ ਕਿ ਗੱਲ ਤਾਂ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਮਨਿੰਦਰ ਦੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬੰਦੇ ਦੀਆਂ ਅਛੋਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਤੋਂ ਫੜ੍ਹੇ ਗਏ ਚੋਰ ਵਾਂਗ ਕੁਝ ਕੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘ਪਰ ਮਨਿੰਦਰ ਮੈਂ ਗਲਤ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਤੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਹੀ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਉਠਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਠ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜੇ ਫਲ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਉਹੋ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਨਾ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਹੋਇਆ।’

ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਮਨਿੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਠੰਢੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਰੋਸ ਅਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ‘ਤਾਂ ਵੀ, ਤੂੰ ਕੁਝ ਤੇ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੋਈ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਬੇਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਂਜ ਜਾਣੀ ਨਾ...’ ਉਸ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਅਧੂਰੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਬੇਚਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, ‘ਉਂਜ ਜਾਣੀ ਨਾ ਕੀ?’

ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ

‘ਉਂਜ ਜਾਣੀ ਤੇਰਾ ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਠਾਰੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਪੈ ਗਈ, ਬੜਾ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਤੇਰੇ ਉਤੇ ਬੜਾ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਲਤ ਵੀ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਉਸਲ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਗੁੱਸਾ ਮੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਅਤੇ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੀ ਠੰਡਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।’ ਉਹ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਲੀ, ‘ਤੈਨੂੰ ਹੋਰ ਦੱਸਾਂ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦੱਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਉਹ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ, ਯੂ ਨੋ ਹੀ ਡਿਡ ਦਾ ਰਾਈਟ ਬਿੰਗ, ਹੀ ਡਿਡ ਨੌਟ ਡੂ ਐਨੀਥਿੰਗ ਰੌਗ। ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਜੋਰ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਲੇਖ ਆਪਣੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ।’

ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਸ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਤਾਂ ਫੇਰ ਤੂੰ ਸੁਣਾਈ?’

‘ਲੈ ਹੋਰ, ਨਵਦੀਪ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਹੀ ਉਦੋਂ ਛੱਡੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਵਦੀਪ ਦੇ ਡੈਡੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਖੁਦ ਔਖਿਆਂ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਲੇਖ ਆਪ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਮੈਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਤੇਰਾ ਇਹ ਲੇਖ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆ।’ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਜ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

‘ਹੁਣ ਫਿਰ ਗੁੱਸਾ ਲੱਭ ਗਿਆ ਨਾ? ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਆਪਣੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਾਚਾ ਗੁਲਾਟੀ ਚੇਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਮਿਤੋਜ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਉਂਜ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕਲਾਸਮੈਟ ਦੇ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਂਜ ਜਿੰਨਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਫੋਨ ਆਏ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਅੱਗੇ-ਪਿਛੇ ਸਨ। ਸੱਚ ਫਿਰ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ?’

‘ਆਖਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਬੋਲ

ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਸਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਈ ਸੀ। ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਵੱਟੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁਮਾਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿ ਸਭ ਕਿਸਮਤਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ।’

ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਚਾਂਭਲ ਕੇ ਬੋਲੀ, ‘ਤੈਨੂੰ ਰਵੀ ਯਾਦ ਹੈ? ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨੰਬਰ ਗਿਆਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਡੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਮਾਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹੈ।’

ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਆਇਆ ਕਿ ਇਕ ਮਲੂਕ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਰਵੀ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੋ ਗੁੱਤਾਂ ਕਰਦੀ। ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਇਕ ਟੂਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕਸੋਲੀ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਲਕਾ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਸਤੇ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ, ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਰੇ ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ, ਨੱਚਦੇ-ਟੱਪਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਥਾਂ ਛਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਰਵੀ ਇਕ ਪੱਥਰ ‘ਤੇ ਬਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਬੂਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨਿੱਕਲ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਇਹ ਬਿੱਛੂ ਬੂਟੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਬਿੱਛੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਡੰਗ ਮਾਰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਪਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਰਤਤ ਦੀ ਖੇਡ ਇਸ ਬਿੱਛੂ ਬੂਟੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਪਾਲਕ ਵਰਗਾ ਇਕ ਹੋਰ ਬੂਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਤੇ ਤੋੜ ਕੇ ਮਲਿਆਂ ਬਿੱਛੂ ਬੂਟੀ ਦੇ ਲੱਗੇ ਕੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਾੜ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਹੀ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਖਮਾਣੇ ਵਾਲੇ ਮੋਹਨ ਨੇ ਝੱਟ ਪਾਲਕ ਤੋੜੀ ਤੇ ਰਵੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਉਸਤੇ ਮਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਲਕ ਰਗੜਨ ਦਾ ਅਸਰ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਲੇ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹੋ ਮਨਿੰਦਰ ਬੋਲੀ, ‘ਉਏ ਮੋਹਨ ਇੰਨੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਿੱਛੂ ਬੂਟੀ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਜਿੰਨੀ ਤੇਰੇ ਡੱਫਲ ਤੇ ਖੁਰਦਰੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਹੈ।’ ਮੋਹਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੱਥ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਨਾਲ ਹੀ ਰਵੀ ਦਾ ਵੀ। ਫਿਰ ਰਵੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ

ਹਰਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਚੁੰਘੀਆਂ ਭਰਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਥਰ ਉਤੇ ਜਾ ਬੈਠੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਲ ਦੀ ਮੁੰਡੇ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਰੋੜੀਆਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰੇ ਆਉਂਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ‘ਦੇਖ ਲਓ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕੁੜੀਆਂ ਪੱਥਰ ਮਾਰਦੀਆਂ।’ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘ਉਏ ਮੁੰਡਿਓ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਦੇ ਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਇਹ ਪੱਥਰ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਮਾਰੇ ਹਨ।’ ਮੈਂ ਮਨਿੰਦਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕਰਾਈ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਈ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਿਰਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀਆਂ, ਫਿਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕ ਗਿੱਲ ਦੀਆਂ।

ਫਰਿਜ਼ਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਅਕਸਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਕ ਲੇਖ ‘ਇਥੇ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ, ਇਹੋ ਸੋਚਦੇ ਸੋਚਦੇ ਗੁਜ਼ਰ ਚੱਲੇ’ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਚਾਚਾ ਗੁਲਾਟੀ ਚੇਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਵੇਲਾ ਜਦੋਂ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੇ ਅਜੇ ਦੰਦ ਕਾਇਮ ਸਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਸੇ ਨੂੰ ਅਜੇ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਹੱਟੀ ਉਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਂਦੇ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ, ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੁਰਮਟ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਿਤੋਜ, ਕੁਮਾਰ ਵਿਕਲ, ਜਗਤਾਰ, ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਰਿੰਦਰ ਮਹਿੰਦਰੀਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 6 ਵਿਚ ਡਾ. ਵਿਸ਼ਵ ਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਰੁਸਤ ਕਰਦਿਆਂ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਈ ਪਿਆਲੀਆਂ ਛਕ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੋਂ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ‘ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ’

ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਤੋਂ ਪੀਤੀ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਦਫਤਰ ਬਸ ਗੋੜੀ ਮਾਰਨ ਤੇ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਸੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਹੁੱਪ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਉਤੇ ਗੱਪ ਸ਼ੱਪ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਿਹਾੜੀ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਬਾਸੀ ਬੜਾ ਮਲੂਕ ਜਿਹਾ ਤੇ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਮੁੰਡਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੱਥ ਲਾਇਆਂ ਮੇਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਬੜਾ ਬਣ ਠਣ ਕੇ ਰਹਿੰਦਾ। ਅੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਫੈਮਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਤੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਲ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਐਥੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਨਾ, ਉਸ ਨੇ ਟਕੇ ਵਰਗਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ— ‘ਲੋਹਾ ਕੁੱਟਦੇ’, ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਹੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਇਥੇ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਲੋਹਾ ਢਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੁਰਜੇ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲੇ ਕੁਲਵੰਤ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਸਾਂਗ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਚਿੜੀਆਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ, ਕਬੂਤਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਦਿੰਦਾ ਫੇਰ ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਖਾਤਰ ਇਸ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਅ ਆਫ ਹੁੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਉਕਾ ਹੀ ਜਵਾਬ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੋਰੀ ਕਿਤੇ ਇਹ ਨਾ ਉਲਮਾ ਦੇ ਦੇਣ-ਅੱਗ ਲੈਣ ਆਈ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਬਣ ਬੈਠੀ। ਮੇਰਾ ਮਨਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਡਿਊਟੀ ਵਜਾਉਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਸੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਖਾਲੀ ਛੱਡੀ।

ਇਸ ਵਾਰ ਇੰਨਾ ਹੀ।

ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਮੰਦੇ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦਿਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿਊਮਨ ਰਿਸੋਰਸ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ, “ਜਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਚ ਬਣਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਚ ਪੰਜ ਦਿਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਸੋ ਅਗਲੇ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਕਰਨਗੇ। ਉਸਦੀ ਵੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਿਖਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਰੈਸਟ ਰੂਮ ਤੇ ਲੰਚ ਰੂਮ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਸਾਰੇ ਸਾਫ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਬਣ, ਨੈਪਕਿਨ ਤੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ, ਕੁਤਾਹੀ ਜਾਂ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵਿਚਾਰ ਲਵੇ। ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਬਰਖਾਸਤ!”

ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਟਾਈਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਨਿੱਮੋਝੁਣੇ ਸਭ ਆਪਣੇ ਲੰਚ ਬਾਕਸ ਸਾਂਭਦੇ ਪੰਚ ਮਸ਼ੀਨ ਵਲ ਤੁਰਦੇ ਬਣੇ। ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸਿਝਣ ਲਈ ਮੈਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਹਸਦੇ ਹਨ, “ਚਲੋ ਬੁੱਝੇ ਦਾ ਆਰਾਮ ਵਧਿਆ” ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਰੋਂਦੇ ਹਨ, “ਅਛਾ ਹੁਣ ਫੇਰ?”

“ਹੁਣ ਫੇਰ ਕੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ

ਘਟਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਬੱਝਵੇਂ ਖਰਚੇ ਜਿਵੇਂ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ, ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਰੈਂਟ, ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸੋ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਬੈਲਟ ਕੱਸਣੀ ਪਵੇਗੀ।”

ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਰੇਸਰੀ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਾਂਝੀ ਰਾਈਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੂਸ ਗਲਾਸ ਭਰ ਕੇ ਪੀਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ, ਟੀ.ਵੀ. ‘ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤਾ ਜੂਸ ਦੰਦ ਖਰਾਬ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਕ ਬਟਾ ਤਿੰਨ ਗਲਾਸ ਜੂਸ ਹੀ ਪੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸੋਡੇ ਤਾਂ ਵਾਹ ਲਗਦੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਚੈਨਲ ਵੀ ਅਧੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਅਸਾਂ ਮੀਆਂ ਬੀਵੀ ਨੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਚੱਕੀ ਦੇ ਪੁਤ ਜਿੱਡੇ ਮੈਕਡਾਨਲਡ, ਡੈਰੀ ਜਿੱਡੇ ਕੋਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜੰਕ ਫੂਡ ਘਟਾਉਣਾ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਂ, ਉਹ ਖਾਲੀ ਬੋਤਲਾਂ ਜਾਂ ਕੈਨਾਂ ਗਾਰਬੇਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣਗੇ, ਆਖਰ ਦਸ ਸੈਂਟ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਦੁਧ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਜਿੰਮ ਛੱਡਕੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਦੌੜ ਲਾਉਣ ‘ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹਿਤ ਹਫ਼ਤੇ ‘ਚ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਗਾ ਕਰ ਲੈਣ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਧਰਮ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ—ਹਰ ਵਾਰ ਐਤਵਾਰ ਲੰਗਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਮ ਨਾਲ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਮਤਾ ਮੈਂ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੇ ਹੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਗੋਲਗੱਪੇ ਨਾਂ ਖਾਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਾਰੂ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅੱਗੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿਤੀ। ਬਲਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੇਬ

ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਪਉਣੇ ਦਾ ਹਾੜਾ ਬਾਬ ਰੂਮ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਠੋਕ ਆਇਆ!

ਸੂਕਰਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਲੋਂਗ ਵੀਕ ਐਂਡ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਬਾਬ ਰੂਮ ਤਾਂ ਗਿਆ ਪਰ ਪਾਣੀ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛੁਹਾਇਆ ਤੱਕ ਨਾ। ਪਤਨੀ ਨੇ ਵਾਖਰੂ ਵਾਖਰੂ ਕਰਦੀ ਨੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾ ਲਿਆ। ਬੱਚੇ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਝ ਹਾਂਝ ਕੇ ਕੁਝ ਖਾਲੀ ਕੈਨ ਚੁਕ ਲਿਆਏ। ਮਨ ਵਿਚ ਲਮਕ ਰਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਚਿੰਤਰਪੱਟ ਤੇ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਦੇਵ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਰਗਟ ਹੋਏ। ਫਟਾਫੱਟ ਡਾਕਟਰ ਨਾਲ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਕੈਂਸਲ ਕਰਵਾਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਖਰਚਾ ਟਲਿਆ।

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਕੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚਾਅ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਬਰੇਕ ਫਾਸਟ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਲੰਚ। ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਜਿਵੇਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਰਾਤੀਂ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਸੀ—‘ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਪੋਤੇ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਦੇਣਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸੀ—‘ਕੀ ਸ਼ਗਨ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ?’

‘ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਖਰਚਾ ਵੀ ਕਮਾਏ ਧੰਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।’ ‘ਨਹੀਂ, ਆਪਾਂ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਹਾਂ, ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਦੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾ ਆਏ ਹਨ।’ ਇਸਤਰੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਚਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ! ‘ਚਲੋ, ਪਰ ਸ਼ਗਨ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਕੀ ਹੈ?’

ਮੇਰੇ ਲਈ ਏਹ ਸਾਰਥਕ ਸਵਾਲ ਸੀ। ‘31 ਡਾਲਰ’, ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

‘ਬਹੁਤੇ ਹਨ।’ ਮੈਂ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਉਜਰ ਕੀਤਾ।

‘ਨਹੀਂ ਵਾਜਬ ਹੀ ਹਨ।’

ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਤਿਆ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੌਸਲਾ ਫੜਿਆ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਦੇਖ ਆਪਾਂ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।’

ਖੈਰ ਉਹ 21 ਡਾਲਰ ਤੇ ਟਿਕ ਗਈ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸ਼ਾਸ਼

ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਹੀ ਲੱਭੂ ਫੁੱਟਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਪੀਣ ਪਿਆਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਮਹਿਮਾਨਨਿਵਾਜ਼ ਹਨ। ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਟੌਤੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਜਵੀਂ ਮੁਫਤ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ...। ਮੇਰੀ ਕਾਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਸਪੀਡ ਫੜ ਗਈ।

.... ਪੋਤੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਗਨ ਦਾ ਦੇਣ ਹੋਇਆ, ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਗਈ, ਪਕੌੜੇ, ਸਮੋਸੇ, ਲੱਭੂ ਖਾਧੇ ਗਏ, ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਘਟੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਗੂੜ੍ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਮਨ ਮਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ, ‘ਹੋ ਜਾਏ ਫਿਰ ਛਿਟ ਛਿਟ?’

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵੇਸੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਅਟੈਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟ ਅਟੈਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਕੱਲਫ ਜਾਂ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਿਧੇ ਬੋਤਲ ਦੇ ਡੱਟ ਖੁੱਲਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਨਾਨਖਾਨੇ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਚਾਹ ਲੱਭੂ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾੜਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

‘ਅੱਜ ਤਾਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਸੌ ਸੁਖ ਦੇ ਪੋਤੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ।’ ਪਿਆਕੜ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਪੈਗ ਬਣਾਕੇ ਲੈ ਆਏ। ਪੋਤੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਜਾਮ ਟਕਰਾਏ। ਅੱਧਾ ਹਾੜਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕੋ ਡੀਕ ਵਿਚ ਪੀ ਗਿਆ। ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਚਾਨਣਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਆਰਥਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਦੀਆਂ, ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਗੜਨ ਦੀਆਂ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਸਭ ਦਾ ਅੰਤ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ।

ਦੂਜੇ ਪੈਗ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਗਲਾਸ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਗ ਦਾ ਰੰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਲਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਪੈਪਸੀ ਵਰਗਾ ਬਨਾਉਟੀ ਹੈ।

‘ਤੁਸੀਂ ਡਰਿੰਕ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ?’ ਮੈਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਝੋਂਪ ਗਏ।

‘ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਕੁੱਲ ਪੀਣੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।’ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹਨੇਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਸਰਾਸਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ।

‘ਸ਼ੁਗਰ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦੇ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ?’, ਮੈਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ।

‘ਸ਼ੁਗਰ ਵਾਲੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਹ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੀ ਮੰਦਾ ਆਇਆ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਚੌੜ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਭ ਖਰਚਿਆਂ ਤੇ ਕੱਟ ਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਪੁਆ ਲਈ ਹੈ।’ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਖਮਾਂ ਤੇ ਲੁਣ ਛਿੜਕਿਆ, ‘ਬੇਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਯਾਰ ਤੂੰ ਪੀ ਰੱਜ ਕੇ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਹੁੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਭੰਨ ਸਕਦਾ।’

ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੰਬ ਉਠਿਆ। ਹੋ ਮੇਰਿਆ ਮਨਾਂ ਇਹ ਦਿਨ ਵੀ ਦੇਖਣੇ ਸਨ, ਤਿੜਕੇ ਹੋਏ ਹਮ-ਪਿਆਲਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨ। ਮੈਂ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਘੂਰ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਹੱਡ, ਮਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਰਥਕਤਾ, ਆਰਥਕਤਾ ਅਤੇ ਆਰਥਕਤਾ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਦਾ ਅੱਧਾ ਪੈਗ ਪੀਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਵੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿੱਠੀ ਲਗਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕੌੜੇ ਘੁਟ ਭਰੇ, ਤੇ ਉਠ ਖੜਾ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ‘ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੀਓ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੀਓ’ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ।

‘ਨਹੀਂ ਦਰਅਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਘਟਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।’ ਸਿੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਟਕਰਾਈ।

ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ। ਖਸਿਆਨੀ ਹਾਸੀ ਦਰਮਿਆਨ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਛੱਡਣ ਆ ਗਏ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ

Visakhi Festival

April 18, 2009

Starting Time 5:00 PM

Mason Middle School
6370 Mason Montgomery Road
Mason, Ohio

*Free Entry
& Parking*

*Food Booths
Available*

*No Alcohol
Allowed*

Special Events:

Kids Performances , Comedy Skits,
Men's Bhangra Competition, Ladies Gidha Competition

**Celebrate
Punjabi
Culture**

Out of State Teams
Participating
in Competition

**Cash
Prizes**

Committee Members:

Mukhtiar Sekhon, President: 513-919-2311,
Sukhchain Gill, Vice President: 513-253-6424,
Harmit Ghuman, Secretary: 513-300-2791,
Amandeep Dharni: 513-515-9178,
Surjeet Mavi: 513-616-4530,
Swaran Sidhu: 513-266-0885,

Harbans Gill: 513-550-5917,
Gurinder Dhillon: 513-373-0145,
Jagpal Grewal: 513-238-6991,
Jagtar Fantu: 513-328-7500,
Gurjant Sekhon: 513-923-0735

Punjab

Sports & Cultural Club
Cincinnati

Punjab Sports & Cultural Club Cincinnati

E-mail: punjabsportsclubohio@yahoo.com

www.punjabsportsclubohio.com

ਛੱਲੇ ਮੁੰਦੀਆਂ ਵਾਲਾ-ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ

ਐਸ.ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ

ਕਦੇ ਬੋੜਾ ਧਿਆਨ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਛੱਲ ਦਾ ਬੂਟਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਉਹਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਛੱਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਅੰਦਰ ਕਮਰੇ ਵਲ ਕਰ ਲਿਓ, ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਛੱਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬਾਹਰ ਵਲ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਝਾਤ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਹੀ ਤੇਰੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਿਖਾਂ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਕਲਮ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਧਰ ਵਲ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੋੜ ਕੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਣੀ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ। ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੇ ਸਰੋਤੇ 'ਛੱਲੇ ਮੁੰਦੀਆਂ' ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਨਕੋਦਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਰੀਹ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਢਾਡੀ ਸਾਇਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ ਅਤੇ ਤੁਰਲੇ ਵਾਲੀ ਚਿੱਟੀ ਪੱਗ ਦਾ ਲੜ ਲਮਕਾ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਗਾਇਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪੰਡੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ ਗਾਉਂਦਾ ਬੜਾ ਵਧੀਐ, ਮਾਣਕ ਵਾਂਗ ਉੱਚੀ ਪਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ, ਪਰ ਲੋਹੜੇ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਰਤਾਂ ਤੇ ਪੁੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਮੁੰਡਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਬੜੀਆਂ ਮਸ਼ਕਰੀਆਂ ਨਾਲ ਦੱਸੇਗਾ, ਮਨਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਝੱਟ ਚਿਟਕਾਰੀਆਂ ਲਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਡੀ ਨੇ ਖੰਨੇ 'ਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਮਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹਦੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ ਵਿਆਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਮਾਣਕ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਣ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਬੂਟੇ ਮੁਹੰਮਦ ਘਰ ਨੂਰਪੁਰ 'ਚ ਸਰਦਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਕੋਲ ਦਿਸਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਰੂਬੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨੇੜੀਆਂ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਚੱਲੀਆਂ, ਜੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹਮਾਤਤ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਾਂ ਪੱਖੇ ਨਾਲ ਲਟਕ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜਾ ਬੈਠਦਾ। ਪਰ ਹਾਸਾ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੁਨਰ ਪੰਡੀ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪਿੰਡ ਸਰੀਹ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਵਿਚ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦਾ ਚਾਰਦਾ

ਪੰਡੀ 11 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਮਾਰਨ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਣਕ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੀਆਂ ਲਲਚਾਈਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਾਣਕ ਦੇ ਗਰੁਪ ਦੁਆਲੇ ਗੋੜੀਆਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਮਾਣਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਂਝੇ ਦੇ

ਗੋਰਖਨਾਥ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਜਾ ਕੰਨ ਪੜਵਾਉਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਮਾਣਕ ਦੇ ਜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਮਾਣਕ ਨੇ ਵੀ ਚੇਲਾ ਮੁਨਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਰੁਪ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਈ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਉਹ ਨੌਂ ਸਾਲ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਣਕ ਦੀ ਸਾਗਿਰਦੀ ਵਿਚ ਇਕ ਚੰਗੇ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨਿਖਰ ਆਇਆ। ਰਾਗ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਉਸ ਬਕਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਲਈ ਪਰ ਰਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਗਲੇ ਦੀ ਸੁਰਸਤੀ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਉਸਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਣਕ ਦੀ ਸਾਗਿਰਦੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਕਰਦਿਆਂ

ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਅਖਾੜਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਮਾਣਕ ਨੇ ਇਕ ਕੋਠੇ ਉਤੇ ਮੰਜੇ ਜੋੜ ਲਾਏ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕੋਠੇ ਦੀ ਕਾਹੀ ਦੀ ਕੱਚੀ ਛੱਤ ਹੇਠਾਂ ਗਰਕ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪੀਕਰ ਸਮੇਤ ਉਹ ਵੀ। ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੋ ਵਿਚ ਲੱਦਿਆ ਉਹ ਕੋਠੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਕਿਰ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੁਲਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਸਹੀ ਸੁਝੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਤਾਰ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੀਕਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਭਾਣਾ ਕੀ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਡੀ ਨੇ ਬੜੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਦਿਲ ਵੱਟੇ ਦੇਵੇ ਭੈੜਾ ਛੱਲੇ ਮੁੰਦੀਆਂ' ਤੇ ਮੱਖਣ ਲੁਹਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਬ੍ਰੇਕ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਗੀਤ 'ਸਾਹਾਂ ਦੀਏ ਕੁੜੀਏ ਗਰੀਬ ਦਿੱਤਾ ਮਾਰ ਨੀ...' 'ਸਾਡੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸੱਜਣਾਂ...' ਤੇ ਇਕ ਉਹਦਾ ਬੜਾ ਚੁਲਬੁਲਾ ਤੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਗੀਤ ਸੀ:

ਜੇ ਭੁੰਡਾਂ ਦੇ ਖੱਖਰ ਕੋਲ
ਜਾਣ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹਿਣਾ
ਪੰਗਾ ਪੈਣਾ ਈ ਪੈਣਾ....

ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਛੱਲੇ ਮੁੰਦੀਆਂ' ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਗੀਤ ਕੁਲਦੀਪ ਪਾਰਸ ਤੇ ਸੁੱਖੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਨੇ ਚਰਨਜੀਤ ਆਹੂਜਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਹੇਠ ਗਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਜੀ ਪੰਡੀ ਮਾਰ ਗਿਆ।

ਪੰਡੀ ਨੇ ਸੁਨੱਖੀ ਕੁੜੀ ਰਜਿੰਦਰ ਰੂਬੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਬੀਲਦਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰਾਰਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹੇਗਾ 'ਕੀਹਨੇ ਵੇਖਿਆ ਸਵਰਗ ਨਰਕ।' ਜੇ ਕਰ ਲਿਆ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ।

ਪੰਡੀ ਨੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗੇੜਾ ਮਾਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ ਵਾਂਗ ਮੁਕੱਦਰ ਚਮਕਣ ਲਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਹਾਲੇ ਇਹੋ ਆਖਦੇ ਕਿ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਤਾਂ ਟੁੱਟਿਆ ਵੀ ਨੀ ਹਾਲੇ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਵਾਂਗ ਉਹ ਹੀਰ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਲਿਖਣੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਮਰ ਹੋਵੇ।

ਪੰਡੀ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵੇਖੋ: ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਕਹੇਗਾ 'ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਗਿਰਦ ਮੇਰਾ, ਪਰ ਪਤੰਦਰ ਦਾ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਪਤਾ ਨੀ ਲਗਦੈ, ਗੱਡੀ ਬਠਿੰਡੇ ਵਾਲੀ ਬੈਠੇਗਾ ਤੇ ਉਤਰੇਗਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਜੇ ਖਾਹਮਖਾਹ ਲੜਾਈ ਮੁੱਲ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਚੱਲੋ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਬਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਪੁਆ ਲਿਆ ਬੁਰੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ।

ਜੱਸੋਵਾਲ ਕਹੇਗਾ, 'ਇਹ ਲਛੂ ਜਿਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪਰ ਬੜੇ ਲੰਬੇ ਨੇ ਇਸੇ ਲਈ ਲੰਬੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ ਭਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਐ ਪੰਡੀ। ਠਰਕੀ ਪੱਠਾ ਵੀ ਪੂਰਾ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਦਾ?'

ਸਰਦੂਰ ਸਿਕੰਦਰ ਕਹੇਗਾ, 'ਚੰਗਾ ਸੀ ਪੰਡੀ, ਚੰਗਾ ਗਾਉਂਦੇ...ਪਰ...?'

ਬੂਟਾ ਮੁਹੰਮਦ ਕਦੇ ਕਦੇ ਬੋਲਦੇ, 'ਭਰਾ ਬਣੇ ਸਾਂ ਕੱਠੇ ਸੁੱਤੇ ਕੱਠੇ ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਤੇ ਦੇਨਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਈ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਨਾ ਉਹ ਨੂਰਪੁਰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਨਾ ਮੈਂ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸ਼ਰੀਹ ਜਾਨੈ।'

ਅਸਲ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਓ ਪੰਡੀ ਮੁਕੱਦਰਾਂ ਦਾ ਬਲੀ ਨਹੀਂ, ਧਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਵੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਥੋਂ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਸ਼ੇਰ ਵੀ ਬੜ੍ਹਕ ਮਾਰ ਕੇ ਲੰਘਦੇ ਨੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਕੱਚਾ-ਪਿਲਾ ਜਿਹਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਗਾਇਕਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਪਿਟ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਰਾ ਨੁਕਸ ਢੋਲਕੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕੱਚੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਡੀ ਨੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੀਬਾ ਕਸੂਰ ਢੋਲਕੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਆਪਣੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਡੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਢੋਲਕੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੀਬੀ ਨਾ ਹੀ ਹਟੀ ਤਾਂ ਪੰਡੀ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰੌਅ 'ਚ ਬੀਬੀ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਪਾ ਲਿਆ।

ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਗਦੇ ਕਿ ਹਾਲੇ ਪੰਡੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਦਿਨ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਪੱਚੀਆਂ-ਛੱਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਨੂੰ ਲਗਦਾ। ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਾਹਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਫਿਰ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਜੇ ਚਾਲ 'ਚ ਮੜਕ ਰੱਖੇ, ਬਿੜਕੇ ਨਾ। ਰੂਬੀ ਦੇ ਕੁੱਖੋਂ ਪੰਡੀ ਦੇ ਦੋ ਬੇਟੇ ਜਨਮੇ।

ਸਿਆਣਿਆ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤੇ ਜੇ ਸੰਸਾਰ ਬਹਿਸ ਦੇ ਡੱਬੇ 'ਚ ਬੰਦ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਦਰਿਆ ਰੇਗਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਪੰਡੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਕ ਵਹਿਣ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਹਿਣ ਦਾ ਰੁੱਖ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਉਹਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੀ ਤੇ ਗੁਣ ਵੀ। ਪੰਡੀ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਲੰਬੀ ਉਡਾਣ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰੇਗਾ।

ਪੰਡੀ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਫੋਨ 702-234-3341 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਵੀ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਉਘੇ ਕਵੀ ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਅਪਰੈਲ ਫੁਲ ਬਣਾ ਇਸ ਫਾਨੀ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਇਥੇ ਹੈਨੂਵਰ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰ

ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ

ਤਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਗੇ ਆਪਣੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਡਿਗ ਪਏ। ਸਟੋਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਈ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ, ਅੰਬੂਲੈਂਸ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ ਪਰ ਭੈਰ ਉਡ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਵਡਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਸੀ ਜੰਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਪੁਤਰ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੁਤਰ ਸਤਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ, ਧੀਆਂ ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸਲਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਇਕਾਈ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਹ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਬੁਧਵਾਰ 8 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਕੈਂਟਰੀਸਾਈਡ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ (950 ਸਾਊਥ ਬਾਰਟਲੈਟ ਰੋਡ, ਬਾਰਟਲੈਟ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤਕ ਰਖੀ ਜਾਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ 9 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ 11 ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਤਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਮਿਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਫੋਨ 630-670-2819 (ਦਾਰਾ) ਅਤੇ 630-827-9752 (ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ) ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਤਲੂਣ ਵਿਚ 1940 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਪਤਾਰਾ ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੀ.ਏ. ਬੀ ਐਡ ਫਗਵਾੜਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਉਹ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹੇ। 1984 ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਪਾਸ ਆਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆ ਵੱਸੇ। ਸ. ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਵਧੀਆ ਕਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਉਲਫਤ ਬਾਜਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਟੀਕਾ ਆਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਲਦ ਹੀ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਕ ਅਣਥਕ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 16-16 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਬਕਾਨੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਂਦੇ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਸਭਨਾਂ

ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 9ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੋਰਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਚਾਨਕ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, 'ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਸ ਇਨਾ ਕੁ ਹੀ ਸਬੰਧ ਸੀ? ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਅਸੀਸ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਸ਼੍ਰੋਤ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ।'

ਅਜੇ ਦਸ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਸ.

ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਉਚੇਚਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਫੇਫੜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪੁਛਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਈ ਚਿਰ ਤੋਂ ਹੈ, ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦਵਾ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਕਈ ਚਿਰ ਤੋਂ ਟਿਕਾਓ ਹੈ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਬੈਠੇ, ਮੇਰਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁਛਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਖੁਦ ਕਾਰ ਚਲਾ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕਿਤੇ ਚਿਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਇਦਾਂ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣਗੇ? ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰੇ ਜੰਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਨ ਲਈ ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ. ਰਮਦੇਵ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਈ ਪਰ ਖੁਦ ਨਾਂਹ ਕਰਕੇ ਤੁਰਦੇ ਬਣੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ:

ਮੁਕ ਗਿਆ ਲੈਣ ਦੇਣ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ
ਟਹਿਲ ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ

ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਸਾਨ ਹੋਣਾ

ਅਜੀਬ ਹੈ ਹਰ ਇਕ ਕੰਮ ਦਾ ਆਸਾਨ ਹੋਣਾ,
ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਹਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣਾ।
ਪਲਦੀ ਹੈ ਵਫ਼ਾ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਦੀ ਬੁਕਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਆਸ਼ਕੀ ਹੈ ਹਨ੍ਹੇਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹੋਣਾ।
ਟੁਟੀ ਨੂੰ ਮੁਦਤ ਹੋ ਗਈ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ
ਅਜ ਵੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਕਾਫ਼ਿਰ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਣਾ।
ਗਲਾਂ ਨਾਂ ਕਰੇ ਕਬਾ ਲੰਮੀ ਹੈ ਬੁਜ਼ਦਿਲੋਂ
ਦਿਲ ਦੀ ਸਾਈ ਦਿਉ ਜੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣਾ।

ਕੀ ਕਰੀਏ

ਦਿਲ ਬਿਨਾ ਦਸਤਜਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਅਸ਼ਕ ਬਿਨ ਪੇਸ਼ੇ ਆਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਮੁੜ ਗਈ ਆ ਕੇ ਮੌਤ ਦਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ
ਸ਼ਰਮ ਜੋ ਆਈ ਹਿਸਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਗ੍ਰੰਥ ਗੀਤਾ ਕੁਰਾਨ ਸੱਚ ਦਾ ਘਰ ਨੇ
ਬਿਨ ਹਕੀਕਤ ਕਿਤਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਜਨਕ ਪੁਤਰੀ ਮਸੂਮ ਜੇਹੀ ਸੀਤਾ
ਰਾਮ ਕੀਤੀ ਖਰਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਸੰਤ ਸਾਕੀ ਪਿਲਾਣ ਪਾ ਕੇ ਪਾਣੀ
ਬੇ ਇਮਾਨ ਹਨ ਜਵਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਰੰਗਲਾ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਗੰਦ ਭਰ ਗਿਆ
ਦਸ ਹੁਣ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ
ਮੁਕ ਗਿਆ ਲੈਣ ਦੇਣ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ
ਟਹਿਲ ਹੁਣ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਕੀ ਕਰੀਏ

ਲੋਕ

ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਨ ਧੱਕੇ ਲੋਕ
ਖੁਦ ਹਨ ਚੋਰ ਉਚਕੇ ਲੋਕ
ਮੰਦਰ ਮਸਜਿਦ ਭਾਲਣ ਰਬ
ਭੌਂਦੇ ਕਾਸ਼ੀ ਮੱਕੇ ਲੋਕ
ਹਾਕਮ ਅੰਦਰ ਬੋਲੇ ਚੋਰ
ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹਨ ਨਿਹੱਕੇ ਲੋਕ
ਅਜ ਤਾਈਂ ਨਾ ਆਏ ਰਾਸ
ਚੁੰਗਲਾਂ ਦੇ ਜੋ ਚੱਕੇ ਲੋਕ
ਭਵਕਣ ਝੱਟ ਭਾਬੁਕੇ ਵਾਂਗ
ਐਨੇ ਫਿਰਦੇ ਅਕੇ ਲੋਕ
ਟਹਿਲ ਅਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ
ਰਹਿ ਗਏ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਲੋਕ

ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਫੌਜ॥ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਕੀ ਮੌਜ॥

DALLAS - FT. WORTH KHALSA PARADE

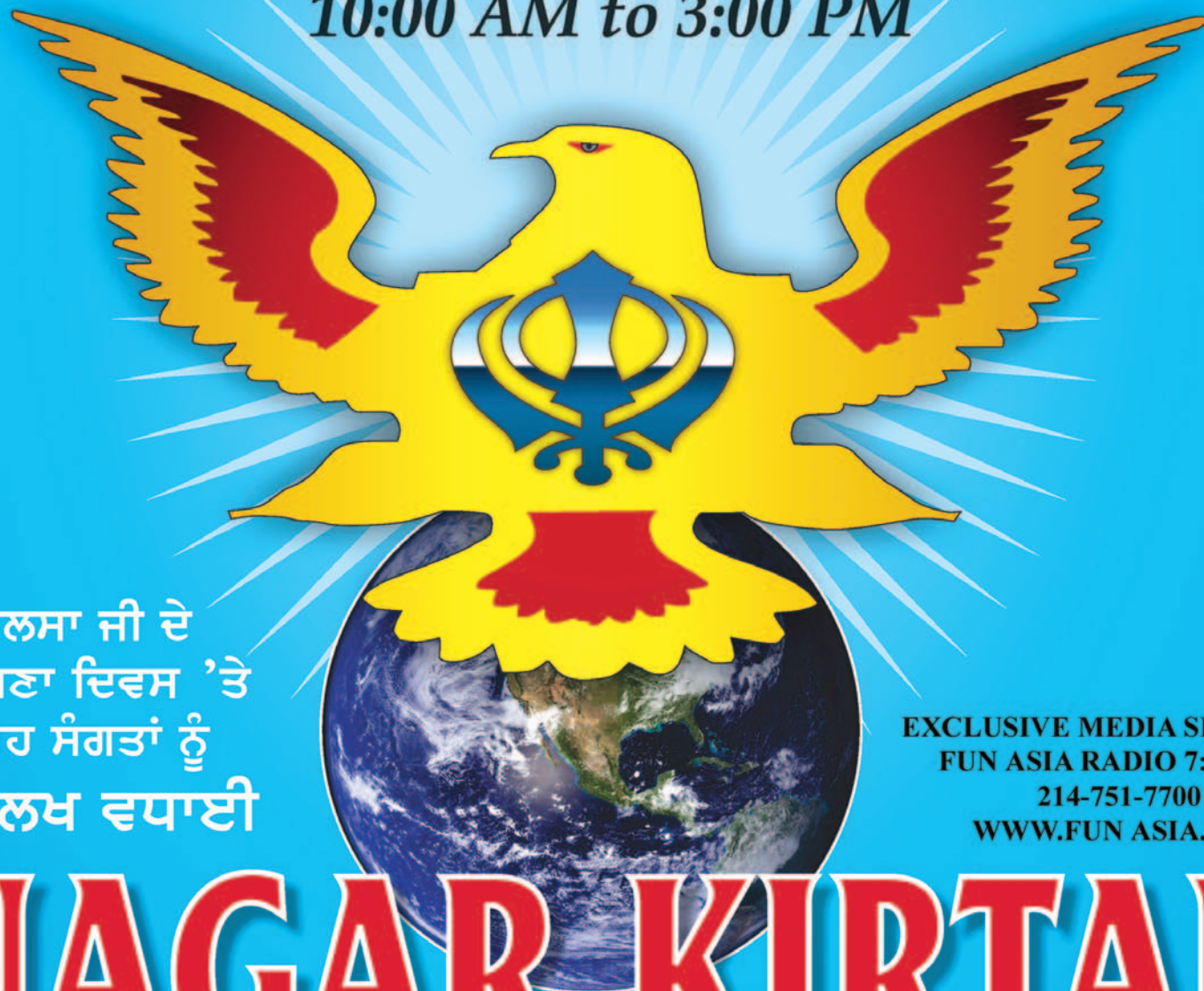
BIRTH ANNIVERSARY of KHALSA

Saturday, April 18, 2009

at City Hall, Downtown Dallas

1500 Marilla Street, Between Akard and Ervay, Dallas, TX 75201

10:00 AM to 3:00 PM

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ
ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ
ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

EXCLUSIVE MEDIA SPONSOR :
FUN ASIA RADIO 7:00 AM.
214-751-7700
WWW.FUN ASIA.NET

NAGAR KIRTAN

DFW SIKH FESTIVE PARADE IN THE SIKH TRADITION

*For more information contact any Gurdwara Sahib in DFW Area
or call any of the coordinators below:*

• Jaspal Singh Chatha 972-971-6226
• Surinder Singh Gill 214-282-2332
• Gurdarshan Singh Brar 972-740-6551

• Bhupinder Singh Walia 817-875-6995
• Jasbir Singh Chahal 817-721-9923
• Balkar Singh 214-616-8935
• Rajinder Singh Gill 972-342-1432

• Gursharan Singh Bagli 817-939-9323
• Gurcharan Singh Ghuman ... 214-244-5844
• Seetal Singh 817-565-0273

Designed & Printed By: Sir Speedy Printing Tustin • Call Bains at 562.881.7430 • www.sirspeedy.com/tustin • sirspeedy1000@hotmail.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਗੁਰ ਸਿਮਰ ਮਨਾਈ ਕਾਲਕਾ, ਖੰਡੇ ਕੀ ਵੇਲਾ॥
ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਹੁਇ ਜਨਮੁ ਸੁਹੇਲਾ॥

1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਉਹ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ। ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ' ਦਾ ਕੌਤਕ ਰਚਾ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਦੇ ਇਕ ਇਕ ਮਰਜੀਵੜੇ ਨੂੰ ਸਵਾ ਸਵਾ ਲਖ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ਿਆ।
ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ

ਵਲੋਂ

ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Web Site: sikhtemplewi.org

Ph. 414-764-7454

Fax: 414-764-7512

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੀ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਝੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸਾਮਗਰੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਪੱਖੋਂ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਰੀਸ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਬੜੇ ਉਚ ਪਾਏ ਦੇ ਲੇਖ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚਿਪੇਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਰਥਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਲਈ ਆਰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬੜੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਲੇਖ ਅਕਸਰ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ 'ਲਿਖਤਮ' ਵਿਚ ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ ਵਿਚ ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੱਰਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਦਾ ਲੇਖ 'ਇਥੇ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀਏ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ, ਇਹੋ ਸੋਚਦੇ ਸੋਚਦੇ ਗੁਜ਼ਰ ਚੱਲੇ' ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 9ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਪੜਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਰੀਬ ਕਰੀਬ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਖੇ।

-ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, 630-440-3458

Visit us on the web: punjabtimesusa.com
To Advertise with us call: 847-359-0746

SINGH

PINLESS COMMUNICATION

www.singhpinless.com (ਇਸ ਸਾਈਟ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਫੋਨ ਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਡਾਲਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।)

2.2¢ PER MINUTE

\$100 ਵਿੱਚ 75 ਘੰਟੇ

ਗੱਲ ਕਰੋ

NO

Hidden Charges

Connection Fee

Monthly Fee

Other Charges

2.5¢ PER MINUTE

66 ਘੰਟੇ 40 ਮਿੰਟ

(4000 ਮਿੰਟ) ਗੱਲ ਕਰੋ

ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਆਪਣੇ ਭੈਣਾਂ, ਭਰਾਵਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਤੀਆਂ ਸਸਤੀ ਫੋਨ ਕੰਪਨੀ

ਇੰਡੀਆ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ **ਗੱਲ ਕਰੋ** 661-889-1927

We Will Beat Any Deal

On a Discounted Rate for Credit Card and ATM Processings Best Deal for all Business Owners Save Money

Hotel POS System

Wright Express
Voyager
Fuelman
Fleetscards

Ask us about our Pay at Pump Specials

Credit Card

Loans

ATM

INSURANCE

Check Guaranteed

Credit Card Advance Funding

Need Financing?

We do Financing for Hotel/Motels, Gas Stations, and other Commercial Properties

Call Mr. Amrit Patel
ATM Credit Card Services
1-877-ATM-0003

GOOD / BAD / UGLY CREDIT WE DO IT ALL

Up to 97% Loan to Value Purchase / Cashout / Refinance
30 yrs Fixed @ 4.875 % APR Apply Today!!!!

Conforming Loans
Jumbo Loans

FHA Loans

- * Purchase upto 97%
- * FHA Refinance / Cash Out 95%

Gift Towards

Downpayment OK

FHA Streamline Refinance

- * No Credit check
- * No Credit Underwriting
- * No Income Verification

PAN AMERICAN MORTGAGE LLC

A WHOLLY OWNED SUBSIDIARY OF PAN AMERICAN BANK

A Full Service Mortgage Broker affiliated with Lenders & Investors throughout the Country

Office: 847-874-4884
Fax: 847-874-4885

We give Written Good Faith Estimates and We are right on the MONEY
97% Financing Available on 2-Unit / Single Family Home/ Town Home/ Condo.

We Have Extended Hours to Serve you better.

WE GIVE YOU WHAT WE QUOTE YOU

Contact: Waqar Qureshi @ 847-361-0606 (Cell)

QSQ Financial Inc. 7848 N Lincoln Ave. Skokie, IL 60076

!!LOAN MODIFICATION!!

Don't Let your Dream Home Foreclose!!! Apply for LOAN MODIFICATION TODAY!!!

No Credit Check, Mortgage Lates are Okay
Free Consultation Available

Late on your Mortgage Payments? NO PROBLEM!!! CALL OUR LOAN MODIFICATION EXPERTS

Attn. Gas Station / Motel Managers Be a Business Owner
We Have Very Good Opportunities Available For First Time Business Buyers.

- * Financing Available for Gas stations / Hotels / Motels / Flagged and Unflagged.
- * Working Capital available for Flagged and Unflagged Businesses with or without real estate.
- * Limo / Fleet Loans available.

- * Gas Station for Sale at busy Intersection on Northwest Suburbs. \$ 199,000.00
- * Liquor Store for Sale in Milwaukee, WI \$199,000.00
- * Grocery Store for Sale in Northwestern Suburbs. \$ 79,000.00

* Loan Modifications for Residential / Commercial Loans Call us today.

Contact: Amar Singh @ 312-719-0505 (Cell)

ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਅਸੋਕ ਅਤਰੀ ਦਾ ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ) ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ

ਕੈਲਮਜੂ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਅਸੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤਰੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਸ਼ਾ ਅਤਰੀ ਸਮੇਤ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਦੋਰੇ ਤੇ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਕੈਲਮਜੂ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲਮਜੂ ਐਂਡ ਬੈਟਲਕਰੀਕ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਲਮਜੂ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਏ ਇਸ

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਪਾਨੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਗਏ ਉਸਾਰੂ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਆਰਥਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਬੱਬੀ), ਹਰਦੀਪ

ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕੈਲਮਜੂ), ਕਬਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਟਲਕਰੀਕ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ,

ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਟੀਪਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹੋਪੀ ਹੀਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ-2009 ਕੁਝ ਹੋਰ ਝਲਕੀਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਗਰੈਂਡ ਸਪਾਂਸਰ: ਸੰਧੂ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰੱਕਿੰਗ, ਆਰ. ਐਂਡ ਐਸ. ਪੈਟਰੋ, ਆਲ ਸਟੇਟਸ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਲਾਇਨਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ, ਆਈ.ਡੀ.ਐਮ. ਸੰਧੂ ਪੈਟਰੋ, ਪੈਨ ਓਸ਼ੀਐਨਿਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ

ਸਪਾਂਸਰ: ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਸੰਨੀ ਧੂੜ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀ, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਨਿੱਕ ਗਾਖਲ, ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਅਵਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਡੀ.ਐਸ. ਮਾਂਗਟ, ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੈਂਸਿੰਗ, ਕਿਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਵਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਸੀ., ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟਸ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੈਲਮਜੂ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਸਟਾਰ ਫੂਡਸ, ਕਰਨਲ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘਾ, ਲੋਕ ਸਟਰੀਟ ਡੈਂਟਲ (ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ), ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ।

ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

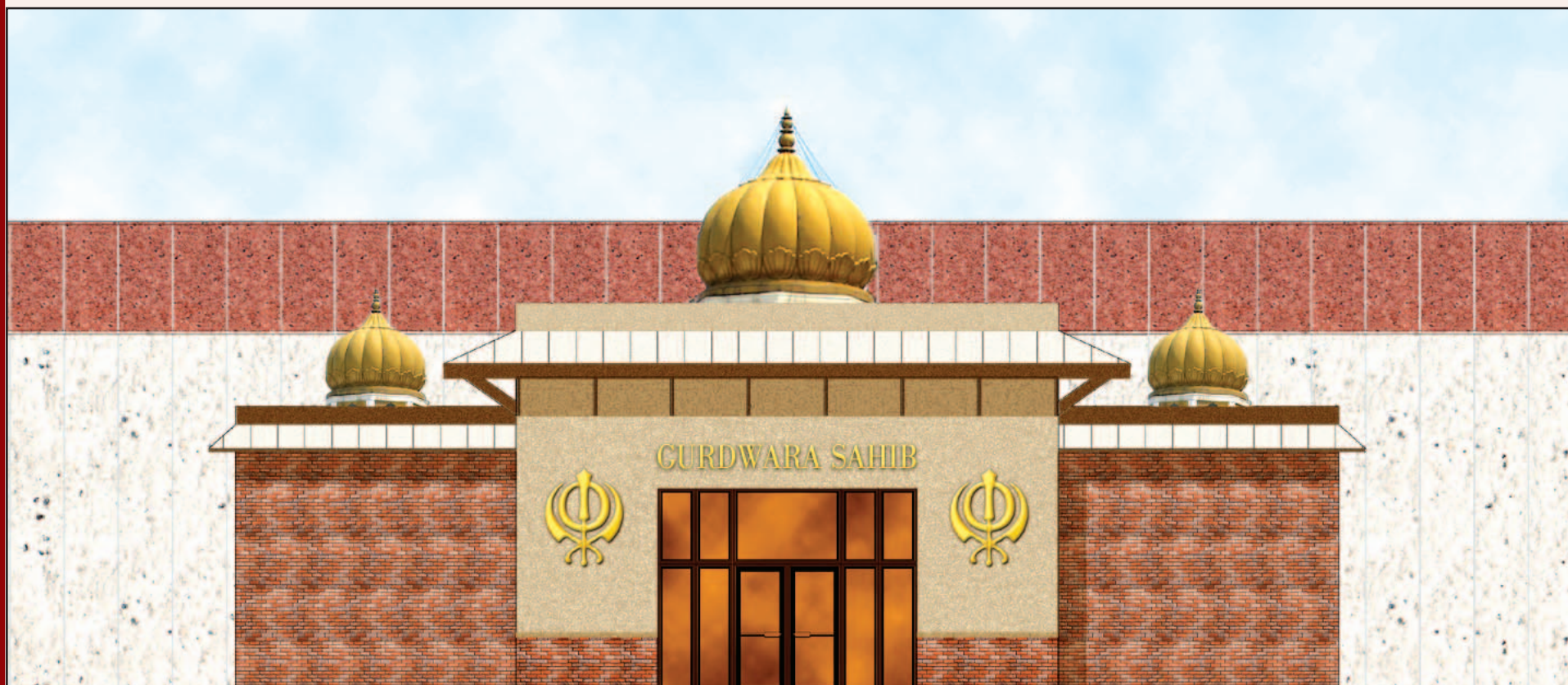
ਸਾਊਥਬੈਂਡ ਮਿਸ਼ਵਾਕਾ

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੇ ਨਿਆਰਾ। ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੇਊ ਮੈ ਸਾਰਾ।
ਜਬ ਯਹ ਜਹੈ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ। ਮੈ ਨ ਕਰਹੁੰ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਨੂੰ
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮਾਡਲ

Surinder Singh-Chairman	(618)978-1118
Kiranjit Bawa-President	(574)320-3242
Sarwan Singh-Secretary	(574)532-7858
Onkar Singh-Treasurer	(574)202-0560
Avtar Singh	(574)309-8301
Manjit Singh	(574)532-3218
Joginder Singh	(574)274-3662
Surinder Sani	(574)274-2704

SIKH CULTURAL SOCIETY OF INDIANA

12800 Day Rd., Mishawaka
(574)255-7400

ਰੀਨੋ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਟੋਰ

ਸਪਾਈਸ ਰੈਕ ਮਾਰਕੀਟ

1535 Vassar St. Reno NV 89502, Ph: 775-682-4400

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਕ !

ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ
ਫੋਟ ਲਓ

Spice Rack Market

The Biggest Indian Grocery Store in Reno, NV

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ਰੀਆ

—ਪੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ

ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੰਭੀਰ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਇਕ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲਾਭ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਜੋ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਪਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਜਾਣਕਾਰੀ 13 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਲਿਖੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਗੁਪਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਕੰਮ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰਮ ਹੈ,

ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਿਆਸੀ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਜੈਸਨ ਸ਼ਰਮਨ ਨੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਡੈਲੇਵਰ, ਨੇਵਾਦਾ ਅਤੇ ਵਿਊਮਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣਾ ਬਹੁਤ

ਸੌਖਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਸਵਿਸ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕ ਗੁੰਮਨਾਮ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬੈਂਕ 'ਚ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੇਵਾਦਾ ਸੂਬੇ 'ਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ

ਆਬਾਦੀ 26 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਪਰ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਉਥੇ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਨਵੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਥੇ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਾਸਲ ਹਨ। ਇਥੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪੈਸੇ 'ਤੇ ਜੋ ਵਿਆਜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਮਾਰਚ 2008 'ਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੀਨੇਟਰ ਕਾਰਲ ਲਿਵਿੰਗ ਨੇ ਉਥੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੈਂਕ 'ਚ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਲਾਕ ਦਾ ਨਾਂ ਆਦਿ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇਕ ਡਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਠੰਡਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਗ੍ਰਿਫਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਜੈਸਨ ਸ਼ਰਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਈ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਲਗਭਗ 45 ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਂਕਾਂ 'ਚ ਆਪਣਾ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ 17 ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 13 ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਉਹ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ 45 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਬੇਨਾਮੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਆਦਿ ਵੀ ਬੇਨਾਮੀ ਸਨ। ਖੋਜ ਦਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਨ ਦੇ ਸਿਰਫ 753 ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਹੋਏ। ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਪਏ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਦੋਂ ਬਰਮੂਡਾ ਅਤੇ

ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ 'ਚ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ 'ਚ ਨੋਟਰੀ ਵਲੋਂ ਤਸਦੀਕ ਪੇਪਰ ਅਤੇ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਬੇਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣਾ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਧਨ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਧਨ ਲੁਕਾਉਣ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਲਚਿਨਸਟਿਨ ਅਤੇ ਸੋਮਾਲੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੌਖਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਵਾਦਾ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਇਕ ਘੰਟਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ। ਇਥੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੂਲਤ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

6 ਲੱਖ 'ਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਲੰਡਨ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਨੇ ਕੁਆਰਾਪਨ

ਲੰਡਨ:ਲੰਡਨ ਦੀ 18 ਸਾਲਾ ਕੁੜੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੈੱਡ ਨੇ ਅਖੀਰ 8400 ਪੌਂਡ ਅਰਥਾਤ ਲਗਭਗ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੁਆਰਾਪਨ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰੀ ਇਕ 41 ਸਾਲਾ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ। ਰੋਜ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਟਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਰੋਜ਼ੀ ਨੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੁਆਰੇਪਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਆਨ ਲਾਈਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਲਾਮੀ ਇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਐਡ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨਿਲਾਮੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚੋਂ 2000 ਤੋਂ ਵਧ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰ 2 ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਿਓ ਹੈ। ਰੋਜ਼ੀ ਬ੍ਰਿਸਟਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ, ਸੀਟਾਂ ਘਟੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਰ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਖਿਸਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ।

1952 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲ 533 ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ 37 ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ 14ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੱਕ ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕੇ ਸਿਰਫ 5 ਤੱਕ ਰਹਿ ਗਈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 1952 ਵਿਚ ਕੁਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 28 ਫੀਸਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ

ਵਿਚੋਂ ਜਿੱਤ ਦੀ ਫੀਸਦੀ 6.94 ਸੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ 2004 ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕੇ 0.20 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ।

1984 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 98 ਫੀਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਚਲਣ 10ਵੀਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 14ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 99 ਫੀਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕੇ।

ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਾਲੀ ਰਹੀ।

1952, 1957, 1962 ਅਤੇ 1967 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 37, 42, 20 ਅਤੇ 35 ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 533, 481, 479 ਅਤੇ 866 ਸੀ। 5ਵੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਗਈ। 6ਵੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ 9 ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੇ। 7ਵੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚ 61 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਹੀ ਰਹੀ।

8ਵੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ 71 ਫੀਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ ਅਤੇ 11ਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਕੇ 76 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ।

8ਵੀਆਂ ਅਤੇ 9ਵੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5 ਅਤੇ 12 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 59 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ, 250 ਜ਼ਖਮੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ : ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਚੱਕਵਾਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇਕ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 35 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ 200 ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਇਮਾਮਬਾਰਗਾਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਮਾਜ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵਿਸਫੋਟ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਉਡਾ ਲਿਆ।

ਇਸ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਤੋਂ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਮਾਨ ਮਲਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਸਿਫ ਅਲੀ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੂਸਫ ਰਜ਼ਾ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਲੰਘੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਹੋਏ ਦੋ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 23 ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਅਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਵਜ਼ੀਰਸਤਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਭੀੜ-ਭਾੜ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 25 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤਾਹਿਰ ਆਲਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਮਲਾ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੀ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕਲੋਨੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਉਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੇ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ 17 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 30 ਤੋਂ ਵਧ ਜ਼ਖਮੀ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਬੰਨ੍ਹ ਤੋਂ ਉਤਰੀ ਵਜ਼ੀਰਸਤਾਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁੱਖ

ਕਸਬੇ ਮਿਰਾਨ ਸ਼ਾਹ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਫਲਾ ਭੀੜ ਭਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਕਾਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਡੈਟੋਨੇਟਰ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੀਓ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਮੁਤਾਬਕ ਹਮਲੇ ਵਿਚ 5 ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ 17 ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਐਂਟਾਰਕਟਿਕ ਵਿਚਲੇ ਬਰਫਾਨੀ ਤੋਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ

ਲੰਡਨ : ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ ਦੁਆਲੇ ਸਥਿਤ ਬਰਫਾਨੀ ਮਹਾਂਦੀਪ, ਐਂਟਾਰਕਟਿਕ ਵਿਚ ਬਰਫ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤੋਦੇ (ਆਈਸਬਰਗ) ਦੇ ਪਿਘਲ ਕੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਫਾਨੀ ਤੋਦਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਦੋ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਚਲੇ ਬਰਫਾਨੀ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਯੂਰਪੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, “ਇਥੋਂ ਦੀ ਵਿਲਕਿਨਜ਼ ਬਰਫਾਨੀ ਕੰਧੀ ਐਂਟਾਰਕਟਿਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਫਾਨੀ ਪਰਾਇਦੀਪ ਕਾਰਕੋਟ ਤੇ ਲੈਟੋਡੀ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖੁਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਰਫਾਨੀ ਪੁਲ ਦੇ ਘੁਲਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ।” ਬਰਫਾਨੀ ਤੋਦੇ ਦਾ ਘੁਲਣਾ ਬੀਤੇ ਹਫਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਤੋਦੇ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿਚ ਬਰਫ ਦੇ ਟਿੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਯੂਰਪੀ ਪੁਲਾੜ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰੇੜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਖਿੱਚੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਇਸ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਗਏ ਹਨ।

ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਲਾਮੀ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਪਿਛਲੇ 50 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਐਂਟਾਰਕਟਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ 2.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਦੇ ਲਗਭਗ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਲਈ

ਤੀਜੀ ਖੇਡ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਆਟਾ ਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਦਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਚਾਵਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਹੋਰ ਘਟਾ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਚਾਵਲ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

—ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਚਤੁਰ੍ਹਤ ਤੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਚਤੁਰ੍ਹਤ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਚਤੁਰ੍ਹਤ, ਓਦੋਂ ਇਹ ਰੋਲ-ਘਚੇਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇੰਝ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਆਖਰੀ ਗੇੜ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਸੋਲਾਂ ਮਈ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਤੱਕ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਵੇਲੇ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੋ ਬਹੁਤਰ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਮਸਾਂ ਡੇਢ ਸੌ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਲੱਭਦੀ ਹੈ। ਪੱਕੇ ਭਾਈਬੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੁ ਸੀਟਾਂ ਜੇ ਆ ਵੀ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਵਾਂਗ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਵਲ ਮੁੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਸੀਟਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

ਵੱਡੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਉਸ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ

ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖਰਾ ਨਾਅਰਾ ਰੱਖ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।”

ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ

ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ

ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਆਈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਚੋਣਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੀ ਰਲ ਕੇ ਲੜਦੇ ਰਹੀਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਥ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਝਟਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਲੇ ਸੰਭਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਮਾਸ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਤੋਂ “ਅਬ ਕੀ ਬਾਰ, ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ” ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਵਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਤੀਸਾ ਵਿਚ ਉਹ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਤੁਰ ਪੈਣਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਾ ਹੋਈ। ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ

ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਦਬਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਓਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜਾਏ। ਏਨੇ ਨਾਲ ਘਬਰਾ ਕੇ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉੱਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ

ਇਹ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਉੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ।” ਏਧਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਰੈਲੀ ‘ਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੀ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।”

ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਮ ਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹ ਵੇਖਣਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇਤਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੇਣਗੇ ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਸਰਾ ਮੋਰਚਾ ਦੋ ਸੌ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਗਿਆ ਫੇਰ ਉਸ ਨਾਲ ਖੜੇ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਮੰਗ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀਆਂ

ਤਿਗਤਮਾਂ ਵੀ ਭਿੜਾਉਣਗੇ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਘਾਰ ਸਿਖਰਾਂ ਛੋਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਅੰਨਾ ਡੀ ਐਮ ਕੇ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਜਾਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਚੰਦਰ ਬਾਬੂ

ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ

ਨਾਇਡੂ ਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਤੋਲ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵਧ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਾਰਜ ਫਰਨਾਂਡੇਜ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ) ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ ਜਿੰਨੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਅਧੀਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਕੁੰਡੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਚਾਵਲ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਜੈਲਲਿਤਾ ਬੀਬੀ ਨੇ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-

ਇੱਕ ਸਾੜੀ ਮੁਫਤ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾ ਕੇ ਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ।

ਤੀਜੀ ਖੇਡ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਆਟਾ ਤੇ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਦਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਚਾਵਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਹੋਰ ਘਟਾ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਚਾਵਲ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹੋ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਦੇਵੇ। ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਦਾਰ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਣਗੇ?

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਕਤੀ ਚੋਰਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਨੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਭਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਚੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਬੁਝ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਧਰ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਛੋਟੀ ਡੰਡੀ ਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਸਕਣ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਂਝੇ ਮੁੱਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਸਦੇ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਉਹ ਵੇਖਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਕੋਈ ਛਿਪ ਹੋਏ ਨਹੀਂ।

ਭਾਜਪਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ

—ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਵਾਰਾਣਸੀ :

ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਖਨਊ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦਾ ਪੱਤਾ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਵਾਂਚਲ ਦੇ ਬਾਹੁਬਲੀਆਂ ‘ਤੇ ਉਗਲੀਆਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੋਂ ਬਸਪਾ ਟਿਕਟ ‘ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਕਈ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁਖਤਾਰ ਅੰਸਾਰੀ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਹਾਬੁਦੀਨ, ਪੰਪੂ ਯਾਦਵ, ਸੂਰਜਭਾਨ, ਆਨੰਦਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਣ ‘ਤੇ ਲੱਗੀ ਰੋਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਏ ਮੁਖਤਾਰ ਵੀ ਸੌਂਕੀ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਰਾਣਸੀ ਤੋਂ ਪਰਚਾ ਭਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੁਖਤਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਪੱਕੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਹ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹਟ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁਖਤਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਅੰਸਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੋਰਖਪੁਰ ਦੇ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਅਤੇ ਆਜ਼ਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰਮਾਕਾਂਤ ਅਤੇ ਦੁਰਗਾ ਯਾਦਵ ‘ਤੇ ਵੀ ਕਈ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਲਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਉਤਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੂਰਵਾਂਚਲ ਦੇ ਚੋਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਮਾਂਚ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰਾਵਣਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗੋਰਖਪੁਰ ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਯੋਗੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਅਤੇ ਡਾ. ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਪਰਚਮ ਲਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਬੇਤਾਬ ਹਨ, ਉਥੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਅੰਸਾਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਅਤੇ ਗਾਜੀਪੁਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ। ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖਤਾਰ ਨਾਲ ਕੌਣ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਹਰਾ ਸਕੇਗਾ। ਜੋਸ਼ੀ, ਰਾਜੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰ ਜਾਂ ਸਪਾ ਦੇ ਅਜੇ ਰਾਏ। 1990 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਸਪਾ ਜਾਂ ਬਸਪਾ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਸੀਟ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜੇ ਰਾਏ ਦੇ ਸਪਾ ਵਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜਣ ਕਾਰਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਗੜਬੜਾ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਖਤਾਰ ਅੰਸਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਵੀ ਕੁਝ ਉਦਾਂ ਦੇ ਹੀ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਵਿਚ ਦਰਾੜ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਰੰਗ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੀ। ਹੋਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਦੰਗੇ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੀ। ਬਾਹੁਬਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਜੇ ਰਾਏ ਦਾ ਅਕਸ ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਦਦਗਾਰ ਨੇਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਰਾਏ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅੰਦਰ ਖਾਤੋਂ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰ ਜਿਸ

ਮੁਖਤਾਰ ਅੰਸਾਰੀ

ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਮੁਸਲਿਮ ਸਮੀਕਰਣ ਨੂੰ ਸਾਧ ਕੇ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤੇ, ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਸ ਵਿਚ ਬੇਤੀ ਦਰਾੜ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਧਰੁਵੀਕਰਣ ਨਾਲ ਹੀ ਤੈਅ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਬਨਾਰਸ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਟ ਗਾਜੀਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁਖਤਾਰ ਦੇ ਭਰਾ ਅਫਜ਼ਾਲ ਬਸਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਰਾਧੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਪਾ ਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਨਾਥ ਚੌਹਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਥੋਂ ਸਪਾ ਅਤੇ ਬਸਪਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਪਾ ਨੂੰ ਇਥੇ ‘ਵਾਕਓਵਰ’ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਭਾਜਪਾ ਖੁਦ ਚੋਣ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਪਾ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਪਾ ਦੇ ਰਾਧੇ ਮੋਹਨ ਬਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਫਜ਼ਾਲ ‘ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਭਾਰੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਾਦਵ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਜਾਤੀ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਭੂਮੀਹਾਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਵੋਟ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅੰਸਾਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚੋਣ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੂਰਵਾਂਚਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਮੀਕਰਣ ਵੀ ਬਦਲਣਗੇ, ਇੰਨਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਮਿਰਜਾਪੁਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਾਲੀਨ ਉਦਯੋਗ, ਪਿੱਤਲ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਚੁਨਾਰ ਦੇ ਚੀਨੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦੀ ਕਦੀ ਤੇਜ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਆਮ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਚੋਣ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤੋਲਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ।

ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਨਗੇ। ਪੂਰਵਾਂਚਲ ਵਿਚ ਬਲੀਆ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਨੀਰਜ ਸ਼ੇਖਰ ਸਪਾ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਹੋਏ। ਇਸ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਨੋਜ ਸਿਨ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੈ।

ਪੁਲਸ ਦਾ ਚੋਟੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਿੰਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਸ਼ਿਮਲਾ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਚੋਟੀ ਦੇ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾਦੇਹੀ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਅਤੇ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਬੀਤੀ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਜੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਤੀਸ਼ਨਲ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਬੀ.ਐਸ. ਬਿੰਦ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਿੰਦ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੱਦੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿੰਦ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਮਿੱਤਲ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ‘ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

PUNJAB AUTO WERKS

Akal Transport Corp

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਸਾਜੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ
ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ

ਲਖ ਲਖ ਵਧਾਈ

ਵਿਸਾਖੀ ਮੁਬਾਰਕ!

For Excellent Auto Body
Work, Taxi Cab Leasing, 24 Hours
Towing, Complete Auto Repair of
Domestic & Foreign Cars

ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਕੈਬ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ

ਅਮਰੀਕਨ ਅਤੇ ਇੰਪੋਰਟਡ
ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦੇ ਕੰਮ
ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ
ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ,
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੱਤੀ) ਭੱਠਲ, ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖੜ

ਪੰਜਾਬ ਆਟੋ
ਅਕਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

Ph: 312-243-3344, 312-243-2255

1930 Hubbard St, Chicago IL 60622

ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਉਤੇ ਪੈਗ਼ਾਮਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੇਤ ਛਾਇਆ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਜੀਵਨੀ-ਨੁਮਾ ਪੁਸਤਕ “ਜਿੱਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ” ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੌਧਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੱਖੀ ਚਰਚਾ ਤੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਛਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਗੰਦ, ਰਵਾਨਗੀ ਤੇ ਬੋਲੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੂਰੂਆਤ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਪੁਸਤਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਫ਼ਾ 116 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੱਥੇ ‘ਬਾਈ ਗੁਰਬੀਰ’ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ‘ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਚਿੱਤਰ’ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤਾਂ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕੇਤ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ‘ਪੈਗ਼ਾਮ ਗਰੁੱਪ’ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬਿਤਰੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ (ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰੀਬ 16 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਲਈਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਕਈ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅਤੇ ‘ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ’ ਜਾਂ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਜੋ ਤੱਤ ਤੇ ਵੇਰਵਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਹੀ ਦੀ ਕਾਢ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਕਸਲੀ ਧੜਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਖਾਸੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਲ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਬਹਿਸ ਭੇਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਇਹੀ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬੇਮੋਤ ਮਰੇ “ਪੈਗ਼ਾਮ” ਦਾ ਪ੍ਰੇਤ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਤੇ ਅਤਿਪਤ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਬਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਉਹ ਪਾਸ਼ ਤੇ ਨਕਸਲਬਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਖੰਡਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਰਕ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਨਾ 35 ‘ਕੀ ਪਾਸ਼ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ...’

ਇੱਥੇ ਸੁਆਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਕਾਹਦੇ-ਕਾਹਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਹ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲਿਖਣੇ ਰਹਿ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹਿ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਲੇਖਕ ਤੋਂ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਤ ਬਾਰੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਪਕੜ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਤੇ ਮੰਗ ਬੇਤਰਕੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸੁਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਜਾਂ ਲਿਖ ਗਿਆ, ਉਹ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਰਾਹੀ ਬਜਿੰਦ ਹੈ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ/ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਸ਼ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੀ ਹਨ।

ਪੰਨਾ 68 ‘ਪਾਸ਼ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿੰਬ...’

ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਥਾਈ ਬਿੰਬ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਸੇ ਧੜੇ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਤੇ ਮਿਟਾਏ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੁਝ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਇਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਹਰ ਜਿਉਂਦੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਚੰਗੇ ਤੇ ਮਾੜੇ, ਹਾਂ-ਵਾਚਕ ਤੇ ਨਾਂਹ-ਵਾਚਕ ਪੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿਚ ਗੁਣ ਤੇ ਔਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਵਕਤੀ

ਪਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਜਿੱਥੇ ਪਾਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ’ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਉਹਲੇ ਹੇਠ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਈਏ, ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਦੂਜੀ ਦੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਰੋਂ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਉੱਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਡੋਲਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਸੁਖਸ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਕਥਿਤ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਕੁਝ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਵਕਤ ਦੀ ਪੁੰਦ ਤੇ ਧੂੜ ‘ਚ ਦੱਬੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਬੱਸ ਬਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਆਇਆ ਉਸ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ, ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼! ਕੀ ਭਲਾ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ? ਤਾਂ ਰਾਹੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੁੰਦਕ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਪੰਨਾ 81-ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ...‘ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ।’

ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਗੌਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਗੁੱਸੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੀ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਰ ਜਾਣੀ ਪਛਾਣੀ ਜਾਂ ਸਥਾਪਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਹੇ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਕੱਟਣ ਵਾਂਗ ਸੁਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਬਿੰਬ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਕੇਤ ਤੇ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਨਾ 83-ਹਰਦਿਆਲ ਪੁੰਨੀ ਬਾਰੇ - “ਇਕ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨਕਸਲੀ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਲਈ ਗਲਾਸ ਮੰਗਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।”

ਮਰਹੂਮ ਹਰਦਿਆਲ

ਪੁੰਨੀ ਵਰਗੇ ਸਾਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੇਂਡੂ ਕਾਮਰੇਡ ਉੱਤੇ-ਜੋ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦਾਅਵੇ ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਅੰਤਮ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਹੀ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਲਈ ਹੀ ਖੇਤ ‘ਚ ਗਿਲਾਸ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਵਰਗੇ ਚੰਟ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਪੁੰਨੀ ਨਾ ਤਾਂ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਰਾਹੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਮਾ ਖੱਟ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੁਰ ਲਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ‘ਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਬਾਈ ਗੁਰਬੀਰ ਵਾਂਗ ਰਾਹੀ ਜੀ ਨੂੰ ਝੰਗ ਵਾਲੀ ਠੰਡੀ ਬੀਅਰ ਦੇ ਮੱਘ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਿਆ!

ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਪੁੰਨੀ ਵਰਗੇ ਸਿੱਧ ਪੱਧਰੇ ਨੀਂਹ ਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਤੇ ਉਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦੀ ਨੂੰ ਹੱਸਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਉੱਝ ਇਹ ਸਾਢੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਬੀਤਿਆ ਕੱਲ੍ਹ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹੀ ਨੂੰ “ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ” ਵਿਚ ਦਰਜ ਇਹ ਅਵਾਰ ਕਹਾਵਤ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-“ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੀਤੇ ਉੱਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਚਲਾਓਗੇ, ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੋਪ ਨਾਲ ਫੁੰਡੇਗਾ।”

ਪੰਨਾ 95 - ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਤੁਲਨਾ - ‘ਜਸਵੰਤ ਅਤਿ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ‘ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ੁਅਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ...’

ਸਮੁੱਚੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ, ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਮਰੇਡ ਨੂੰ

ਕਿਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਨ ਵਰਗਾ ‘ਗੁਨਾਹ’ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਸਵੰਤ ਨੂੰ ਉਚਿਆਉਣ ਲਈ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਤੇ ਬਾਰੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾਮਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਲਿਖਣ ਸਾਰ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਉਹ ‘ਇਸ ਅਤਿ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਬੰਦੇ’ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਨਿਰਣਾ (ਦਰਅਸਲ ਫਤਵਾ) ਦੇਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ-“ਜਸਵੰਤ, ਫੰਡਰ ਝੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਤਾਵਾ ਰਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪੈਰ ਚੰਗੇ ਅਮਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਂ ਨਚਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ।” ਪੰਨਾ 88-ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਤਬਾ ਕਥਿਤ ਰੁਖ਼ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ...“ਜਦ ਕੋਈ ਲੇਖਕ, ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਮੋਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”

ਬਿਨਾਸ਼ੱਕ ਆਮ ਬਿਆਨ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ‘ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ’ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਦਾ ਦਰਦ ਮੰਨਣ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਹੈ? ਕੀ ‘ਸਿੱਖ ਇਕ ਕੌਮ ਹਨ?’ ਜਾਂ ‘ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ?’ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕੋਈ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਉਕਤ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਸੁਚੇਤ ਢੰਗ ਨਾਲ

ਸਮੁੱਚੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ, ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਮਰੇਡ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪਾਤਰ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਨ ਵਰਗਾ ‘ਗੁਨਾਹ’ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਾਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਸਵੰਤ ਨੂੰ ਉਚਿਆਉਣ ਲਈ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਤੇ ਬਾਰੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾਮਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਲਿਖਣ ਸਾਰ ਹੀ ਅਗਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ‘ਚ ਉਹ ‘ਇਸ ਅਤਿ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਬੰਦੇ’ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਾਹਿਤਕ ਨਿਰਣਾ (ਦਰਅਸਲ ਫਤਵਾ) ਦੇਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ-“ਜਸਵੰਤ, ਫੰਡਰ ਝੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਤਾਵਾ ਰਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਬਾਈ ਗੁਰਬੀਰ’ ਮਾਰਕਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਵਰਗ ਦੇ ਸਰਬਮਾਨਤ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਗਰੁੱਪ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਸ਼, ਉਦਾਸੀ ਜਾਂ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ ਨੂੰ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਤੇ ਨਾਹੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ-ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ-ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਬਰਾਬਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇਕ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਮੌਕੇ “ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ” ਨਾ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਲ ਫੇਰ ਪਾ ਕੇ ਇਕੋ ਰਾਜਸੀ ਧੜੇ ਵਿਚ ਇਕਜੁਟ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਵਿਚ ‘ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ’ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਕਾ. ਜਸਪਾਲ ਜੱਸੀ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਧੜੇ ਦੀ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਪਾਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਮੈਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਕਾ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨਸਰਾਲੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਣੇ ਸਾਡੇ ਗੁੱਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਭੱਟੀ ਦੇ ਹੀ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਤ

ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਹੀ ਸਾਂ। ਉੱਝ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਲਾਰ ਸਿਆਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਉਤੇ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਬੀ, ਪਾਸ਼ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਬਾਰੇ ਹੁੱਬ ਕੇ ਲੰਬੇ-ਲੰਬੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਅਮ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਉਸ ਉਲਾਰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਅਲੋਚਨਾ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ‘ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਡੀ ਪਹੁੰਚ (ਅਸੀਂ-ਜੋ ਉਦੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਸਮਾਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਰੰਟ’ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਸਰਗਰਮ ਸਾਂ) ਉਕਤ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਰਾਹੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਮੁੱਚਤਾ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਿਰਮੌਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਪਾਸ਼, ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਤੇ ਪੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਇਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਯੂਰਪੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਲਿਤਵਾਦ, ਅਜਮੇਰਵਾਦ ਤੇ ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਜੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨੂੰ, ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਮਰੇਡ ਰਹਿ ਚੁੱਕਣ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਨਮੋਸ਼ੀ ਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਜੇ ਆਉਂਦੇ ਵਕਤ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਨਮੋਸ਼ੀ ਰਾਹੀ

ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੀਤੇ ਕਾਮਰੇਡੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਅਮਲਾਂ ਬਾਰੇ ਝੱਲਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਹੁਣ ਲਿਖ ਤੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ!

ਉੱਝ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਬਹਿਸ ਦੀ ਸੂਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ‘ਪੱਛਮ ਦੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ’ ਕਰਾਰ ਦੇਣ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਵਿਕਾਰਗ੍ਰਸਤ ਤੇ ਅਪ੍ਰਸਗ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਤੇ ਕੌਮੀ/ਨਸਲੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ‘ਚੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਪਹੁੰਚ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜਾਂ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਪੱਛਮ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਭਰੇ ‘ਉੱਤਰ ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ’ ਦਾ ਹੀ ਚਰਬਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੀ ਨਾਕਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਜੰਮਣ ਭੋਇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਹ ਆਪਣੀ ਖਿੱਚ ਤੇ ਆਭਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਰਾਹੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਅਗਰ ਫੂਕੇਯਾਮਾ ਚੇਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਦੀ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਸੇ ਪਿੱਟ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਸਵੀਰ ਸਮਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਲੰਬੀ ਚਿੱਠੀ (ਸਮਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਹੁਣ ਛਾਪਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ) ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੰਧਤ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਰਾਹੀ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ, ਇੰਟਰਵਿਊ (ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ) ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਟਾਈਮਜ਼) ਪਿੱਛੇ ਸਾਬਕਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਗੁੱਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਕਲਮ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਫਿਲਹਾਲ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਐਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚਿੰਤਕ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਬਣਨ ਦੇ ਇਸ ਪਿਛਲਖੁਰੀ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸਰਦਾਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਲਾਜਲੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਹ ਬਹਿਸ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅੰਦਰਲੀ ਬਹਿਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਲਕੀਰ ਦੇ ਆਰ ਪਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਥੜ੍ਹਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ‘ਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਬਹਿਸ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਜੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਨਾ ਤੇ ਢੁੱਕਵੀਂ ਨੀਤੀ ਘੜਨਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ-ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਬਣ ਕੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਪ੍ਰਸਗ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮੂਲਵਾਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਿਛਾਖਤੀ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਤੇ ਨਾਸਤਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਦਲੀਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਬਰੀਕੀਆਂ ਵਿਚ ਪੇਣ ਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਇਕ ਪ੍ਰਚਲਤ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ- ‘ਇਹ ਨਾ ਵੇਖੋ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ।’ ਪਰ ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਸੁਣਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੰਬੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਬੇਈਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਚੀਚੀ ਨੂੰ ਲਹੂ ਲਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੜਬੋਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਸੇਹੀਣੀਆਂ ਤੇ ਬੇਤਰਕੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ/ਹਨ। ਸੋ ਮੈਂ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ-‘ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਨਾ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੌਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?’ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਇਸ ਮੁਹਾਵਰੇ ਜਾਂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਦ ਮੈਂ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਰੂਹ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਏ ਸ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰਖਦਾ-ਪਰਖਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਕੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸ ਦੇ ਅਜੇਕੇ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੀਤੇ ਦੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਮਝ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਜਾਂ ਮੋੜ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਗਰ ਇਹ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਮਲੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਪੱਕਤਾ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸੋਧ ਦਾ ਗਰਾਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਦੀ ਰੇਖਾ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਸੂਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਮੁਲਾਇਮ ਚਾਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਉਠਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੱਲ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਮੋੜ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਉਤਰਾ ਚੜ੍ਹਾਅ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਰ ਵਕਤ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲਤਾ ਤੇ ਉਲਾਰਪੁਣੇ ਨੂੰ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਨ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਡੂੰਘੇ ਸਿੱਖ

ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਮਰਥਕ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਪੇਂਡੂ ਧਨਾਢ ਜੱਟ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ 1970 ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਅੰਤਮ ਸਾਲ 'ਚੋਂ ਅੱਧਵਾਟੇ ਛੱਡ ਕੇ ਲਹਿਰ 'ਚ ਕੁੱਦ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਭਿਆਨਕ ਪੁਲਿਸ ਦਮਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਲਿਜਾਂਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਮਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਮੌਕੇ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਗੁਰੀਲਾ ਦਸਤੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤੀ ਦਮਨ, ਖੜੋਤ ਤੇ ਟੁੱਟ ਫੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਆਪਣੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਚੁਣਦਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਂਜਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਨੂੰ ਮਾਅਰਕੋਬਾਜ਼ ਕਹਿਣ, ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਭੰਡਣ 'ਚ ਲੱਗੇ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗੁੱਟ ਵਿਚ ਜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ 10 ਸਾਲ ਇਹ ਨਾਗੀਰੈਡੀ ਧੜੇ ਦੀ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰੁਸਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਹ' ਦੇ ਸੋਹਿਲੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ.) ਖਿਲਾਫ਼ ਡਟ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ 1981-82 ਵਿਚ ਨਾਗੀਰੈਡੀ ਧੜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧੜਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਕੁਝ ਸਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ 'ਸੋਹੀ-ਨਾਣਾ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤ ਜੋੜੀ' ਤੇ 'ਆਰਥਿਕਤਾਵਾਦੀ ਜ਼ਿੱਲਣ 'ਚ ਫਸੀ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਭੰਡਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਡਰ ਨੂੰ ਟਿਕਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੰਤ ਜਦ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣਤਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਟੁੱਟਣੀ-ਫਿੱਡਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪੂਰਬ-ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਕੌਮੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੋਟ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਚੱਲ

ਰਹੇ ਸਾਰੇ 'ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲ' ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹਮਾਇਤ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਛਾਖਤੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਦ ਰੁਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖਿਡਾਅ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਦੇ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੁਆਲ ਉੱਠਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਰਲਾ ਤੇ ਇਕ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਤਾਲੇਂ ਖੁੰਝੇ ਨਕਸਲੀ ਨੇਤਾ ਕੇ. ਵੇਨੂੰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਧਨ ਤੇ ਹਿਰਾਵਲ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਰਜਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬੀਸਿਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਬਚੇ ਖੁਚੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭੰਗ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ 'ਪੈਗਮ' ਧੜੇ ਲਈ ਮਹਿਜ਼ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵੇ, ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਵਕੀਲ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਤੇ ਮਾਰਖੋਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਟੋਲੇ ਇਸ ਕਾਮਰੇਡ ਦੀਆਂ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਵੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰਿਹਾ। ਤਦ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਹੀਂ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬੀਸਿਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਰਜਨਾਂ ਕਤਲਾਂ, ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਧੜੇ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ ਕੀ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਂ, ਇਹ ਭਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਾਹ 'ਚ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੇ ਇਸ ਦੇ ਧੜੇ ਦੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ

ਹੀ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੱਟ ਨਾਲ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਚਰਮਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਦ ਖ਼ਤਰਾ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਛੁਪਿਆ ਚਿੱਤਕ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਉਸ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਅਮਲੀ ਰਾਜਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਤਿਲਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਚੇ ਖੁਚੇ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੱਭ ਲਭਾ ਕੇ ਉਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ 'ਹੁਣ ਅੱਗੇ' ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ?' ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੇ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਕਰੋ।' ਤਦ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਤੇ ਗੁਪਤ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਬੰਨ੍ਹ ਸੁੱਝ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਸ ਨਿਪਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਪਸੰਦ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਕੇ 32 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਗੋੜਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ-ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ- 'ਮੈਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।' ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਲੇਖ ਲਿਖ ਕੇ, ਬਾਦਲ-ਟੋਹੜੇ ਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ ਮਾਰਕਾ ਬਿਨ-ਮੰਗੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। 'ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ' ਤੇ 'ਕਿਤ ਬਿਪ ਰੁਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਨਾਮਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਕੇ, ਆਪਣਾ ਕਾਇਆ ਕਲਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦੀ ਕਲਗੀ ਸਜਾ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦਲ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ਼ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ, ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਲਹਿਰ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਂਜ ਇਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਵੀ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧਾ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਦਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾ ਕੇ

ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਹਰਾ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ, ਕਦੇ ਨਵਦੀਪ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ, ਕਦੇ ਕੋਸਰ ਛਾਜਲੀ ਨੂੰ, ਕਦੇ ਦਲਜੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਤੇ ਜਾਂ ਫੇਰ ਹੁਣ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨੂੰ। ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਲੇ ਰੂਪੋਸ਼ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਸੀ, ਚਲੇ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਆਗੂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨਪਸੰਦ ਸ਼ਹਿਰੀ, ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਤੇ ਕਾਲਮ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸਨਮਾਨਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਜੋਂ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਦ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਕਿਸੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਭਲਾ ਕੀ ਤੁਕ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 'ਮਹਾਂਰਾਤ' ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਿਖੰਡੀ ਨਾਮ ਦੇ ਪਾਤਰ ਵਾਂਗ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਧੀਨ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸਲੀ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਲੀਕੇ ਬਾਕੀ ਤਮਾਮ ਪਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਉਲਟ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ "ਬਾਈ ਗੁਰਬੀਰ" ਦੇ ਨਕਲੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਅੰਦਰ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣਾ ਡਰ, ਹੀਣ ਭਾਵ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਕਾਰ-ਜੋ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੇ ਹਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਸ਼ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ, ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਸਵੰਤ ਖਟਕਤ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਰ ਕੰਮ, ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਚੁਕਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਮੀਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰਥਾਵਾਨ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਜਮੇਰ ਤੇ ਰਾਹੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸਮੀਖਿਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ-'ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੰਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਗਲੇ ਨਹੀਂ!'

ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਕਾਰ ਚਲਾਉਣੀ
ਸਿੱਖੋ

ਹਿੰਦੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ-847-791-9331

Singh Driving School

473-W, Northwest Highway, Palatine-IL-60067

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 9ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਅਖਬਾਰ ਰਾਤ ਦੁਗਣੀ ਅਤੇ ਦਿਨ ਚੌਗੁਣੀ ਉਨਤੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮਿਆਰ ਕਾਇਮ ਕਰੇ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪੰਮੀ ਗਿੱਲ
ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਰੇਡੀਓ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ

ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੌਣਕ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

www.Raunakmela.com

Loose Weight Feel Great!

Fast Weight Loss

*Natural *Guaranteed

*Doctor Recommended

ਕੁਦਰਤੀ ਹਰਬਲ Products ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ Side Benefits ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਘਟਾ ਜਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

IQBAL KAUR

Ph: 708-444-0554

ਇਰਾਕ 'ਚ ਹਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪੱਛਮੀ ਫੌਜਾਂ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ
ਜਲੰਧਰ:ਉਥੋਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਇਕ ਸਹਿਮ ਹੈ। ਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹ ਨਾਲ ਡਰ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਵਿਚ ਸਾਂਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਕਦੇ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਉਥੋਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਚਰੰਗਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਦੇ। ਉਹ ਮਈ 2006 ਵਿਚ ਇਰਾਕ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਪਰਤੇ ਹਨ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਈ ਉਥੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਰੇ-ਮਾਰੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਅੱਤਵਾਦ ਜਾ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀ ਹੈ। ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਇਰਾਕ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਤੇਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ।

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਰਾਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਉਥੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਸੱਦਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਰੀਲਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਰਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਖਵਿੰਦਰਪਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਇੰਨੇ ਦਲੇਰ ਹਨ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਿਹੱਥੇ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਕਾਮ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਸੁਖਵਿੰਦਰਪਾਲ ਨੇ 'ਗਲਫ਼ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ' ਵਿਚ ਫੂਡ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 20,000 ਕਾਮੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਨੇਪਾਲੀ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ।

'ਗਲਫ਼ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ' ਦੀ ਬਗ਼ਦਾਦ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਇਸ ਕੈਪ ਕੰਮ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੁਵੈਤ ਤੋਂ ਆਏ ਅਮਰੀਕੀ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਤੈਨਾਤ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

CUSTOM CARPENTRY

ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਘਰ, ਰੂਮ ਅਡੀਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਕਿਚਨ, ਨਵੇਂ ਵਾਸ਼ਰੂਮ, ਸਾਈਡਿੰਗ ਤੇ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਰੂਮ, ਨਵੀਂ ਡੈਕੋਰੇਸ਼ਨ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਕਲੇਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

GIAN SINGH SEEHRA Ph: 630-841-6537

ਚੜ੍ਹੀ ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਚੰਦ-ਸੂਰਜ ਗੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨਾ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਜੁਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਖੇਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਰਾਝੇ ਜਾਂ ਮਜ਼ਨ ਬਣਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਧਾਰੀ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਚਾਨਣੀਆਂ ਹੀ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੇ ਹੀਰਾਂ ਗੇਤੇ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਵਾਨੀ ਮਸਤਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਉਮਰੇ ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਹੁਸਨ 'ਕੱਠੇ' ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਮਰ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਪਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਅਕਲ ਦੇ ਦੁਆਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਧੀ ਜੰਮਦਿਆਂ ਹੀ ਜਵਾਈ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਠਰਕ ਭੇਰੇ, ਜਵਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ 'ਮਾਰੇ ਸਾਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਚਾਰ ਛਿੱਤਰ, ਧੌਲੇ ਝਾਟੇ ਵੀ ਸੁਰਮ ਨਹੀਂ।' ਤੇ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਆਹੰਦੇ ਨੇ 'ਚਲੇ ਛੱਡੇ ਪਰੇ ਨਾਦਾਨ ਹੈ, ਆਪੇ ਆ ਜੂ ਅਕਲ।'

ਰਸੂਲ ਹਮਜਾਤੋਵ ਨੇ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਲਾਸ ਵਾਂਗ ਉਮਰ ਦੀ ਵੰਡ ਬਹੁਤ ਖੂਬ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗੱਭਰੂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰ ਰਹੇ, ਉਹਦੇ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਆਉਣ ਦੀ ਆਸ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੀਹਨੂੰ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਕਲ ਨਹੀਂ, ਉਹਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਬਣਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੀਹਦੇ ਕੋਲ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਟਕਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੁਢਾਪੇ ਵਾਲੇ ਸਿਗਨਲ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹਦੇ ਫਿਰ ਵਿਆਹੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮੱਧਮ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਪਰ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਪਵੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਬਣਨਗੇ ਕਿ ਔਲਾਦ ਦਾ ਸੁੱਖ ਨਸੀਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵੀ ਯਤੀਮਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੇ ਜਿਸ ਬੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਕੋਲ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਘਰ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ ਮੁੱਕ ਹੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੂੰਹ ਛੋਟੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਜੇ ਕਿਤੇ ਲਾਟਰੀ ਨਿਕਲ ਆਵੇ ਜਾਂ ਸੱਜਿਓ-ਖੱਬਿਓ ਕੋਈ ਹੱਥ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਘਰ ਵਿਚਾਰਾ ਬਣਾ ਵੀ ਲਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਉਸੇ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਿਆਣੇ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਵਿਆਹ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਘਰ ਸਭ ਕੁਝ ਵਕਤ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਧੌਲੇ ਝਾਟੇ ਗਰਭ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕਿਆ ਨਿਆਣਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵੀ ਤਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਰੱਬ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਹੀ ਔਲਾਦ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ।

ਮੈਂ ਇੱਕੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ, ਮੇਰੇ ਮੁੱਛਾਂ ਵੀ ਲੇਟ ਹੀ ਫੁੱਟੀਆਂ। ਯਾਨਿ ਕਿ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਲੱਗ ਕੇ। ਇਹ ਉਹੀ ਉਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਵਾਨੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਸੁਰਾਰਤ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਵੀ ਉਮਰ ਦੇ ਇਸੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕਾ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਮੈਥੋਂ ਸਾਲ ਕੁ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। 'ਅਜੀਤ' 'ਚ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਤੇ ਛਪਣ ਸੋਲਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਮੇਰੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਇੰਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਲਗਰ ਵਰਗੀ ਸੀ, ਹੁੰਦੇ ਫਰੇ ਵਰਗੇ ਹੱਥ। ਆਲ੍ਹਣੇ 'ਚ ਪਏ ਇੱਲੂ ਦੇ ਆਂਡੇ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਬੁੱਲ੍ਹ, ਚਾਨਣੀ ਵਰਗਾ ਗੋਰਾ ਰੰਗ, ਤੁਤ ਦੀ ਛਿਟੀ ਵਰਗਾ ਪਤਲਾ ਸਰੀਰ, ਤੇ ਜਿਧਰੋਂ ਵੀ ਲੰਘਦੀ ਹਵਾਵਾਂ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵਿਹਲ

ਔਰਤ ਮੁਆਫ਼ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭੁਲਦੀ ਨਹੀਂ। ਬੱਚੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਨਵੀਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੇਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਸੁਰਾਬੀ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਕ ਪੈਂਗ ਲਾ ਲਵਾਂ? ਉਹਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਪਰ ਉਹ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ। ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ ਚੀਖਿਆ 'ਤੇਰੇ ਕੰਨ ਟੁੱਟਿਓ ਆ। ਸੁਣਦਾ ਨੂੰ।' ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ ਸੀ ਬੋਲੀ 'ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਟੁੱਟਿਆ ਆ ਛੱਡ ਲੈ ਕੁਲਹਿਣੀ।' ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹੀ ਬੀਵੀ ਖਾਵੰਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ 'ਗੁਆਂਢੀ ਸਰਕਸ ਦੇਖਣ ਚੱਲੇ ਆ ਜਾ ਆਵਾਂ?' ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਹਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਹਿਰ ਕੱਢੀ 'ਤੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਨੇ ਜਾਹ ਦੇਖ ਆ ਜਾ ਕੇ।' ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰਤਾ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਪ ਬੀਨ ਵਜਾ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਸਪੇਰੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਨੇ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਫੌਜੀ ਹਾਂ ਤੇ ਦਿਲ ਕਮਾਂਡਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਮਸਤਾਨੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਗਹਿਣੇ ਇਸ਼ਕ-ਮੁਸ਼ਕ ਦੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਝੰਗੇ ਚੁੱਕੇ ਗਏ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਠਰਕ ਭੇਰਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਜੁੱਤੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਸੱਥਾਂ/ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਚ ਛਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਭੋਲਿਆਂ ਦੇ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਹੀ ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਖੈਰ! ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ 'ਬੰਦੇ' ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ 'ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ' 'ਚ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਦਰਦਮਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਬੁਢਾਪੇ ਵਾਲੇ ਸਾਹੇ 'ਚ ਜੁਆਨੀ ਦੀ ਗੱਲ...? ਚਲੋ! ਜ਼ਰੂਰੀ ਚਿੰਠੀਆਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੱਚ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਜੁਲਫ਼ਾਂ ਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਘਟਾਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰ ਦੀ ਬੇਗੋਨਾਹ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਨੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਤੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਹਿਦ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਸਾਇੰਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਬੈਠੀ ਸੀ ਕਿ ਪੀਰੀਅਡ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਿਆ। ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲੀ 'ਤੁਸੀਂ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ?'

ਕਵੀ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ 'ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਦੱਸ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣੀ ਆਂ।' ਹੰਡੇ ਹੰਡੇ ਕਵੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਮਿੱਤਰਾ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਉਹ ਹੱਸ ਪਈ। ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ 'ਚ ਫਸਿਆ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਖੇਗੀ 'ਦਿਲ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਹੈ।' ਪਰ ਏਦਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਉਸੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਲੈ ਆਉਂਦੀ, ਕਦੇ ਆਲੂਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਮੋਥਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰੋਠੇ। ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਹ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਆਖਦੀ ਰਾਤੀ ਖਾਣਾ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਹੱਥ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੀ।' ਇਹ ਰੋਟੀਆਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੀਰ ਦੇ ਛੰਨੇ ਵਿਚਲੀ ਰਾਝੇ ਦੀ ਚੂਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਨ। ਬੁੱਧੂ ਮਨ ਗਲਤ ਹੀ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬੱਸ ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਬਣੀ।

ਉਹ ਸਕੂਲ 'ਚ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀ, ਮੇਰੇ ਵਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਦੀ, ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ 'ਘਾਉ-ਮਾਊ' ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਮੈਂ ਅੱਲ੍ਹਤ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਡਾਣੀ 'ਚ ਪੌਚਾਂ ਫਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਹਦੇ ਹੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ

ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਣੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਰਾਝੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਲਾਭਾ ਦਿੰਦਾ 'ਤੇਰੀ ਹੀਰ ਇਸਤੋਂ ਸੁਨੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।'

ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿਹੇਰੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦੀ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਸੀ? ਮਸਾਂ ਦਿਨ ਲੰਘਿਆ।'

ਏਨਾ ਡਰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਸੁਤਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਕੱਚ ਚਿੱਠਾ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਵੇ। ਅਦਾਰਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪੈਣਗੀਆਂ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਮਾਸਟਰ ਆ ਕੜੀ ਘੋਲਦੇ ਆ, ਨਿਆਣੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ। ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ, ਚਿੱਤ ਟਿਕਾਣੇ ਨਾ ਲੱਗੇ।

ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚਾਅ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੱਟਾਂਗਾ ਇਸ ਪਰੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਕੇ ਡੂਢ ਮਹੀਨਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਧਿਆਪਕਾ ਮੈਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ 'ਸੁਰਜੀਤ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੇਰੀਆਂ ਹੀ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਦੋਵੇਂ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਲੈ ਲਓ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।'

ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ। ਇਹ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ? 'ਨਹੀਂ ਮੈਡਮ ਏਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ

ਗੱਲੀ-ਬਾਤੀ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਕਦੇ ਠੋਡੀ ਦੇ ਤਿਲ ਵੱਲ। ਸੱਚੀਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਆਖਰੀ ਕਾਲੇ ਟਿਕੇ ਵਾਂਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਉਹਦੇ ਲੰਬੇ ਨੌਂਹਾਂ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋੜ ਦੀ ਦਾਰੂ ਜਿੰਨਾ ਨਸ਼ਾ ਹੋਵੇ।

'ਮੁਰਬਲ ਆ ਗਿਆ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ।'

'ਅੱਛਾ! ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਗਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਮੋਥਿਆਂ ਵਾਲੇ ਪਰੋਠੇ ਤਾਂ ਬੈਰਾ 'ਚ ਹੀ ਨੇ। ਚਲੋ ਖਾ ਲਈਏ।'

ਖਾਦਿਆਂ ਮੈਂ ਹੌਂਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਬੁਰਕੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਆ। ਇਹਦਾ ਹੋਰ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨਾ ਲਵਾਂ, ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬੋਲੇਗੀ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੰਨ ਵਜੇ ਦਿੱਲੀ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਹਾੜ ਜਿੱਤਾ ਜੇਰਾ ਕਰਕੇ ਆਖ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, ਬੇਬੇਰਾ ਦਿਨ ਐ ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਾਮੇ ਦੇ ਘਰ ਜਨਕਪੁਰੀ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗਾ। ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗੇ ਹੋਟਲ ਚੱਲਦੇ ਆਂ।'

ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਹਾਂ 'ਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਸੋਨੇ ਦੀ ਲੰਕਾ ਜਿੱਤ ਲਈ ਆ। ਅਸੀਂ ਪਹਾੜ ਗੰਜ ਦੇ ਚੂਨਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚਲੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਪੰਜ ਦੱਸ ਮਿੰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਆਖਿਆ 'ਬੇਬਾ ਉਹਨੂੰ ਹੋ ਜਾ। ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਏਂ। ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।'

'ਇਹ ਕੀ?' ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ ਗਿਆ।

'ਅਸੀਂ ਛੇ ਭੈਣਾਂ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਇਕ ਭਰਾ ਸੀ ਬਿਲਕੁਲ ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ।' ਕੈਂਸਰ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਤੈਨੂੰ ਸਕੂਲ 'ਚ ਵੇਖਿਆ ਸਮਝਦੀ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਤੇਰੀ ਇਹ ਸੋਚ ਐ ਤਾਂ ਇਹ ਚੁੰਨੀ ਤੇਰੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਐ, ਜੀ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਰੱਖ ਲੈ ਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਲੀਰੇ-ਲੀਰ ਕਰਦੇ।' ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋਈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲ ਗਈ।

ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਨੇਹ੍ਹਾ ਛਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਪਾਲ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਧਾਹ ਕੇ ਡਾਂਗ ਮਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਮੁਆਫੀ ਮਨੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਅਰਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਬਣਨ ਲੱਗਾ ਸਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ।

ਇਸ ਸੱਟ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਰੱਖਤੀ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਫੇਰ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

NirpalKaur.com

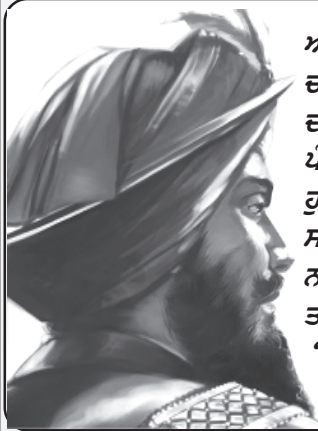
ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ

A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD

ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦਾ ਸਵਾਦ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ

ਆਪ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਸਫੈਦ ਚਮਕਦਾ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦਾ ਬਾਟਾ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਖੰਡਾ ਫਿਰਨ ਲੱਗਾ.... ਆਪ ਨੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ... ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਡਾਹਵੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਇਕਾਗਰ ਖੜੇ ਆਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਇਕ ਮੂਰਤਿ ਸਮਾਨ ਖੜੀ ਤੱਕ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ... ਜਦ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਤਦ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਆਖਿਆ, ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ, ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਛੱਟੇ ਮਾਰੇ, ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦਸਮ ਦੁਆਰਾ ਟਿਕਾਣੇ ਪਾਇਆ ...

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ (ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ)

ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ, ਦੀਵਾਨ ਸੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਤਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੱਠੇ ਦੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਪਰ ਸੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗਿਰਦ ਸੰਗਤ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਦਿਲ-ਸ਼ਾਦ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਆਏ। ਪੰਜ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ। ਆਪ ਆ ਕੇ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਸੱਜ ਗਏ। ਆਹਾ! ਅੱਜ ਕੀ ਸਰੂਪ ਹੈ? ਚਿੱਟਾ ਸਫੈਦ ਦਸਤਾਰਾ ਤੇ ਜਾਮਾ ਹੈ, ਚਿੱਟਾ ਕਮਰਕੱਸਾ ਹੈ, ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ, ਇਹੋ ਲਿਬਾਸ ਨਿੱਤਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀਸ ਦੇਣ ਨਿੱਤਰੇ ਸਨ।

ਆਪ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਸਫੈਦ ਚਮਕਦਾ ਸਰਬ ਲੋਹ ਦਾ ਬਾਟਾ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਦਾ ਖੰਡਾ ਫਿਰਨ ਲੱਗਾ.... ਆਪ ਨੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ... ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਡਾਹਵੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਇਕਾਗਰ ਖੜੇ ਆਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਇਕ ਮੂਰਤਿ ਸਮਾਨ ਖੜੀ ਤੱਕ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ... ਜਦ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਤਦ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਜੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਆਖਿਆ, ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਛਕਾਇਆ, ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਛੱਟੇ ਮਾਰੇ, ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦਸਮ ਦੁਆਰਾ ਟਿਕਾਣੇ ਪਾਇਆ ਤੇ ਹਰ ਵੇਰ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਵਾਇਆ, ਹਰ ਵੇਰ ਗੱਜ ਕੇ ਆਖਿਆ ਤੇ ਅਖਵਾਇਆ :

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

... ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ—ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਹੁਣ 'ਮੈਂ' ਤੇ ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋ 'ਖਾਲਸਾ' ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਤੇਜਮਜ਼ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ—'ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਸਾਜ ਕੈ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰ ਉਪਾਇਆ' ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰੋ। ਮੌਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣੀ।

ਮਗਰੋਂ ਸਰੀਰ। ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਮੌਤ ਆਵੇਗੀ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕ ਦਿਨ, ਤਾਂ ਤੇ ਨਾ ਡਰੋ ਮੌਤ ਕੋਲੋਂ। ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹੋ ਮੌਤ ਲਈ... ਹਾਂ ਪਰ ਦੇਖੋ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਰਸਤੇ ਖਾਲਸਾ ਨਿਰਾ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਨਹੀਂ, ਖਾਲਸਾ ਜੀਉਂਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਜਾਦੂ ਹੈ ਜੋ ਰੂਹ ਫੁਕਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭ ਕੁਛ ਸਦਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਜੰਮਿਆ ਹੈ, ਤੁਸਾਂ

ਅੰਦਰ ਗਿਆ ਹੈ... ਮੈਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਲਿਆ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਹਾਂ ਜਗਤ! ਵੇਖ ਤੇਰੇ ਭਾਰ ਹਰਨ ਨਮਿੱਤ ਮੈਂ ਅਜਲ ਤੋਂ ਗੁਰੂ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਦਾ ਪੁੱਤ ਹੋ ਕੇ ਚੇਲਾ ਬਣਦਾ ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਬਣਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ 'ਖਾਲਸਾ' ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਭੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰੇ ਅਰ ਮੈਂ ਭੀ ਹੋਵਾਂ 'ਖਾਲਸਾ'।

ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ। ਇਹ ਗਰਜਵੀਂ ਸੱਦ ਦੇਂਦੇ ਸਾਰ ਆਪ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ—ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਖਾਲਸਾ। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ! ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਵਸਾਓ ਖਾਲਸਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਰਸਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜੇ ਪਿਆਰੇ ਕੰਬੇ ਪਰ ਫੇਰ :

ਕਾਠ ਕੀ ਪੁਤਰੀ ਕਹਾ ਕਰੈ ਬਪੁਰੀ ਖਿਲਾਵਨਹਾਰੇ ਜਾਨੈ॥

(ਪੰਨਾ 1399)

ਉਥੇ ਅਰ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਦਾਤੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਆਖਿਆ:

ਤੇਰੇ ਕੀਆ ਤੁਝਹਿ ਕਿਆ ਅਰਪਉ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚਵਰ ਢੋਲਾਰੇ॥

(ਪੰਨਾ 694)

ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ, ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ, ਅਜਲ ਦਾ ਗੁਰੂ ਬਣ ਗਿਆ 'ਖਾਲਸਾ'। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਧੁਨਿ ਉਠੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ:

ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ।
ਖਾਲਸਾ ਸਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ 'ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਉ ਤੇ ਆਖੋ, ਖਾਲਸਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੱਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਤੇ ਗੱਜ ਕੇ ਗਜਾ ਦਿਉ:

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

ਆਖ ਦਿਉ, ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਸਰਮ ਖੰਡ ਤੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਘੱਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ। ਫਤਹ ਸਦਾ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਫਤਹ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇਵੇਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਹੋਏ। ਇੱਕੋ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇੱਕੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ 'ਫਤਹ' ਤੇ 'ਖਾਲਸਾ' ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਵਿਚਰਨਗੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ

ਇਕ ਅਦੀਬ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ 'ਬਹਾਰ ਮੇਂ ਤੋਂ ਮੱਟੀ ਭੀ ਉਗਲ ਦੇਤੀ ਹੈ ਫੂਲ, ਅਗਰ ਮਰਦ ਹੈ ਤੋ ਖਿਜਾਂ ਮੇਂ ਬਹਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ।' ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਮੁਰਦਾ ਸਮਾਨ ਪਤਝੜ ਵਿਚੋਂ ਜਵਾਮਰਦੀ ਦੀ ਬਹਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ, ਵਰਨ-ਕੁਲ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਢਾਹ ਕੇ ਗੁਰ-ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨੌਕ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪੰਜ

ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋਵਾਲੀਆ

ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਸਚਮੁੱਚ ਸੰਸਾਰਕ ਤਵਾਰੀਖ ਅੰਦਰ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਧਿਆਇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਹਨੇਰਿਆਂ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਨੀਵੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਬਲ ਮਜ਼ਬੂਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਏ। ਮਾਯੂਸੀ ਅਤੇ ਆਲਸ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਸੁੱਤੀ ਜਵਾਨੀ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਈ।

ਐਸਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਜਿੱਥੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਆਲਮ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਉਥੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੰਡੇਧਾਰ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ-ਮਰਯਾਦਾ ਦੱਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਪਰਪੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਜਬ ਲਗ ਖਾਲਸਾ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ,

ਤਬ ਲਗ ਤੇਜ ਦੀਓ ਮੈ ਸਾਰਾ॥

ਇਸ ਕਾਰਜ-ਸਿਧੀ ਲਈ ਗੁਰਦੇਵ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਕਮ ਲਾਇਆ 'ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ' ਦਾ ਭਾਵ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਰਤ ਦੀ ਉਡਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨਾ। ਵੈਸੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਆਦਿ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਫਰੀਦਾ ਪਿਛਲ ਰਾਤਿ ਨ ਜਾਗਿਓਹਿ ਜੀਵਦੜੋ ਮੁਇਓਹਿ॥

ਜੇ ਤੇ ਰਬੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਤ ਰਬਿ ਨ ਵਿਸਰਿਓਹਿ॥

(ਪੰਨਾ 1383)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰੁ॥

ਕਰਮੀ ਆਵੈ ਕਪੜਾ ਨਦਰੀ ਮੋਖੁ ਦੁਆਰੁ॥ (ਪੰਨਾ 2)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ

ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ॥ (ਪੰਨਾ 305)

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੇ ਨਿਤ-ਕਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣ ਗਈ। ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

“ਜਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 'ਸੱਚ ਨਾਉ'”

ਦੁਆਰਾ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮੀ ਸ਼ਹੀਦ ਯੋਧਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨਿਤਨੇਮੀ, ਧਰਮੀ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਯੋਧੇ, ਮਰਯਾਦਾ ਪਰਸੋਤਮ ਸਨ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਪੰਜ-ਕਕਾਰੀ ਵਰਦੀ ਕੋਈ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਫੈਸ਼ਨ-ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਅੰਦਰ ਵਿਚਰਦੀ ਹੋਈ ਜੀਵਨਸ਼ਾਹ ਹੈ ਜੋ ਜਨ-ਸਾਧਾਰਨ

ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਕ ਮਾਡਲ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਿਆਰ ਵਾਲਿਓ! ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ-

ਭਾਵ ਸਮਝਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਟੀਕ, ਗੁਟਕੇ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਿੱਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸੋ ਕੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਗ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀ ਦਾਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲੋ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ-ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਕ ਕਰਮਯੋਗੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ। ਗੁਰੂ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਖੱਟੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੀਤਾ ਨਿਤਨੇਮ ਇਕ ਖਾਣ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਮ ਦਾ ਹੀਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਉ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਚਰੀਏ।

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਇਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਧਦੀ ਤਾਦਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਕ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਹੁਤ ਅੱਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1699 ਈ. ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ 'ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਜਨਾ ਕਈ-ਮੁਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਕੇ ਜਾਬਤੇ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਸੀ।

ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਪਰੋ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਖੇਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਤਖ਼ਤ ਹੋਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਉਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਥਾਂ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਵਾਲਾ ਖਾਲਸਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਲਿਖਤੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਲਹਿਰਾਂ ਲੋਕ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੋਕ-ਲਹਿਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਲਿਖਤੀ ਗਵਾਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦਾ ਅਥਾਹ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸੀ ਤਬਾਹੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਏ, ਲਿਖਤੀ

ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ? ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ 1716 ਈ. ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ 1735-40 ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੰਭਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿ 1765-70 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਥੇ ਖਾਧੇ-ਪੀਤੇ ਦਾ ਹੀ ਲਾਹਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹੇ ਦਾ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਉਂ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ 1699 ਈ. ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1765 ਤਕ ਲਗਾਤਾਰ 66-67 ਸਾਲ ਬੜਾ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਦੱਸੇ ਕਿ ਐਸੇ ਭਿਆਨਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਬਚਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਲਿਖਤੀ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਸਿਰਜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਫਲਸਰੂਪ ਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੀ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਕੁਝ

ਲਿਖਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਲਿਖਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ ਸਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ-ਲੇਵਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਝੁਕਾਅ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ ਸਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਢੁੱਚਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨੀ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮਨੋਕਲਪਤ ਹੈ ਇਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਜਨਮ-ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕਿਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ, ਪੰਜ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਆਦਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਪਰ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹੈ।

ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ 'ਚ ਡੂੰਘੀ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੱਬਲ !

ਫ਼ਿਲਮ 'ਮੜ੍ਹੀ ਦਾ ਦੀਵਾ' ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਾਰੇ, ਟੁੱਟੇ ਤੇ ਥੱਕੇ ਕਿਸਾਨ ਚਾਚੇ ਨੌਲ੍ਹੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹਰਭਜਨ ਜੱਬਲ ਪੇਸ਼ ਸੀ। ਇਕ ਜਿਊਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਕਿਰਦਾਰ। ਬੁੜਾਂ-ਤਰਸੇਵਿਆਂ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਜੀ ਕੇ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ

ਵੀ ਉਹਨੀਂ ਰਾਹੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੰਬਰਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਮਾਤਮ ਛਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਲੱਕੜਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੀ

ਹਰਭਜਨ ਜੱਬਲ

ਇਕ ਸੱਚ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਜੱਬਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਖਸ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਨਿਭਾਇਆ, ਹਰ ਹੀਲੇ ਯਾਰੀਆਂ ਪੁਗਾਈਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਤੁਰਿਆ, ਅਣਗਿਣਤ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਲੀ ਤੇ ਨਿਆਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਜੋਗੇ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਨੂਠੀ ਤਬੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਿਆ ਤੇ ਜੀਵਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਖਹਿ ਖਹਿ ਕਈ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲੇ। ਹੁਨਾਲ ਦੇ ਤੱਤੇ ਦਿਨਾਂ ਤੇ ਠੰਢੀਆਂ ਯੱਖ ਰਾਤਾਂ ਵਰਗੇ ਕੌੜੇ ਫਿੱਕੇ ਅਹਿਸਾਸ ਉਹਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੇ। ਉਹਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸੋਚ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦਸਤਕ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਨੇਕ ਮਿਹਨਤੀ ਹੱਥ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੂਰ ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਠੰਡੇ ਤੱਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਏ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਘੜੀ ਪਲ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਾ, ਖਾਲੀ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਲਦਾ ਤੇ ਝਾੜਦਾ, 'ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਯਾਰ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਕੋਈ ਲਤੀਫਾ ਸੁਣਾਓ'।

ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਫਰਜ਼ ਪਾਲੇ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜਮ੍ਹਾ ਹਾਸਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਅਵਾਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਸਰੀ ਲਾਚਾਰੀ। ਬਦਲਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਪਰਸਪਰ ਮੁਹੱਬਤ ਤੇ ਜੀਉਣ ਜੋਗੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧਕੇਲ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਹੋੜ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨੇਪਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਤੇ ਉਲਝਣ ਭਰੇ ਦੌਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਈ ਚਾਚਾ ਨੌਲ੍ਹਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਗਮੀਰ ਉਹਦੇ ਸਿਵੇ ਨੂੰ ਲਾਭੂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਇਤਫਾਕ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇ ਹਰਭਜਨ ਜੱਬਲ ਉਹਦੇ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਵਾਲੇ ਘਰ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਲਾ ਕੇ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਪਸੀਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਵੇਖਿਆ ਜੱਬਲ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਚਿੰਤਨ ਮੰਥਨ ਵਿਚ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਲੱਥਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਤੱਕਣੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸੁਆਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, 'ਯਾਰ, ਇਹ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮ ਆ, ਹੋਰਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਰਗੀ ਤੇ ਇਹ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆ ਹੋਰ ਕਈਆਂ ਵਰਗਾ। ਪਰ ਐਵੇਂ ਸੋਚ ਆ ਗਈ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਿ ਇੰਜ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਹੋਣਾ ਈ ਐ ਇਕ ਦਿਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਿਵਾ ਬਲਦਾ ਮੈਂ ਸਾਕਾਰ ਤੱਕ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।'

ਏਨੇ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਇਆ ਤੇ ਗੱਲ ਆਲੇ ਟਾਲੇ ਪੈ ਗਈ।

ਚਾਚੇ ਨੌਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਉਧ ਨੂੰ ਜੀਉ ਕੇ ਅੰਤ ਪੁੱਗਦੀ ਵਿਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੱਬਲ ਇਕ ਦਿਨ ਆਪ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੀੜ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਮੈਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਵਿਚ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ? ਇਕ ਇਕ ਲੱਕੜ ਉਹਦੇ ਜਿਸਮ ਉਤੇ ਧਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਵਜੂਦ ਲੁਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਮ ਅੱਖਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਤਮ ਵਿਦਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੋਲਡੀ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਬੱਬੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਛੁਹਾ ਕੇ ਲਾਭੂ ਲਾਇਆ। ਅੱਗ ਤਿੜ ਤਿੜ ਕਰਕੇ ਮੱਚ ਪਈ।

ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗ ਦੇਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਗੱਭਰੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੱਬਲ ਦੇ ਬੋਲ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਇੰਜ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਹੋਣਾ ਈ ਐ ਇਕ ਦਿਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਸਿਵਾ ਬਲਦਾ ਮੈਂ ਸਾਕਾਰ ਤੱਕ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।'

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੀ ਵੇਦਨਾ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇਵ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਿਮਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਜੱਬਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਉਦਾਸੀ ਸੰਘਣੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਗ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸੋਕ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੱਬਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਵਿੱਥ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਕ ਸੱਚ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਜੱਬਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਖਸ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਨਿਭਾਇਆ, ਹਰ ਹੀਲੇ ਯਾਰੀਆਂ ਪੁਗਾਈਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਤੁਰਿਆ, ਅਣਗਿਣਤ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਲੀ ਤੇ ਨਿਆਰੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਜੋਗੇ ਬਣਾਇਆ। ਉਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੰਦਾ

ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਨੂਠੀ ਤਬੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਿਆ ਤੇ ਜੀਵਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਖਹਿ ਖਹਿ ਕਈ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲੇ। ਹੁਨਾਲ ਦੇ ਤੱਤੇ ਦਿਨਾਂ ਤੇ ਠੰਢੀਆਂ ਯੱਖ ਰਾਤਾਂ ਵਰਗੇ ਕੌੜੇ ਫਿੱਕੇ ਅਹਿਸਾਸ ਉਹਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੇ। ਉਹਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸੋਚ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦਸਤਕ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਨੇਕ ਮਿਹਨਤੀ ਹੱਥ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹੇ।

ਉਹ ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੂਰ ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਵੇਖਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਠੰਡੇ ਤੱਤੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਏ ਸੁਣਾਉਂਦਾ, ਘੜੀ ਪਲ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਾ, ਖਾਲੀ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਲਦਾ ਤੇ ਝਾੜਦਾ, 'ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਯਾਰ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਕੋਈ ਲਤੀਫਾ ਸੁਣਾਓ'।

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾ ਸਾਂ, ਉਹ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ, ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਹੋ ਜੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ? ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਬੁਲੰਦੀ ਦੀ ਇਕ ਅੱਧ ਟਹਿਣੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਮਸਾਇਆਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਇਕ ਵਿੱਥ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਇਹ ਭਰਮ ਭਰਮ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਹਦੇ ਪੂਰ ਖਲੂਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੋਂ ਕੀਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਕਮਾਲ ਦਾ ਠਹਿਰਾਓ। ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਲੱਜਤ। ਹੱਸਦੇ ਤੇ ਮਸਖਰੇ ਬੋਲ। ਅਗਲੇ ਨੂੰ ਹਸਾਉਂਦਾ, ਆਪ ਘੱਟ ਹੱਸਦਾ। ਹਾਜ਼ਰ ਜੁਆਬ। ਘੜੀਆਂ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਦੀ ਦਿੱਖ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਵੱਟ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਖਲੋਤਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਕਰਾਰੇ ਸੰਵਾਦ, ਮਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਉਹ ਹੋਰ ਬੋਲੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਣੀਏ। ਉਹ ਉਠਦਾ ਬਹਿੰਦਾ ਇੰਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ 'ਮੂਰਖ ਮੰਡਲ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, 'ਕੋਈ ਤਿੱਖੀ ਚੋਟ ਕਰੀਏ, ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਹਲੂਣਾ ਦਈਏ, ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡੂੰਘੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਬੈਠਰ ਬੱਲੇ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ। ਜੱਬਲ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਰਵੀ-ਪਾਸ਼ ਚੇਤਨਾ ਕਾਰਵਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਵਾਲੇ ਘਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭਿਆ। ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਕਈ ਬੈਠਕਾਂ, ਅਣਗਿਣਤ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਲਤੀਫੇ ਏਨੇ ਕਿ ਜਿਹਦੀ ਹੱਦ ਈ ਕੋਈ ਨਾ। ਜਦ ਕਦੇ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਵਲ ਨਿਕਲਣਾ- ਕਹਿਣਾ, 'ਚਲੋ ਜੱਬਲ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਆਈਏ।'

ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਉਦੋਂ ਮਿਲ ਬੈਠੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਕੋਟਲੀ ਢੋਲੇ ਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ

ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜੇ। ਮੰਚ ਵਲੋਂ ਜੱਬਲ ਦੀ ਸਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਬੀਬੀ ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਕ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸਾਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਨਾਲ ਜੱਬਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਸੋ ਮੈਂ ਤੇ ਦੀਪ ਦੇਵਿੰਦਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਜਾ ਆਪਣੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਬੰਨ੍ਹਣ

ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਕੀ ਆ? ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੱਗ ਬੱਝੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤਿਆਰ ਈ ਹੁੰਦੇ ਆ। ਚਲੋ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਈ ਆਂ।'

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਓਹ ਆ ਵਾ ਹਰਭਜਨ ਜੱਬਲ, ਜਿਹੜਾ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਮ ਜਿਹਾ ਬੰਦਾ। ਆਓ ਜ਼ਰਾ ਮਿਲੀਏ ਤਾਂ ਸਹੀ।'

ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਜੱਬਲ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਗਏ ਉਵੇਂ ਸੁਗਲ ਮੇਲਾ ਕਰਦੇ ਪਰਤੇ। ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਉਸ ਕਾਰ ਰੁਕਵਾਈ, 'ਇਕ ਮਿੰਟ ਜ਼ਰਾ, ਬੋਝਾ ਲੂਣੇ ਸਲੂਣੇ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਲਈਏ।'

'ਰਹਿਣ ਦੇਈਏ। ਫੇਰ ਸਹੀ ਕਦੇ।' ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿਆਲੀ ਦਿਨ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਪਰ ਉਹ ਬਜਿੱਦ ਸੀ, 'ਹੱਦ ਹੋ ਗੀ ਯਾਰ, ਫੇਰ ਨਾਲ ਫੇਰ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਤੂੰ ਰੋਕ ਗੱਡੀ।'

ਮੈਂ ਬਰੇਕ ਮਾਰੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਤਰਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਯਾਰ ਗੰਢੇ ਵੀ ਲੈ ਲਈਏ, ਬੋਝਾ ਅਦਰਕ ਵੀ, ਲਸਣ ਵੀ ਪੁਆ ਲਈਏ, ਪਤਾ ਨੀ ਘਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਾ?'

'ਐਵੇਂ ਖੋਚਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਓ।' ਮੈਂ ਕਿਹਾ। 'ਖੋਚਲ ਕਾਹਦੀ ਯਾਰ? ਛੱਡਿਆ ਵੀ ਕਰ ਗੱਲ।'

ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਕੋਈ ਉਹਲਾ ਛੁਪਾ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਛੱਡੋ ਜੱਬਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੜਕਾ ਮੈਂ ਲਾਉਣਾ।'

ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਖਿਲਰੇ ਭਾਂਡੇ। ਬੇਤਰਤੀਬ ਚੀਜ਼ਾਂ। ਸਫਾਈ ਦੀ ਸੁਦੀਦ ਘਾਟ। ਅਸਾਂ ਰਲ ਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਤਾਂ ਥਾਂ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਏ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੁਣ ਮਸਾਲੇ ਲੱਭਦਾ ਰਿਹਾ। ਵਿਚ ਵਿਚ ਆਖਦਾ, 'ਪਤਾ ਨੀ ਕਿੱਥੇ ਐ ਮਿਰਚਾਂ? ਕਿੱਥੇ ਆ ਘਿਓ? ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੁਆਣੀ ਨਾਲ। ਤੂੰ ਦਸ ਯਾਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ?'

ਘਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜਾਂ-ਬੁਝਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਸਾਡੀ ਭਾਬੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਆਏ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਨਾ ਗਏ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ। ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਰੱਬ ਦਾ ਜੀਅ, ਤਰਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਜੱਬਲ ਬੋਲਿਆ, 'ਕੀ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਇਹਦਾ? ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਵੜਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਾ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਈ ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਲੁਹ ਲੈਂਦੀ ਆ।'

ਅਜਿਹੇ ਵੇਲੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬੋਝਲ ਬਣਨੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਕਿਹਾ, 'ਚੱਲ ਛੱਡ ਯਾਰ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰ, ਲੈ ਫੜ ਗਿਲਾਸੀਆਂ, ਪਾ ਮਾਸਾ ਮਾਸਾ। ਵੇਖ ਕੁਝ ਰਾਤੂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਨਹੀਂ?'

ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਵੇਲੇ ਉਹਦਾ ਤਕੀਆ ਕਲਾਮ ਸੀ, 'ਆਓ ਖੇਡੀਏ।'

ਉਹਦੀ ਫਿਤਰਤ ਵਿਚ ਖੇਡ ਸੀ। ਖੇਡ, ਯਾਨੀ ਜੀਓ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰੋ, ਹੱਸੋ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਫਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਂਜ ਦਿਓ, ਕੁੱਤਰਣ ਨੂੰ ਸੰਘੋ ਲਾਹ ਦਿਓ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਇਸ ਖੇਡ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵੰਡੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਜੇ ਮਿਲਿਆ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖੇਡੋ। ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟੋ, ਛਿੱਬੇ ਨਾ ਪਵੋ, ਜਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਖੇਡ ਸਕਦੇ ਓ, ਓਨਾ ਵਧੀਆ ਖੇਡੋ।'

ਉਹਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ, ਕਈ ਮਹਿਫਲਾਂ ਖੇਡੀਆਂ। ਦਾਰੂ ਪੀਦਿਆਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹੱਸਦਿਆਂ, ਲਤੀਫੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਾ ਫਟਕਣ ਦਿੰਦਾ। ਦਿਨ ਦਾ ਕੋੜਾ ਫਿੱਕਾ ਜੀਵਿਆ, ਉਹ ਸ਼ਾਮੀ ਵਲ੍ਹੇਟ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸੁੱਟਦਾ ਤੇ ਨੀਂਦ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਲੈਂਦਾ। ਸਵੇਰੇ ਉਠਦਾ ਤੇ ਅੱਡੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਾੜ ਵਿਚ ਜੁੱਟਦਾ। ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੱਕੜ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕੰਘਿਆਂ, ਚੈੱਸ ਬੋਰਡਾਂ, ਪਿਆਦਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦੇ। ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਜੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਜਾ ਧਮਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੇ ਮੋਟਰ ਦੇ ਸਵਿੱਚ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਨਾਲ ਨੱਪਦਾ ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉਪਰ ਪਏ ਬੂਹੇ ਨੂੰ ਝਾੜਦਾ ਉਠਦਾ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, 'ਆਓ ਖੇਡੀਏ।'

ਅੰਤਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਉਹ ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਈ ਖੇਡ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਠੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਗੁੱਝੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਸਿਖਰਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲਿਆ, ਪਰ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ ਤੇ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਲੱਗਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਛੱਡੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਜਾਇਨ ਕਰ ਲਈਆਂ।

ਠਹਾਕੇ ਗੂੰਜਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਮੁੜ ਜੀਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਖੇਡ ਗਿਆ। ਉਹਦਾ ਸਿਵਾ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਲਟ ਲਟ। ਮਾਯੂਸੀ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਉਹਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ, ਆਮ ਜਾਣਕਾਰ ਗਲੀ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਲੋਕ ਆਹਿਸਤਾ ਆਹਿਸਤਾ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਜੱਬਲ ਪਿੱਛੇ ਆ ਕੇ ਮੋਢੇ ਨੂੰ ਛੂਹੇਗਾ ਤੇ ਕਹੇਗਾ, 'ਛੱਡੋ ਯਾਰ, ਇਹ ਰੋਣ ਧੋਣ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਆਓ ਬੈਠੀਏ ਤੇ ਖੇਡੀਏ।'

ਮੌਤ ਨੂੰ ਝਕਾਨੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ-ਚਿੜੀਆਂ

-ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਰਾੜ

ਮੇਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੈਂ ਸੂਰਤ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ ਮੈਂ ਬੇਕਦਰੀ, ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਗਾਲ਼ਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਭੈਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਦੀ ਕੁਝ ਕਦਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸੀ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰਦਾ, ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਦਾ, ਵਾਲ ਪੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿੰਦੀ, ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਮਜ਼ਾਲ ਹੀ ਕੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਮਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਲੱਖ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਬਦਾਮ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਦਿੰਦੀ, ਉਹ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦੁੱਧ ਡੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦਾ।

ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਮੁੰਡਾ ਹੁੰਦੀ, ਕਿੰਨਾ

ਮਾਰਦੈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਸਾਨੂੰ, ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ....ਮੈਂ ਮਾਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਕੰਬ ਜਾਂਦੀ।

ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਕੁੜੀ ਦੀ ਮਾਂ ਬਣ ਗਈ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਘਟ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਜਠਾਣੀ ਕੋਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ, ਮੇਰੀ ਸੱਸ, ਸਹੁਰਾ, ਪਤੀ, ਜੇਠ ਆਦਿ ਇਸ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੁੜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਟੈਸਟ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੱਸ ਦੀ ਭਤੀਜੀ ਡਾਕਟਰ ਸੀ। ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਉਸ ਤੋਂ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਹੀ ਦੱਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਉਦਾਸ ਅਤੇ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ। ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਗਰਭਪਾਤ (ਅਬੋਰਸ਼ਨ) ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰਨਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਬਹੁਤ ਰੋਈ। ਰੱਬ ਨੂੰ ਲੱਖ ਉਲਾਂਭੇ ਦਿੱਤੇ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਿਆ। ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਮੁੰਡਾ ਹੁੰਦਾ। ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਮਠਿਆਈਆਂ

ਵੰਡਦੇ....ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਜੋ ਪਿੱਠ ਕਰੀ ਪਿਆ ਸੀ, ਇੰਜ ਨਾ ਕਰਦਾ....ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ...ਮੈਂ ਵੀ ਫੁੱਲੀ ਨਾ ਸਮਾਉਂਦੀ। ਅਚਾਨਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਮੇਰੀ ਧੀ ਤੁਬਕੀ ਅਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਟੇਰ ਕੇ ਹਾਉਂਕੇ ਭਰਨ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੈਂ ਹੀ ਹੋਵਾਂ। ਮੈਂ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁੰਮਿਆ...ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੀ ਨਹੀਂ...ਨਹੀਂ...ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ, ਮੇਰੀ ਸੱਸ ਬੋਲੀ ਹੈ! ਕੀ ਕਿਹਾ, ਬੱਸ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਰੱਖੇਂਗੀ....ਮੌਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਏ ਤੇਰੀ...ਕੀ ਕਰੇਂਗੀ ਤੂੰ ਦੋ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, 'ਇਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਵਰਗੀ ਬਣਾਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਵਰਗੀ...।'

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਭਾਗ - 1

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

“ਉਇਆ ਜਾ ਪਾਲ, ਫੀਸ ਭਰ ਦਈਏ!” ਚਰਨੇ ਦਾ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਭਵੰਤਰ ਕੇ ਉਸ ਵਲ ਝਾਕਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਬਦਰੰਗ ਹੋਇਆ ਮੂੰਹ ਤਾੜ ਕੇ ਚਰਨੇ ਨੇ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਗੱਲ?”

“ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਯਾਰ ਨਾ ਈ ਹੈ—ਨੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ!”

“ਹੱਡਿਆ!” ਚਰਨੇ ਦਾ ਵੀ ਸਰੀਰ ਸੂਤਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਖੁਦ ਸਾਰੀ ਲਿਸਟ ਪੜ੍ਹੀ, ਹਰਪਾਲ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਧਰੇ ਰੜਕਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

“ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਯਾਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਪਰਸੈਂਟ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ੍ਹਾਗਾ?”

ਆਖਦਾ ਉਹ ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲ ਖਿਚ ਤੁਰਿਆ, ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਚਪੜਾਸੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ, ਉਸਨੇ ਬਗੈਰ ਕੁਝ ਆਖਿਆ, ਹੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾਲ ਦੋ ਕਮਰੇ ਵਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਰਮ ਫੜਾ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਦਰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕਲਰਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸਨ। ਵਾਹਵਾ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਝਿਆ ਵੀ ਨਾ, ਉਹ ਕੀ ਆਖਣ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਗੱਲ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਕਲਰਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਲ ਕੰਨ ਹੀ ਨਾ ਕਰਿਆ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਾਬੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਆਖਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਚਰਨਾ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਝਾਕਿਆ, ਕਲਰਕ ਨੇ ਖਿੜ ਕੇ ਕਿਹਾ,

“ਦੱਸੋ ਬਈ ਕੀ ਗੱਲ ਐ?”

“ਗੱਲ ਐ ਜੀ।” ਚਰਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀ ਬੜ੍ਹਕ ਹੁਣ ਸਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਫੇਰ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਝਾਕਿਆ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਇਸ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਐ, ਦਸਵੀਂ ‘ਚੋਂ ਇਹਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਹੀ...।”

ਬਾਬੂ ਨੇ ਪਤਲੇ-ਛੀਟ ਜਿਹੇ ਗੋਰੇ ਲਗਰ ਵਰਗੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਖਲੋਤੇ ਹਰਪਾਲ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, “ਇਹ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਐ?”

“ਹਾਂ ਜੀ।”

“ਬੱਸ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਡਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।”

“ਕਿਉਂ...?”

ਬਾਬੂ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਅ ਭਰ ਕੇ ਚਰਨੇ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਉੱਜੜਪੁਣੇ ਬਾਰੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਟਿਕਾ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਕਿਉਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਕਾ, ਪੁੱਛੋ ਜਾ ਕੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ।”

ਚਰਨਾ ਇਕ ਘੁਰਕੀ ਨਾਲ ਹੀ ਠਰ ਗਿਆ। “ਪਰ. ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਪਰਸੈਂਟ ਨਾਲ ਈ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।”

ਕਲਰਕ ਨੇ ‘ਹੁਹ’ ਕਹਿ ਕੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ। ਨਾਲ ਦੇ ਬਾਬੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਭਾਈ ਸਾਨੂੰ ਕਲਰਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਐ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੱਸਣ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਖੋ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼੍ਹਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ।”

ਚਰਨੇ ਦਾ ਰੰਗ ਬਾਹਰ ਬਾਰੀ ਵਿਚ ਦੀ ਦਿਸਦੇ ਰੇਤਲੇ ਵਾਹਣਾਂ ਵਰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਕੁਝ ਬੋਲ ਹੀ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸੇਕ ਵੀ ਸਲੂਬਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅੰਦਰ ਗਲ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਕੁਝ ਰਿੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਬੂਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ‘ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਨਰਮ ਉਮਰ ਜਾਪਦੇ ਕਲਰਕ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, “ਕਾਕਾ ਏਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮੈਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਸਮਝੋ? ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਮਜ਼੍ਹਬੀਆਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਏ। ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਹ ਪਰਸੈਂਟ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਲਜ ਦਾ ਗੇਟ ਨਹੀਂ ਲੰਘਣ ਦਿੰਦੇ।”

ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਉਤਰਿਆ ਮੂੰਹ ਖਿੜਕ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਰ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ

ਉਹ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਸਿੱਧਾ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਤੇ ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਵਾਲੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਰੰਗ ਉਡਿਆ ਲੱਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਅੰਦਰ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਾਲ ਸਣ ਕੱਪੜੀ ਕੰਧ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਹਲੂਣਿਆਂ ਪਰ ਉਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਫੇਰਿਆ,

“ਵੇ ਮੁੰਡਿਆ! ਕੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਕਾਹੜੇ ਪੈ ਗਿਆ?”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ,

“ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਈ।”

“ਐਵੇਂ ਈ!” ਭਾਬੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਵੰਤਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਫੁਲਾਉਂਦਿਆਂ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਆ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕੁੜੀ ਦੱਬ ਕੇ ਆਇਆਂ ਹੋਵੇ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਰਦਰਾ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਦਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕਿਤੇ ਬੁਖਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ?”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਰੋਈ ਕਾਨੀ ਵਿਚ ਝਰਨ ਝਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਉਸ ਮੰਜੇ ਉੱਤੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ, ਵੱਖੀ ਪਰਨੇ ਲੰਮੇ ਪਏ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਗਾਬੀ ਲਾਹ ਕੇ ਬੱਲੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ, ਪੈਰ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜੇ ਪਏ ਸਨ। ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਨੇ ਪੇਟੀ ਤੋਂ ਦੱਬ ਦਾ ਪੱਖਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਵਾ ਝੱਲਣੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਅਹਿਲ ਪਏ ਹਰਪਾਲ ਦੇ ਵੇਲ ਮੱਛੀ ਵਰਗੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੱਬਿਆ, ਸਾਰਾ ਬਦਨ ਕੋਸੇ ਕੋਸੇ ਸੇਕ ਨਾਲ ਮਘਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

“ਵੇ ਪਾਲ!” ਭਾਬੀ ਨੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤਿੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਆਇਆ, ਚੁੱਪ ਸਾਂ ਸਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮੋਢਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਫੜ ਕੇ ਵਾਹਵਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਲੂਣਿਆ, “ਵੇ ਮੁੰਡਿਆ! ਤੂੰ ਬੋਲਦਾ ਕਾਹੜੇ ਨਹੀਂ? ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ?” ਪਰ ਪਾਲ ਨੇ ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਹਰਖ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਵੇ ਪਾਲ!...ਫੋਅਟ! ਉਝੀ ਗੁੰਨਰ ਵੱਟਾ ਬਣਿਆ ਪਿਆ! ਅਸੀਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਭਕਾਈ ਕਰੀ ਜਾਨੀਆਂ!”

ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਸਰੀਰ ਅਕੜਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਆ, “ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਖਾਣ ਲੱਗੀਉ!” ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਸਤੀਰ ਵਾਂਗ ਪਏ ਮੁੰਡੇ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਰ ਭਰ ਕੇ ਰਤਾ ਹਰਖ ਨਾਲ ਤਿੜਕ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਫੋਟ ਔਤਾਂ ਦਾ ਯੱਭਲਾ! ਅਖੇ ਗਏ ਨੂੰ ਦੇਈਏ ਲੂਣ ਉਹ ਆਂਹਦਾ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਪਾਟਦੇ ਐ!”

ਭਾਬੀ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਝੂਣ ਝੂਣ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਿਆਂ

ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਨੂੰ ਕਸਵੇਂ ਬੋਲ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਚਲ ਦਫਾ ਕਰ ਨੀ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਸ਼ ਆਖਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਐ। ਜਾਂ ਨਿਆਣਾ ਮੂੰਹੋਂ ਦੱਸੇ ਬਈ ਬੇ ਜੀ ਆਹ ਗੱਲ ਐ। ਸਵੇਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰਿਆ। ਉਈਂ ਬੂਥਾ ਸੁਜਾ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ!”

ਪਰ ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਆਖ ਰਹੀ।

“ਆਪੇ ਝੁਲਸ ਲਊਗਾ ਜਦੋਂ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ। ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਪੂਸ਼ ਪੂਸ਼ ਹੁੰਦੀ। ਛੀ ਘੋੜਿਆ, ਪਾਣੀ ਪੀ।”

ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਲਦੀ ਰਹੀ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਬਾਰ ਅੰਦਰ ਲੰਮੇ ਪਏ ਪਾਲ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਧ ਵਲ ਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਲਬੰਤ ਕੁਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਕਾਹੜਨੀ ‘ਚੋਂ ਦੁੱਧ ਲਾਹ ਕੇ ਸਰ੍ਹਾਣੇ ਰੱਖ ਆ! ਭੁੱਖਾ ਹੋਊਗਾ! ਇਹ ਤਾਂ ਸੁੰਨੀ ਸੁਜਾ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਐ! ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਤੜਪਦਾ ਐ! ਜੁਆਕ ਕੋਈ ਗੱਲ ਦੱਸੇ! ਰੁਸ ਰੁਸ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹੜੇ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਐ!”

ਖਿੜਕ ਖੁਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਉਸ ਬਾਹਰ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਧੀਰਾ ਮੱਝਾਂ ਲਈ ਨਰਮ ਨਰਮ ਹਰੇ ਕਾਚੜੇ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿੰਨੀ ਭਰੀ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਭਰੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜਿਆ ਪਰਨਾ ਲਾਹ ਕੇ ਚਿਹਰਾ ਪੁੱਝਦਿਆਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਪਾਣੀ ਦਿਉ!”

ਭਾਬੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗਲਾਸ ਧੀਰੇ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਧੀਰੇ ਦੇ ਲਮੂਤਰੇ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ

ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਹਾਸੀ ਨਿੱਤਰੀ, ‘ਬਈ ਅੰਦਰ ਪਾੜਾ ਜਵਾਨ ਕਿਵੇਂ ਤਾਪ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗੂ ਲਮਲੇਟ ਹੋਇਆ ਪਿਆ?’

ਉਸਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਧੀਰੇ ਨੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਇਕ ਵਾਰੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਸਰ ਗਈ, ਗਲਾਸ ਕੰਧੋਲੀ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ, “ਕਿਵੇਂ ਐ ਬਈ ਪਾੜਾ ਜਵਾਨ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਸੁੱਟ ਲਿਆ! ਇਹ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਬੀਕਾਨੇਰੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਆਇਆ ਹੁੰਦੇ!”

ਧੀਰਾ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਹੱਸ ਹੱਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ, ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਚਰਨੇ ਤੋਂ ਰਿਸਕਦੀ ਰਿਸਕਦੀ ਗੱਲ ਬਰਾੜ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਐਲ.ਆਰ.ਐਮ. ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਆਰਟਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਉਸਦੇ ਚਿੱਤੋਂ ਹੁਣ ਸਾਇੰਸ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਚਾਅ ਮੱਠਾ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਆਂਢੀ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਰਲ ਕੇ ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਤੱਕ ਉਹ ਸਾਇਕਲਾਂ ‘ਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਖਿੜੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੈਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਟਕਦੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ। ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਭੈੜੇ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਜਾਪਦੇ, ਜਦੋਂ ਅੱਲ੍ਹੜਪੁਣੇ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਗਲਤ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ। ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਅੜਬ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਝੱਟ ਹੀ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਵੇਖ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਕੁੜੀਆਂ ਮਗਰ ਮਟਰਗਸ਼ਤੀ ਕਰਦੇ ਮੁੰਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਲਗਦੇ। ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

‘ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਧੰਨੇ ਦੇ ਹੋਟਲ ‘ਤੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਬਾਹਰ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਗੁਟਕਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਨੂੰ ਬਾਂਹ ਵਲਾ ਕੇ ਮੋਹ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਝਟਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਸੁਣਾ ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਵਾਲੇ ਦਾਣੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਐ?”

ਹਰਪਾਲ ਦੀ ਚੁਲ-ਬੁਲੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਦਿਲਰਾਜ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲਿਸ਼ਕੀਆਂ,

“ਬਰਾੜਾ, ਉਂਤਾਂ ਤੂੰ ਆਖੇਗਾ ਬਈ ਕਹਿੰਦੇ ਐ, ਦਾਣਾ ਤੇਰਾ ਫੈਸੀ ਐ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਯਾਰ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਗਿੱਦੜ ਸਿੰਘੀ ਐ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੱਬੜਿਆ ਫਿਰਦੇ।”

“ਵੀਰਿਆ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਗਿੱਦੜ ਸਿੰਘੀ ਹੋਣੀ ਐ!” ਬਰਾੜ ਨੇ ਮੁਸਕਰੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੋਰ ਰੰਗ ਘੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਰੰਗ ਰੂਪ ਤਾਂ ਬਾਈ ਬੋਭੇ ਕੋਲ ਐ!” ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ।

ਪੱਪੂ ਨੇ ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਗੱਲ ਟੁਕਦਿਆਂ ਪਾਲ ਵਲ ਆਪਣੇ ਬੇਨੂਰ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਹਾਸਾ ਲੈ ਆਂਦਾ, “ਜੇ ਜੰਟਾ ਵੈਲੀ ਹੁੰਦਾ, ਉਹਨੇ ਪਾਲ ਨੂੰ ਆਖਣਾ ਸੀ, ਐਸ ਦਾਣੇ ‘ਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ ਐ।”

“ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਦੀ...ਤਖਾਣਾ।”

ਪਰ ਪੱਪੂ ਨੂੰ ਹਸਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਮੱਕੀ ਦੇ ਆਣੇ ਵਰਗਾ ਰੰਗ ਹੋਰ ਖਿੜ ਉੱਠਿਆ।

“ਪਾਲ ਗਾਲ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਕਰੋ ਬਈ!” ਬਰਾੜ ਨੇ ਸਿੱਠਤ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੀ ਆਖੂਗਾ, ਮੁੰਡੇ ਡਾਟੀ ਫਾਟੀ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਐ। ਪੱਗਾਂ ਘੋੜੇ ਦੇ ਪੌੜ ਵਰਗੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਐ...।”

ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਛੇਤੀ ਦੇ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਜਦੋਂ ਬੋਲਦੇ ਐ ਮੂੰਹੋਂ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਈ ਕਿਰਦੇ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਅੰਦਰ ਮਾਂਦਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਇਹਨੂੰ ਸਾਲੇ ਮਿਸ਼ਕ ਮੀਣੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪਾਹ ਚੜ ਗਿਆ। ਸਕੂਲ ‘ਚ ਪਤਾ ਏ ਪੁੱਤ ਕੰਨ ‘ਚ ਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੜਕਦਾ ਹੁੰਦਾ।”

“ਸੋਹਣਿਆ ਉਹ ਵੇਲੇ ਲੱਦ ਗਏ।” ਦਿਲਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਮਹਿਕਦਾ ਜਾਪਿਆ, “ਇਹ ਕਾਲਜ ਐ। ਨੇ ਨਾਲਿਜ ਵਿਦਿਆਉਟ ਕਾਲਜ। ਸਮਝਿਆ ਪੱਠਿਆ।”

“ਅੱਗੇ ਵੀ ਆਖ।” ਪੱਪੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਦਰਸਾਈ,

“ਨੋ ਲਾਈਫ ਵਿਦਿਆਉਟ ਵਾਈਫ।”

“ਤੇਨੂੰ ਵੀ ਤਖਾਣਾ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣੇ ਬਹੁਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਆਉਂਦੇ ਐ। ਉਦੋਂ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦੇ ਚਿੱਤੜਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਂਟ ਨਹੀਂ ਖੜਦੀ ਹੁੰਦੀ।”

“ਬਰਾੜਾ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਆੜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਸਰ ਹੋ ਗਈ।” ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਫੇਰ ਹੱਸ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਅੱਜ ਤਾਂ ਢੁਠ ‘ਤੇ ਮੱਖੀ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਦਿੰਦਾ।”

“ਉਇ ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀਰਾ ਬੰਦਾ ਐ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਂਹ ਵਲਾ ਕੇ ਵੱਖੀ ਕੋਲੋਂ ਪੋਲੀ ਜਿਹੇ ਕੁਤਕੁੜੀ ਕਰਦਿਆਂ ਘੁੱਟ ਲਿਆ। ਦਿਲਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਚਰੀ ਅੱਖ ਪੱਪੂ ਵਲ ਸੁੱਟੀ, ਪਰ ਪੱਪੂ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਰ ਭਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ,

“ਬਾਹਮਣਾ ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਏ, ਤੇਰੇ ਦਿਨ ਬੋਝੇ ਐ।”

“ਪਾਲ ਯਾਰ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਈ ਮੱਥੇ ਤਿਉੜੀ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਏਂ। ਬਰਾੜ ਤੂੰ ਦੱਸ ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਕੀ ਆਖਿਆ?”

“ਹੱਛਾ, ਅਜੇ ਆਖਿਆ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖ। ਨਾਲੇ ਚੋਰ ਨਾਲੇ ਚੜ੍ਹਾਈ। ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਲੂ ਬਣਾਇਆ।”

“ਉਦੋਂ ਸਾਲੇ ਖੀਰ ਖਾਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਖਿਆ ਕਰਨ, ਸਾਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹ ਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।” ਪੱਪੂ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਵੀ ਉਤਾਰ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਐ।” ਬਰਾੜ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹਾ ਮਸਕੀਨ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ।

ਦਿਲਰਾਜ ਠਰ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਉਤਰ ਆਈ। ਪੱਪੂ ਨੇ ਚਾਵਲ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਦਿਲਰਾਜ ਤੇਰੀ ਕੀ ਲਗਦੀ ਉਇ, ਭੂਆ ਕਿ ਮਾਸੀ?”

ਪੰਡਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਖਸ਼ਿਆਨੀ ਹਾਸੇ ਨਾਲ

ਵੇਖਿਆ। ਹਰਪਾਲ ਉਸਦਾ ਲਿੱਸਾ ਜਿਹਾ ਚਿਹਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਹਸਦਾ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋ ਗਿਆ।

“ਚੱਲ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰ ਮੇਰਾ ਮੱਲ, ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਚਾਹੇ ਬੋਝੇ ਬਣਾ ਲੈ! ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਐ।”

ਬਰਾੜ ਦਾ ਹਾਸਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤਿੜਕਦਾ ਦੁਕਾਨੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਸੜਕ ਲੰਘਦੇ ਮੁੰਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਝਾਕੇ। ਉਸ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਖਲੋ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਆਉ ਚਲੀਏ! ਜਾਣ ਦਿਉ। ਵਿਚਾਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਈ।”

“ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਆਪੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਐ! ਏਨੀ ਬਿਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਰੋਟੀਏ ਪਈ ਘੋੜੀ ਵਾਂਗ ਵਗੂ।”

ਹਸਦੇ ਮਟਕਦੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ, ਪਲ ਕੁ ਲਈ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਖਿੱਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਾੜ ਪਾ ਲੈਂਦੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੇਟ ਵਲ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਛੇਤੀ ਦੇ ਕੇ ਪੈਂਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਬਟੂਆ ਕੱਢਿਆ,

“ਓ ਲੈ ਬਈ ਪੰਨਿਆ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਈ ਭੁਲ ਗਏ ਸੀ।”

“ਕੋਈ ਨਾ ਯਾਰ।” ਮੋਟੇ ਤੇ ਬਲਕਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਧੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਿਆ “ਪੈਸੇ ਫੇਰ ਆ ਜਾਂਦੇ।”

“ਬਰਾੜਾ ਮੈਂ ਦਿੱਨਾ ਆ ਯਾਰ ਪੈਸੇ।”

ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢੇ। ਕੁਲਵੰਤ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਤਸੱਲੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਧੰਨੇ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਫੜਿਆ। ਪੱਪੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਪੰਡਤ ਪਰਾਹ ਖਲੋਤਾ ਐਵੇਂ ਮੂੰਹ ਜਿਹਾ ਪੁੱਝਦਾ ਟੇਢਾ ਜਿਹਾ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੱਪੂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਮੁਸਕਣੀ ਆ ਗਈ, ਬਰਾੜ ਰੁਪਈਏ ਲੋਟ ਕਰਕੇ ਬਟੂਏ ਵਿਚ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਿਲਰਾਜ ਨੂੰ ਇਉਂ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਖਲੋਤਾ ਵੇਖ ਕੇ ਪੱਪੂ ਨੇ ਪਾਲ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਹੁੱਝ ਮਾਰੀ, ਜਦੋਂ ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ,

“ਬਾਹਮਣ ਮੇਰਾ ਸਾਲਾ ਵੇਖ ਕਿਵੇਂ ਪਰੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕਰੀ ਖੜਾ ਐ।”

“ਚਲ, ਦਫਾ ਕਰ ਯਾਰ।”

“ਨਹੀਂ।” ਪੱਪੂ ਨੇ ਗੁਲਾਬੀ ਪੋਚ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਪੱਗ ਉੱਤੇ ਐਵੇਂ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਪਲੋਸਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਮੈਂ ਛੇੜਦਾ ਆਂ ਕੱਟੇ ਨੂੰ! ਨਿੱਤ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁ ਵਾਂਗੂ ਮੂੰਹ ਜਿਹਾ ਮਰੋੜ ਕੇ ਖੜ ਜੂ! ਖਾਣ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਭੈਣ ਦੇਣਾ ਸਮੇਸਾ ਕੱਠਾ ਈ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੁੰਦੇ।”

ਉਹ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਪੰਜ ਉਲਾਘਾਂ ਭਰ ਕੇ ਪੰਡਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸੇ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਫਿਲਮੀ ਪੋਸਟਰ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਭਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜਨਾਨੀ ਨੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਿਲਰਾਜ ਦਾ ਅੰਦਰ ਮਾਂਦਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਦਮਾਂ ਭਰ ਕੇ ਪਾਲ ਹੋਰਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆੜੀ ਚਰਨਾ ਚੂਹੜਾ ਆਉਂਦਾ ਉਇ।”

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਹਵਾ ਦੂਰ ਆਉਂਦੇ ਚਰਨੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ, ਉਸਦਾ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਸੁਰਮਈ ਰੰਗ ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਜ-ਫਬ ਕੁਝ ਐਸੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਤਿੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਮੋੜ ਕੀਤਾ,

“ਨਾ ਮੇਰਾ ਕਿਵੇਂ ਆੜੀ ਹੋਇਆ ਉਇ! ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਲਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਈ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਐ!”

“ਆਕੜ ਵੇਖ ਮੇਰੇ ਸਾਲੇ ਝੜਿੱਕ ਦੀ!” ਪੰਡਤ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਦੀ ਕੋੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚਰਨੇ ਵਲ ਹੀ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਢੁਕ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚੰਗੇ ਜਚਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਾਸਾ ਉਭਰ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਪੰਡਤ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਲਿਆ, “ਆ ਉਇ ਚਰਨਿਆ ਵੈਲੀਆ।”

ਉਸ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਖਿੜਦਿਆਂ, ਪਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੰਗ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਅੱਜ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਾਡੀ ਗਰੀਬ ਨਗਰੀ ਕਿਵੇਂ ਗੋੜਾ ਮਾਰਿਆ?”

ਚਰਨਾ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੱਸਿਆ, ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ।

“ਗੋੜਾ ਭਰਾਵਾ ਕਾਹਦਾ ਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਕੰਮ ਚੱਲਿਆ।”

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

“ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਏ।”

ਉਸ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਅਚੰਭਾ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਆਖਿਆ ਏ। ਉਹਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਪੁਰੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ।

“ਹਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਏ।”

ਏਸ ਵਾਰੀ ਮੇਰੇ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ, ਉਹਨੇ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰ ਕੇ

ਰਤਨ ਸਿੰਘ

ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਲਾਹੀ, ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲਾਅ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੁੰਨੀ ਵਿਚ ਸਮੇਟ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

ਮੈਂ ਹਾਲੀ ਵੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਛਲਕਦੇ ਹੋਏ ਪਿਆਰ ਦੀ ਝਲਕ ਵੇਖ ਕੇ, ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ, ਸੋਚ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ‘ਤੇ ਤੋਲਿਆ। ਪਲੜਾ ਸੱਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਝੁਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਨਰਮ ਜਿਹੀ ਹਵਾ ਦੀ ਛੋਹ ਪਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕੱਚੀ ਕਲੀ ਖਿੜ ਪੈਂਦੀ ਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਆ ਗਿਆ। ਮੁਸਕਾਨ ਖਿੰਡ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਾਉਂਦੀ, ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਲ ਨੱਠ ਗਈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ‘ਤੇ ਖੜੋਤਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਬੂਹੇ ਦੇ ਪਟ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਅੰਦਰ ਵੜੀ, ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਬੱਚੇ ਝਾੜ ਮਾਰਦੇ ਨੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨੇ ਬੂਹੇ ਦਾ ਇਕ ਪਟ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੱਸਦੇ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ। ਫੇਰ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਫੇਰ ਢੇਹਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਮੈਂ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਢੇਹ ਰਹੀ ਆਂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਪਟ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਦੀ ਏ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤਿਤਲੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨੱਸਣ ਵਾਲੀ ਬਾਲੜੀ ਉਮਰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਤਿਤਲੀਆਂ, ਮੇਰੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਪਰਾਂ ‘ਚੋਂ, ਸੋਹਣੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਿਸੇ ਪਰੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਛਲਕ ਪੈਂਦਾ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦਾਦੀ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਰੀਆਂ, ਪਰੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਜਦ ਮੈਂ ਜਾਗਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਰੂਰ ਜਿਹਾ ਭਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ।

ਦਿਨ ਨੂੰ ਜਾਗਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਗਵਾਚਿਆ ਗਵਾਚਿਆ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਰੂਰ ਦੀ ਬਾਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਭਰ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਗੱਲੇ ਗੱਲੇ ਰੋ ਪੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਬਗ਼ੈਰ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ। ਐਵੇਂ ਹੀ ਮਹਿਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿਣਾ, “ਰੋ ਪਿਆ...ਰੋ ਪਿਆ।”

ਤੇ ਮੇਰੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਗਲੇਭੂ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਧੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ।

ਮੇਰੀ ਇਸ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਨਾ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਸਾਗ, ਨਾ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਿੰਝੀਆਂ ਮਿੰਠੀਆਂ ਮਿੰਠੀਆਂ ਸੇਵੀਆਂ, ਨਾ ਤੱਤਾ ਤੱਤਾ ਗੁੜ, ਨਾ ਦੇਸੀ ਸ਼ੱਕਰ ਦੇ ਸ਼ਰਬਤ

ਵਿਚ ਘੁਲੇ ਜੌਆਂ ਦੇ ਸੱਤੂ।

ਬੱਸ ਰਾਤੀਂ ਸੌਣ ਲੱਗਿਆਂ ਦਾਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਉਦਾਸੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਤੇ ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਪਰੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸ ਕੁੜੀ ‘ਤੇ ਪਈ, ਜੋ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਸੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਗੋਲਿਆਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਸੂਰਤ-ਮੂਰਤ ਵਾਂਗੂੰ ਕਦੋਂ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੱਟੀ ‘ਤੇ ਨਕਸ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਇਕ ਰਾਤ ਮੈਂ ਸੁਪਨਾ ਵੇਖਿਆ। ਮੈਂ ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਪਿਆ ਸਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਏਹੋ ਕੁੜੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕੁੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੀ।

ਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਚਾਹਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਸੀ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਛਲਕਦੇ, ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ਦੋ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਹਾ ਜਾਦੂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁੜੀ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਸੋਕੇ ਵਿਚ ਝੁਲਸਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਪੈ ਜਾਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਮਹਿਕ ਉੱਠਦੀ ਏ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਕਸਤੂਰੀ ਮਹਿਕ ਪਈ ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰੂਰ ਜਿਹਾ ਭਰ ਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਰੂਪ ਦੀ ਮਹਿਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਹਿਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਾਰ ਈ ਕਿਹਾ,

“ਹਾਏ ਨੀ ਤੱਤ ਪੜਤੀਏ! ਤੂੰ ਤੇ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਨਿਕਲੀ ਏ।”

ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਫੁਟ ਫੁਟ ਪੈਦੇ ਹਾਸੇ ਨੂੰ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲ ਢਕਦੀ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਪਰਤ ਗਈ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਦ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਹ ਗਲੀ, ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਰਗੀ ਸੋਹਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਪਰ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਚੁਮਾਸੇ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਜੋ ਪਲ ਭਰ ਲਈ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਬਣ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਅਗਲੇ ਪਲ ਹੀ ਧੁੱਪ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਘੁਲ ਕੇ ਜਦ, ਉਹ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੁੱਸੜ ਦੀ ਮਾਰੀ ਲੁੱਛਦੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਜੇ ਉਹ ਕੁੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ ਏ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਗੱਲ ਚਲਾਏਗੀ। ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਕਿ ਕੁੜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਸੁਣ-ਵੇਖ ਕੇ, ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਹੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ।

ਅਜੇ ਮੈਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਖ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਤਾਈਉਂ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਰ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਹੋਰ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਜੰਝ

ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕਲੀ

ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਏ।

ਮੇਰੇ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਾ ਚੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਛਾ ਗਈ।

ਪਰ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਕੁੜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਚਾਅ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਹੋਰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਏਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖਿੜ ਖਿੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸਰੂਰ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦੀ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ

ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੋਈ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਪਟ ਪਿੱਛੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਫੇਰ ਉਹਦੀ ਜੰਝ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਦਾ ਨੀਂਗਰ ਚੰਦ ਤਾਂ ਵਾਕਿਆਈ ਅਰਸ਼ ਦੇ ਚੰਨ ਵਰਗਾ ਸੋਹਣਾ ਸੀ। ਸਿਹਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲੜੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਉਹਦੇ ਚਮਕਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਫੁਟ ਫੁਟ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੋਅ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਦਾ ਰੂਪ ਕਿਉਂ ਭੁਲ੍ਹ ਭੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਏਡਾ ਸੋਹਣਾ ਗੱਭਰੂ ਵਿਆਹੁਣ ਆਇਆ

ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਕਿਉਂ ਹੱਸਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅੰਗੂਠਾ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂ ਨੱਸਦੀ ਸੀ।

ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡੋਲੀ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਿਲੀ।

ਮਾਂ-ਪਿਉ ਤੇ ਹੋਰ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਦ ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਡੋਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਡੋਲੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਦਾਂ ਹੀ ਮੁਸਕਰਾਈ।....ਉਹਦੇ ਬੁਲ੍ਹ ਫਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਬੁਲ੍ਹ ਕੁਝ ਕਹੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਮੁਸਕਰਾਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੋਲੀ ਦੇ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਾ ਲਿਆ।

ਉਹਦੀ ਡੋਲੀ ਦੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਨਿੱਮੋਝੁਣਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮਨ ਉਚਾਟ ਜਿਹਾ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ।

ਏਸੇ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬੀਤੇ।

ਬੁਝੇ ਬੁਝੇ, ਡੁੱਬੇ ਡੁੱਬੇ।

ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਹੁਰਿਉਂ ਫੇਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਈ। ਮੈਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ, ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾੱਘ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਆਈ।

ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ।

ਮੈਨੂੰ ਭਿਣਕ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਈ ਏ।

ਮੈਂ ਸੁਣੀ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਅਖੀਰ ਉਹ ਆਪ ਈ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਕੰਵਾਰੇਪਨ ਵਾਲੀ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚਿਹਰਾ ਹੱਸਦਾ ਹੱਸਦਾ। ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਮੁਸਕਾਨ। ਅਜਿਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮੁਸਕਾਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਧੜਕਦੀ ਏ।

“ਮੈਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਆਂ।”

“ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਸੋਹਣੀ।” ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ।

“ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪ ਏਨਾ ਉਦਾਸ ਕਿਉਂ ਏ?” ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ?

ਰੱਜ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ?

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ। ਏਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਨਜ਼ਰ ਭਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

“ਤੂੰ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਏਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ।” ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਿਆ। “ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਡੁਲ੍ਹ ਡੁਲ੍ਹ ਪੈਂਦੀ ਏ।”

“ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਏ।”

ਮੈਨੂੰ ਫੇਰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ, “ਇਹ ਕਿਵੇਂ?”

“ਇਹ ਇੰਝ ਕਿ....ਮੈਨੂੰ ਏਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਆਂ। ਏਸੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਹਣਾ ਗੱਭਰੂ ਲੱਭਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਤੱਖਲਾ ਜਿਹਾ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਉਹ ਏਨਾ ਸੋਹਣਾ....

ਮੈਂ ਇਕ ਆਮ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ ਨਾ ਵੀ ਕਰੇ। ਏਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਡਰਿਆ ਡਰਿਆ, ਬੁਝਿਆ ਬੁਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।”

ਉਹ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕੀ। ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਮੁਸਕਾਈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਚਾਹਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਆਂ....ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਏਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਏਸ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗੇਗੀ।....

ਬੱਸ ਏਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਏਸ ਖੇਡੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ।”

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨੇ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਪਲੰਘ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਚੂੜੇ ਦੀ ਝਣਕਾਰ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ : “ਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਲੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਤੇਰਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਰਹੇਗਾ।”

ਮੈਂ ਨਜ਼ਰ ਭਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਬਣ ਕੇ ਖਿੰਡ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਜਿਹੜੀ ਮੈਨੂੰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਕੁੜੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ, ਪਰੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਰਗੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਦੇਖੇ ਸਨ।

ਉਸ ਕੁੜੀ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅੱਥਰੂਆਂ ਵਿਚ ਭਿਉਂ ਦਿੰਦਾ।

ਉਹ ਕੁੜੀ ਮੁਸਕਰਾਂਦੀ ਮੁਸਕਰਾਂਦੀ, ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ, ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਐਸੀ ਕਲੀ ਖਿੜਾ ਗਈ ਏ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮਹਿਕਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਕਾਵਿ-ਮੰਚ

ਗੁਜ਼ਲ

ਮੈਂ ਸੱਚ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ! ਅਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ
ਜਮਾਨੇ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਪਰਚਮ ਗਿਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਉਲਫ਼ਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਝੁਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰਾ ਹੌਸਲਾ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ
ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਨਗਮੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ‘ਚ ਖਾਧਾ ਏ ਧੋਖਾ
ਮੈਂ ਦਿਲਦਾਰ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਸਦਾ ਵਾਸਾ ਹੋਇਆ ਗਮਾਂ ਦਾ

ਮੈਂ ਕਿੱਸੇ ਗਮਾਂ ਦੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਵੈਰ ਰੱਖਦਾ ਏ ਰੱਬਾ!
ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਰ ‘ਤੇ ਮੱਥਾ ਘਸਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਰੁਸਵਾ ਕਰੇ ਨਾ ਜਮਾਨਾ
ਮੈਂ ਪੀੜਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਦਬਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਪਰਉਪਕਾਰੀ

ਬਣ ਜਾ ਤੂੰ ਯਾਰ ਜਾ ਬਣਾ ਲੈ ਯਾਰ ਤੂੰ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾ ਲੈ ਪਿਆਰ ਤੂੰ।

ਫ਼ਿਕਰਾਂ ‘ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਏ।
ਜਿੰਤੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਕਾਹਨੂੰ ਹਾਰੀ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਤੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਛੱਡ ਜਾ।
ਯਾਦਗਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਯਾਰੀ ਛੱਡ ਜਾ।

ਮਿੱਟੀ ਉੱਤੇ ਤੇਰੀਆਂ ਨੇ ਨੀਹਾਂ ਰੱਖੀਆਂ।
ਤੇਰੀਆਂ ਉਡਾਊ ਮੌਤ ਆ ਕੇ ਫੱਕੀਆਂ।

ਲਾਲੀ ਤੂੰ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮੰਗ ਲੈ।
ਕੋਈ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਯਾਦਗਾਰ ਮੰਗ ਲੈ।

-ਮਾਸਟਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ, ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ

ਤੇਰੀ ਯਾਦ

ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦਿਲ ‘ਚੋਂ ਭੁਲਾ ਦਿਆਂ?
ਪੂੰਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਲੁਟਾ ਦਿਆਂ?

ਮੋਤੀ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਵਾਲੇ, ਸਾਹਾਂ ‘ਚ ਪਰੇਏ ਮੈਂ
ਸੁਪਨੇ ਰੰਗੀਲੇ ਤੇਰੇ, ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਸੰਜੋਏ ਮੈਂ।
ਕਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਮੈਂ ਖਿੰਡਾ ਦਿਆਂ

ਪੂੰਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ...

ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖੋ ਅਰਮਾਨ ਜੋ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨਾ ਗੁਆਚੇ ਉਹ।
ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਲੁਕਾ ਦਿਆਂ।
ਪੂੰਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ...

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪਲ, ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੋ ਬਿਤਾਏ ਮੈਂ
ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ, ਦੀਪ ਸੀ ਜਗਾਏ ਮੈਂ।
ਦੱਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਮੈਂ ਬੁਝਾ ਦਿਆਂ
ਪੂੰਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ...

‘ਮਲਵਈ’ ਜੀਵਨ ਦੀ, ਇਹੀ ਹੁਣ ਆਸ ਹੈ
ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਰਹੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।
ਹਰ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ, ਤੇਰੇ ਨਾਂ ਕਰਾ ਦਿਆਂ
ਪੂੰਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ...।
-ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਲਵਈ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਰਾਂ ਲਈ ਮਰਦਾਵਾਂ ਸੁਰੱਪਣ

ਲੋਕ ਗੀਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਤੱਕਾਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਸੋਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਓਹਲੇ 'ਚ ਗੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਹਣੀ-ਸਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਇਕ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰਿਆਂ ਕਾਲਿਆਂ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ
ਦੁਜੀ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰਿਆਂ ਨਿੱਤ ਦਿਆਂ ਵੇਸਾਂ 'ਤੇ
ਇਸ ਨੂੰ ਗੱਲ ਪੁੱਛੋ ਸਈਓ
ਇਹ ਰੁੱਠਤਾ ਕਿਉਂ ਨੀ ਫਿਰੇ
ਇਕ ਮੈਂ ਮੋਈ ਤੇਰੀ ਕਾਲੀ ਗਾਨੀ 'ਤੇ
ਦੁਜੀ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ 'ਤੇ
ਇਕ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰਿਆਂ ਚਿੱਟਿਆਂ ਦੰਦਾਂ 'ਤੇ
ਦੁਜੀ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰਿਆਂ ਨਿੱਤ ਦਿਆਂ ਪਾਖੰਡਾਂ 'ਤੇ
ਇਕ ਮੈਂ ਮੋਈ ਤੇਰੇ ਰੰਗਲੇ ਸੋਟੇ 'ਤੇ
ਦੁਜੀ ਮੈਂ ਮੋਈ
ਤੇਰੇ ਨਿੱਤ ਦੇ ਵਿਗੋਚੇ 'ਤੇ
ਮਰਦਾਵੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ

:
ਜੋਗੀ ਦੇ ਡੂੰਘੇ-ਡੂੰਘੇ ਨੈਣ, ਨੈਣ ਨੀ
ਭਰ ਭਰ ਸਲਾਈਆਂ ਸੁਰਮਾ ਪਾਂਵਦਾ ਈ
ਜੋਗੀ ਦੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਕੇਸ, ਕੇਸ ਨੀ
ਦਹੀਓਂ ਕਟੋਰੇ ਜੋਗੀ ਨਾਂਵਦਾ ਈ
ਜੇ ਗੱਲ ਸਿੱਧੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਔਰਤ
ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਦਿੱਖ ਤੋਂ, ਉਹਦੇ
ਰੂਪ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਿੱਖ
ਏਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਬਾਏਂ ਖਲੋਤੀ ਰਹਿ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਲ ਛਿਣ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਦਮੀ ਦੇ
ਗੁਣਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆਂ,
ਬੈਠਿਆਂ, ਸੁਣਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੀ ਲੱਗਦਾ
ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ
ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਦਾ ਉਸਰਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ
ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਚ ਉਹਦੀ ਸੂਰਤ, ਕੱਦ-ਕਾਠ,
ਬੋਲ-ਚਾਲ, ਪਹਿਰਾਵਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਉਸ ਦਾ
ਸੁਭਾਅ, ਨਿੱਘ, ਹਲੀਮੀ, ਦਾਨਾਈ, ਸਾਦਗੀ ਜਾਂ
ਹਸਮੁੱਖਤਾ ਆਦਿ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ, ਬਣਦਾ-ਫੱਬਦਾ ਆਦਮੀ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ
ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ ਗੱਭਰੂ ਨੀ
ਸੁਣ ਸੱਸਤੀਏ, ਬੈਠਾ ਝਗੜਾ ਪਾ ਨੀ, ਭੋਲੀਏ
ਸੱਸਤੀਏ। ਤਿੱਖਿਆਂ ਨੈਣਾਂ ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਂ
ਜੱਚਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਗੋਲ-ਮਟੋਲ
ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬੜੇ ਫੱਬ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਲੰਮੇ ਉੱਚੇ ਮਨੁੱਖ ਜੇ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ
ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੱਧਰੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਲੰਮੇ, ਸਮੱਧਰ
ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਭਰਵੇਂ
ਜੁੱਸੇ ਠੀਕ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਢਿੱਡਲ ਤਾਂ ਉੱਕਾ
ਨਹੀਂ ਸੋਹਦੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਭਾਰੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ
ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋਣ। ਮਧਰਾ ਬੰਦਾ ਮੋਟਾ
ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਲੰਮਾ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤਾ ਪਤਲਾ ਹੋਵੇ,
ਦੇਵੇਂ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਚੇ ਬੰਦਾ
ਨਾ ਬਾਹਲਾ ਪਤਲਾ ਹੋਵੇ ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਰਾ-

ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਕੇਂਦਾ ਤੱਕਲਾ,
ਨਾਲੇ ਸੋਹਣਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਪਤਲਾ
ਅੱਖਾਂ ਮਸਤਾਨੀਆਂ ਜੀਵੇਂ ਢੋਲਾ।
ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਲ ਅਦਾ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ

ਰੰਗ, ਪਲਕਾਂ, ਭਰਵੱਟੇ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਆਪੋ
ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਖ ਛੋਟੀ ਹੈ,
ਚੀਰਵੀਂ ਹੈ, ਮੋਟੀ ਹੈ। ਤੱਕਣੀ ਸੋਹਦੀ ਜਿਹੀ ਹੈ
ਜਾਂ ਸਾਉ। ਅੱਖ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਤੱਕਣੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ। ਕਈ ਵਾਰ
ਤੱਕਣੀ ਹੀ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਪਾਲ ਧਿਆਨ
ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ਦੰਦ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਹਨ ਤਾਂ
ਮੁਸਕਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੋਹਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਕਿਸੇ ਦਾ ਹਾਸਾ ਹੀ ਜਾਨ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦਾੜ੍ਹੀ-
ਮੁੱਛਾਂ ਦੀ ਫੱਬਤ ਬੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ
ਹੈ। ਬੇਬੇਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਹਦੀ
ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ।
ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਢਕ ਲੈਣ
ਵਾਲੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਅਸਲੋਂ ਠੋਡੀ
ਤੇ ਚਾਰ ਕੁ ਵਾਲ (ਖੋਦੀ) ਵੀ
ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਚੂਹੇ ਦੀ
ਪੂਛ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਜਾਂ ਮੂੰਹ
'ਚ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵੀ
ਭੈੜੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ। ਭਰਵੀਂ
ਤਰਾਸ਼ੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਤੇ ਸੰਵਾਰ ਕੇ
ਰੱਖੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੁਸਨ
'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ। ਦਾੜ੍ਹੀ
ਕੱਟੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰੱਖੀ-ਬੱਧੀ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੱਡੀ ਹੋਵੇ- ਇਹਦੇ
ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਘੱਟ ਲੰਮੀ ਹੋਵੇ।
ਧੁੰਨੀ ਤੱਕ ਲੰਮੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ
ਨਹੀਂ ਜਚਦੀ। ਬੋਲੋਤੋ ਬੋਲੂ ਜਿਹੇ
ਮਾਰ ਕੇ ਬੱਧੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵੀ ਅਜੀਬ
ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ
ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਵਾਲ ਕੱਟੇ
ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੁੰਡਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੋਹਣੇ
ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਸੁਭਾਵਕ
ਘੁੰਗਰਾਲੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਸੋਹਣੀ ਪੱਗ ਬੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ
ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ
ਨਿਖਾਰਦੀ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇ। ਅਫਸਰ
ਹੋਵੇ ਅਮੀਰ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਢਿੱਲੜ ਜਿਹੀ ਪੱਗ ਉਹਦੇ
ਪੱਲੇ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦੀ।

ਉੱਚੇ ਬੁਰਜ ਖਲੋਤਿਆਂ
ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਏ ਚਿਣ ਚਿਣ ਕੇ
ਬਰਛੀ, ਮਾਰ ਗਿਉਂ
ਭਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਮਾਰੋਲ 'ਚ
ਪਲੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਲੀਨਸ਼ੇਵ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ
ਪੱਗ ਤੇ ਕੱਟੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਕੁਤੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪੱਗ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਮਝੋਤਾ
ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਤੋਂ ਸਿਰ
ਫੇਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਗ ਤਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ
ਵੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਮੁੰਡਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ
ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੱਗ
ਬੱਧੀ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਫੱਬਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੱਗ ਤੋਂ ਵਗੈਰ
ਬੇਰੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਵੇ
ਕਾਲੀ ਪੱਗ ਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਵੇ
ਲੱਗ ਜਾਣਗੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਵੇ
ਬੰਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਉ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ

ਉਹਦੀ ਦਿੱਖ ਸਾਉ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਸੋਹਦਾ ਬੰਦਾ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਧਰ ਉਧਰ
ਤਾੜਦੇ, ਝਾਕਦੇ ਫਿਰਦੇ ਮਨੁੱਖ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ
ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦੇ। ਮਸਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ
ਆਦਮੀ, ਜੋ ਐਵੇਂ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਨਾ ਪੈਂਦੇ ਹੋਣ,

ਸੁਰਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸਿੰਘ

ਜੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਭਾਰੇ ਗੋਰੇ ਰਹਿਣ, ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਲਈ
ਉਹ ਇਨੇ ਖਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਲੀ ਦੇ
ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਆਰ ਵਾਂਗ ਖੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ

ਲਈ ਤਾਂ ਉਹ ਜੰਗ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
'ਇਕ ਤੇਰੀ ਅਤ ਭੰਨਣੀ' ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਦੀ ਫੁਕਰੇ ਵੀ ਨੰਬਰ ਬਣਾ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਹੋਛੇ ਵੀ ਪਸੰਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਬਹੁਤੇ ਗਾਲੂਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਭਿਆ
ਮਚਿਆ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ।
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੰਗੇਜ ਤੋਂ
ਚਿੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਡਰਾਮਿਆਂ 'ਚ ਜਾਂ ਫਿਲਮਾਂ
'ਚ ਮਰਦ ਦੇ ਮਸਲਜ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ
'ਚ ਪਾਣੀ ਜਿਹਾ ਆਈ ਜਾਂਦਾ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਝਕ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਹਨ। ਜਿਥੇ ਬੰਦੇ ਘੱਟ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ
ਹੋਣ-ਅਖਾੜੇ 'ਚ ਜੋਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ
ਟਿਊਬਵੈੱਲ 'ਤੇ ਨਹਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਉਸ
ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਛਹਿਰੇ
ਪਾ ਕੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਬੰਦੇ ਦਾਨੇ ਬੀਨੇ
ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ। ਬਹੁਤੇ ਮੋਟੇ ਤਾਂ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ
ਹੋਰ ਵੀ ਬੁਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਧੀ ਗੋਗੜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ
ਤਾਂ ਕੁਤਤਾ ਲਾਹੁਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਸੇ ਦੇ
ਸਾਹਮਣੇ। ਭੱਦੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ
ਗੋਰਾ ਰੰਗ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ। ਔਰਤਾਂ
ਨੂੰ ਸਾਉਲੋ, ਕਣਕਵੰਨੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਹਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ
ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬਣਾਂ
ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ, ਜਿਹਦੇ ਕੋਲ ਪੈਲੀ ਹੋਵੇ, ਘਰ
ਦੀ ਵਾਹੀ ਹੋਵੇ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪੈਲੀ ਦਾ
ਮਾਲਕ ਬੰਦਾ ਤਕੜੀ ਸਾਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਪੈਲੀ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ
ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ। ਸਾਰੀ
ਉਮਰ ਪੈਲੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਹਨ। ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਾਹ-ਖਹਿੜਾ ਵੀ
ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਹੋਵੇ
ਬੰਦਾ ਪਿੰਡ ਫੇਰ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਛੱਡਦਾ। ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰਾਂ ਲਈ
ਪੈਲੀ ਹੀ ਬੈਂਕ 'ਚ ਰੱਖਿਆ
ਧਨ ਹੈ ਤੇ ਪੈਲੀ ਹੀ ਲਾਕਰ
'ਚ ਰੱਖਿਆ ਸੋਨਾ।

ਲੋਕ ਧੀ-ਭੈਣ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ
ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸੌ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਧੀ ਬਹੁਤ ਲਾਇਕ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਵਧ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਉਹ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਚਾਰ
ਪੈਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੋਣ
ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਕ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
ਜੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੋਟੀ ਹੋਵੇ
ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਪੈਲੀ ਦਾ
ਆਸਰਾ ਕਰਕੇ (ਚਲੋ ਖਾਣ ਪੀਣ
ਜੋਗੇ ਦਾਣੇ ਘਰ ਦੇ ਹੋ ਜਾਣੇ)
ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਪੈਲੀ ਦੇ ਮੋਹ
ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ,
ਉਂਜ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ
ਖਾਸਾ ਜੱਟਪੁਣੇ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਜੱਟਵਾਦ ਇਕ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ
ਕੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ-
ਇਹ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਖਾਸੇ ਦਾ ਹੀ
ਨਾਂ ਹੈ।

ਬਹੁਤੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਸੋਚਾਂ
'ਚ ਨਾ ਪੈਣਾ, ਤੱਤ-ਫੱਟ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ, ਚੰਗਾ
ਖਾਣਾ, ਮੰਦਾ ਬੋਲਣਾ, ਹੰਨੇ ਜਾਂ ਬੰਨੇ, ਜੇ ਹੋਊ
ਵੇਖੀ ਜਾਊ, ਧਾਧਾ ਪੀਤਾ ਲਾਹੇ ਦਾ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਕੀ
ਲੈ ਜਾਣਾ, ਭੱਜਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਣ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਤੇ
ਜੇ ਅਤੇ ਸੋ ਝੜੇ ਆਦਿ ਮੋਟੇ ਜਿਹੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਾਲੀ
ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਾਬ, ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਬੰਦੇ
ਚਾਰ ਨਾਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ
ਬੰਨ੍ਹਦਾ। ਸੁਰਾਬ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹਦੀਆਂ ਵੀ ਨੇ, ਲੜਦੀਆਂ
ਭਿੜਦੀਆਂ ਵੀ ਨੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਭੱਜ-ਭੱਜ ਗੰਢੇ,
ਆਚਾਰ ਤੇ ਆਡਿਆਂ ਦੀ ਭੁਰਜੀ ਫੜਾਉਂਦੀਆਂ
ਨੇ। ਸੁਰਾਬ ਜਿਹਦੀ ਮਾੜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਨੰਗ
ਹੈ, ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਚਿੜ੍ਹਦੀਆਂ
ਜ਼ਿਆਦਾ। ਸੁਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ
ਰਹੇ, ਰੱਜੇ ਪੁੱਜੇ ਜੱਟ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਦਿਨੇ
ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਅੰਗਾਂ
ਸਾਕਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਂਹਦੀ,
ਲੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਲਾਡ ਕਰਦੈ, ਇਹਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਨਹੀਂ
ਕੁਛ।

ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਲਾਸ ਸੁਰਾਬ ਦਾ ਅੰਦਰ
ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ, ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ
ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪੀਵੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪੋਹ ਮਾਘ

ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਾਂ 'ਚ ਲੰਮੇ ਪੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ
ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾ ਘਰ ਲਿਆਉਣਾ ਪਊ। ਪੀਤੀ
ਕਰਕੇ ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। (ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ
ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੋੜ੍ਹ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਨੱਕਾ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ,
ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਲੰਮੇ ਪੈ ਜਾਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ
ਪੈਂਦੀ ਹੈ) ਸੁਰਾਬ ਬਾਰੇ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ- ਆਪਣੇ
ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਸੁਰਾਬ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਦੂਸਰਿਆਂ
ਦੀ ਪੀਤੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਆਦਮੀ ਉਹ
ਜਿਹੜਾ ਪੀਵੇ ਤਾਂ ਸਹੀ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਚੜ੍ਹੇ ਨਾ।
ਸੁਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਨੋਟਾਂ ਦੀਆਂ ਦੱਬੀਆਂ
ਲੁਟਾਉਂਦੇ ਬੰਦੇ, ਹਵਾਈ ਫਾਇਰ ਕਰਦੇ ਤੇ ਨਾਲ
ਗੰਨਮੈਨ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਬਬੇਰੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ
ਚਹੇਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਦਿਲ, ਹੱਸਮੁੱਖ,
ਲੜੀਫੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਹਿਫਲ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦਾ
ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਗਾ ਵੀ ਲਵੇ ਤੇ ਦਿਨ ਤਿੱਥ 'ਤੇ ਨੱਚ
ਵੀ ਲਵੇ, ਉਹ ਭਾਬੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਚਾਚੀਆਂ,
ਮਾਸੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਡਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ
ਸਭ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ
ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇ, ਟੌਹਰ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਕਹਿਣੇ ਹੀ ਕੀ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਫੌਜਣਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਾਣ।
ਕੰਟੀਨ 'ਚੋਂ ਸਮਾਨ ਲਿਆ ਲਿਆ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ
ਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ
ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਵੇ, ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ
ਜੇ.ਈ. ਹੋਵੇ, ਪਟਵਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਘਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਲੋਂ
ਪੈਸੇ ਮੁੱਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਜਨਸਮੈਨ, ਆਪਣਾ
ਕੰਮ, ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ, ਰੋਜ਼ ਪੈਸੇ ਗਿਣਨੇ ਤੇ
ਰੱਖਣੇ। ਔਰਤਾਂ ਫੁੱਲ ਕੇ ਕੁੱਪਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ।
ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਕੰਮ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਨੰਬਰ ਇਕ
'ਤੇ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਬੁਟੀਕਾਂ, ਪਾਰਲਰਾਂ 'ਚੋਂ
ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਿਊਲਰ ਦੇ ਜਾ
ਵਤਨਗੀਆਂ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਭੁੱਲ੍ਹ ਹਰ ਔਰਤ
ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਆਦਮੀ 'ਚ ਚੰਗੀਆਂ ਲੱਗਣ
ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀ
ਲਿਆਕਤ, ਪੜ੍ਹਾਈ, ਰੁਤਬਾ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ
'ਚ ਉੱਚਾ ਸ਼ਮਲਾ, ਸੰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਂਗ, ਕੈਂਠਾ,
ਘੋੜਾ ਤੇ ਧੂੰਹਵਾਂ ਚਾਦਰਾ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ
ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਲੈਪਟਾਪ, ਗੱਡੀ, ਬਾਈਕ, ਬਰਾਂਡੇਡ
ਕੱਪੜੇ, ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ
ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਹਾਣ ਪਰਵਾਣ ਤੇ
ਤੇਹ-ਮੋਹ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅੱਵਲ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਔਰਤ ਨੂੰ
ਇਨਾਮ ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ।

ਉਹਦੀ ਧੁੱਪ-ਛਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਹੋਵੇ। ਥੱਕੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸੁੱਤੀ ਨੂੰ ਨਾ
ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਪਚਾਉਂਦੀਆਂ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤੂੰ ਥੱਕ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ
ਲੈ ਤੈਨੂੰ ਚਾਹ ਬਣਾ ਦਿਆਂ ਜਾਂ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਆਪੇ
ਫੜ ਲਵਾਂਗਾ, ਆਖਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਭਲਾ ਕਿਸ
ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ
ਹੋਣਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਮਨੁੱਖ ਖੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਬੜੇ
ਈਮਾਨਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮੋਹ ਦੇ ਬੱਧੇ ਉਮਰ ਲੰਘਾਉਂਦੇ
ਨੇ, ਪਰ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਬੜੇ
ਕੰਜੂਸ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਬੰਦਾ ਮੁਹੱਬਤੀ ਹੋਵੇ, ਰੂਹ ਵਾਲਾ
ਹੋਵੇ, ਉਹਦੇ ਸੰਗ ਗਰੀਬੀ ਵੀ ਦੁਖਦੀ ਨਹੀਂ।
ਮੋਹ ਵਿਹੂਣਾ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਾਵਾ ਹੀ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੋਲ ਮਿੱਟੀ ਦਿਆ ਬਾਵਿਆ
ਤੇਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾ ਲਿਆ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭਲੂਰੀਆ

ਪੰਜਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ
ਕਿਸੇ ਚੰਦਰੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ
ਲਈ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ
ਤਿੰਨੇ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ
ਹੈ। ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਖਤਰਨਾਕ ਕਚਰਾ ਤੇ
ਕੈਮੀਕਲ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਲਈ
ਖਤਰੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਖਤਰੇ
ਤੋਂ ਪੇਂਡੂ ਵਰਗ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ
ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੂਪੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਾਗ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਤੇ ਬੀਬਾ
ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਗੀਤ, “ਠੰਢਾ ਠਾਰ ਸੀ ਕੱਸੀ
ਦਾ ਪਾਣੀ। ਗੋਡੀ ਲਾ ਕੇ ਪੀ ਲੈ ਬੋਲੀਏ।” ਤੇ
ਨਾਵਲਕਾਰ ਗਿਆਨੀ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਵਲ
“ਤੂਤਾ ਵਾਲਾ ਖੂਹ” ਦੇ ਪਾਤਰ ਪੰਨੇਸ਼ਾਹ ਦਾ
ਹਲਟ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਪਿਆਸ ਦੂਰ
ਕਰਨੀ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਵੱਛਤਾ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਦਾ

ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਨਿਗਲ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ

ਸੀ, ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਪਨਾ
ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰਾਸਦੀ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ
ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤੀ ਵਡਿਆਈ
ਵਿਚ ਆਏ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ
ਥਾਂ-ਥਾਂ ਸੁਰਾਬ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਅੰਨ ਦੇ ਤੌਰ
'ਤੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ
ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਅਤੇ
ਕੰਗਾਲੀ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਅੱਜ ਭੁੱਖ ਤੇ
ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹੋ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਰੂਪੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ
ਦਾ ਖੂਨ ਚੁਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਬਸ ਹੁਣ ਪਿੰਜਰ ਆਖਰੀ

ਸਵਾਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿੰਨਾ ਕੱਸੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸੁਰਬਤ ਵਰਗਾ
ਪਾਣੀ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਸੀ।
ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ
ਕਚਰੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ
ਸਤਲੁਜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿਚ
ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਇਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ
ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਕੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਚਰੇ ਰਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ
ਅੱਜ ਕੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਤਾਂ
ਵੱਖ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦਾ

ਦੁਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨ ਦੀ
ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਛੱਪੜਾਂ, ਟੋਭਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਧੜਾ
ਧੜ ਰੂੜੀਆਂ ਲਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਘਰਾਂ ਦਾ
ਸਾਰਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ, ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਰੋੜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚ
ਸਿੱਮ-ਸਿੱਮ ਕੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਦਾ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ
ਧੜਾਧੜ ਘਰਾਂ 'ਚ ਲੈਟਰੀਨਾਂ ਪੁੱਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ
ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੀ ਸਵੇਰ-ਸਾਰ
ਉੱਠਦਿਆਂ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਲੈਟਰੀਨ ਲਈ ਬਾਹਰ
ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੇਰ
ਦੀ ਸੈਰ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੋ ਅੱਜ

ਨਲਕਿਆਂ-ਖੂਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਯੋਗ ਨਹੀਂ
ਰਿਹਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੂਪੀ ਜ਼ਹਿਰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ
ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ
ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਪੱਟੀ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਆਸ
ਪਾਸ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹਰੇਕ
ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ
ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀਲੀਆ
ਅਤੇ ਹੈਜਾ ਧੜਾ ਧੜ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ
ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ
ਦਿੱਤਾ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਬਚਾਉਣ ਤੇ
ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਰਸੀ ਖੋਹਣ ਦੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ
ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ।
ਲੋੜ ਹੈ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਲ ਜਾਈਏ। ਆਉ ਕੋਈ
ਉਪਚਾਲਾ ਕਰੀਏ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹੀ ਕੁੰਭਕਰਨੀ
ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਨਾ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ ਪਲੇ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਰੋਗਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ
ਦੀਆਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਅਰਬੀਆਂ ਸਾਡੇ ਅੱਖੌਤੀ
ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

‘ਵਿਦੇਸ਼’ ਨਾ ਦੇਸ ਚੱਲੀ ਨਾ ਪ੍ਰਦੇਸ

ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਬੁਰੀ ਕਿਸਮਤ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਨਾ ਪਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ‘ਏਕ-ਦ ਪਾਵਰ ਆਫ ਵਨ’ ਦਾ ਹਾਲ ਭਲਾ ਹੀ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਸਕ੍ਰੀਨ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਇੰਨੇ ਬੁਰੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਵਰ ਆਫ ਟੂ ਵੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ।

ਜੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਵਰਲਡ ਰਾਈਟਸ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਈਟ ਅਦਾਲਤੀ ਕੇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਛੱਡਣੇ ਪਏ, ਹੁਣ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੀ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਨਿਰਮਾਤਾ ‘ਕੇ ਸੇਰਾ ਸੇਰਾ’ ਨੇ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ।

ਉਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਵਰਲਡ ਰਾਈਟ ਲੈ ਲਏ। ਜੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਪਰ ਕੇਸ ਹਾਰ ਗਈ। ਹੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨਾਲ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਰਾਈਟ ਖਰੀਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ‘ਇਕ...’ ਸਿੰਗਲ ਸਕ੍ਰੀਨ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੀਲ ਨਿਤਿਨ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੀ ‘ਆ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ’ ਦਾ ਹਾਲ ਸਿੰਗਲ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਅਤੇ ਮਲਟੀਪਲੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਹੈ।

ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਦੀਪਾ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਸੱਪ, ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਅਤੇ ਇੱਛਾਧਾਰੀ ਨਾਗਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤੇ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚਲੀ ਨਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਹੈ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਭਿਨੇ ‘ਚ ਹੀ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਦਕਿ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਅਭਿਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਅਭਿਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ‘ਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪੂਰੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸ਼ੌਂਕ ਬਾਰੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਰੀਨਾ ਆਪਣੇ ਬਿਜੀ ਸੂਟਿੰਗ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ‘ਚੋਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ‘ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ੌਂਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਨੇ ‘ਪਾਊਲਾ ਕੋਏਲੋ’ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਇਲੈਵਨ ਮਿਨਟਸ’ ਪੜ੍ਹੀ।

ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, “ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਨਪਸੰਦ ਲੇਖਕ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਿਛਲਾ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇੰਨੀ ਬਿਜੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕੀ। ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਊਲੋ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ‘ਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ੌਂਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ‘ਚ ਰਹੀ।”

ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ ਸਲਮਾਨ

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਅਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਗਰਮਾਹਟ ਹੁਣ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਜਿੱਥੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮਾਏ, ਉਥੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਜ਼ਹਾਰੇ-ਏ-ਇਸ਼ਕ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਕੋਚ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ‘ਨੌ ਐਟ੍ਰੀ’ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ‘ਨੌ ਐਟਰੀ’ ਦਿਲ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸੈਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਲੂ ਆਪਣੀ ਮਾਸੂਕਾ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਸੈਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚਰਚਿਤ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਐਸਵਰਿਆ ਰਾਏ ਨੂੰ ‘ਚਲਤੇ-ਚਲਤੇ’ ਤੋਂ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੇ ਚਲਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਖ਼ੈਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੱਲੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਦੇ ਸੈਟ ਤੇ ਆ ਕੇ ਡਿਸਟਰਬ ਕਰੇ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਰੀਰੇਇਨ ਕੈਟ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੱਲੂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ।

‘ਬੈਡ ਗਰਲ’ ਬਣਨ ਦਾ ਬੜਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲਿਆ

ਕੰਗਨਾ ਚੈਲੇਂਜਿੰਗ ਰੋਲ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਫ਼ਿਲਮ ‘ਵੋ ਲਮਹੇ’ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਬੌਬੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਚੈਲੇਂਜਿੰਗ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ‘ਵਨਸ ਅਪਾਨ ਏ ਟਾਈਮ ਇਨ ਮੁੰਬਈ’ ਨਾਮ ਦੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਮਧੁਬਾਲਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਓ ਜਾਣੀਏ ਕਿ ਇਸ ਰੋਲ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਕੀ ਕੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ‘ਤੇ ਕਿਦਾ ਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ?

ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ, ਬਲਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਜਦ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੂਟ ਹੋਇਆ ਆਪਣਾ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ‘ਚੋਂ ਅੱਥਰੂ ਡਿੱਗ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨੀ ਭੱਦੀ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮਧੁਬਾਲਾ ਦਾ ਰੋਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਭਾਅ ਸਕਾਂਗੀ....।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਬਾਰੇ ਕੰਗਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਹੋਣ ‘ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਐਕਟਿੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਧੁਬਾਲਾ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮਧੁਬਾਲਾ ਦਾ ਰੋਲ ਮੇਰੇ ਦੂਜੇ ਰੋਲ ਜਿੰਨਾ ਟ੍ਰੈਜਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਡੌਨ ਅਤੇ ਇਕ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਪਲਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ

ਮੈਂ ਅਤੇ ਡੌਨ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਹਨ।

ਇਸ ਰੋਲ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਚੈਲੇਂਜ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਚੈਲੇਂਜ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਧੁਬਾਲਾ ਜਿੰਨਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਦਿਸਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਈਲ ਵੀ ਅਪਨਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਮੈਂ ਡੀ.ਵੀ.ਡੀ. ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਮਾਲ ਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾ

ਕਾਪੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਈਲ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਦ ਬੈਡ ਗਰਲ’ ਦੇ ਟੈਗ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਰੋਲ ਵਿਚ ਬੋਤਾ ਜਿਹਾ ਨੈਗਟਿਵ ਸ਼ੇਡ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਲਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਲਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਅਲਗ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਪੜੇ ਅਤੇ

ਦਿੱਖ ਨਾਲ ਵੀ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਫ਼ਿਲਮ ‘ਕਾਈਟਸ’ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਾਈਟਸ ਇਕ ਲਵ ਸਟੋਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੋ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਕੇਸ਼ ਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਨੂੰ ਅਨੁਰਾਗ ਬਸੂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫ਼ਿਲਮ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਾਲ ਸਾਲ ਡਾਂਸਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ

ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਹਾਂ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਂ।

ਅਧਿਐਨ ਮੇਰੇ ਡਰੀਮ ਮੈਨ ਹਨ, ਜਿਸ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਹਰ ਸ਼ੁੱਧ-ਦੁੱਖ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਮਾਡਲਿੰਗ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਕਿੱਤਾ

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਧੜਕਨ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਨ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।”

ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੇ

ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਮਾਡਲਿੰਗ ‘ਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ

ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਰੈਪ ‘ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ‘ਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮਾਡਲਿੰਗ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ। ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਤੁਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ।” ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕਰਨ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਮਾਡਲਿੰਗ ‘ਚ ਨਾ ਕੋਈ ਨੈਗੇਟਿਵ ਐਨਰਜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੀਟੇਕ। ਮਾਡਲਿੰਗ ‘ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ

ਅਸੈਸਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁਦਰਤੀ ਇਮੇਜ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਉਸਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ।

ਸਲੱਮਡਾਗ ਨੇ ਚਮਕਾਈ ਫਰੀਦਾ ਦੀ ਕਿਸਮਤ

ਫਰੀਦਾ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਦਾ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ‘ਤੇ ਹੈ। ‘ਸਲੱਮਡੌਗ ਮਿਲੇਨੀਅਰ’ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਫਰੀਦਾ ਕੋਲ ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇ ਉਸਨੇ ਐਸਵਰਿਆ ਰਾਏ ਬਚਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲੋਬ ਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਅਨਿਰਬਾਨ ਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਫਰੀਦਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਐਸਵਰਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ‘ਚ ਭਾਰਤੀ ਚਿਹਰੇ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ।

ਉਸ ਕੋਲ ਗਲੋਬਲ ਲੁੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਐਸਵਰਿਆ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ

ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਐਸਵਰਿਆ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ।” ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮਿਲੀ ਇੰਨੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਫਰੀਦਾ ਨੇ ਹੁਣ ਨਿਊਯਾਰਕ ‘ਚ ਵੱਸਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। 24 ਸਾਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਨਿਊਯਾਰਕ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਨੂੰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ‘ਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਉਥੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ‘ਸਲੱਮਡੌਗ...’ ਨੇ ਮੇਰੀ ਅਭਿਨੇ ਸਮਰਥਾ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਝ ਵੀ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ‘ਚ ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਕਾਫੀ ਗਲੈਮਰਹੀਣ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਮਾਡਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਗੇ।”

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ
ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ!

ਲੌਂਗ ਰੂਟ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!

ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਵਾਸ਼ ਐਂਡ ਰੀਪੇਅਰ ਸ਼ਾਪ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

Imperial Truck Wash & Repair

ONE STOP CENTER FOR TRUCKERS – REPAIRS • TIRES • WASH

WE PROVIDE THESE SERVICES:

- ◆ TRANSMISSION
- ◆ CLUTCH
- ◆ BRAKES
- ◆ SUSPENSION
- ◆ OIL CHANGE
- ◆ REAR END
- ◆ WET KIT & P T O PUMPS
- ◆ ALTERNATORS
- ◆ STARTERS
- ◆ CEMENT BLOWER

*Spot Free
Truck Wash*

ALL KINDS OF
WELDING WORK &
GENERAL REPAIR.

Oil Change **\$189.99 Only**

Brake **\$99.00**

Wheel Seal **\$89.00**

Labor Rate **\$59.00**

Alignment and Wheel Balancing

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੈਲਡਿੰਗ ਵਰਕ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਰਿਪੇਅਰ
ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੀਮਤ

5809 South State Rd 3,

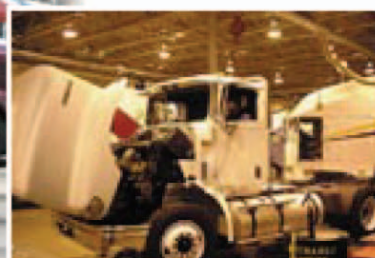
Spiceland, IN- 47385

interstate 70 Exit 123

(Turn Right Yellow Building)

24 Hours Road Service & Towing

Jasvir Singh (765) 987-7000

India Curry Restaurant at Truck Plaza

Facilities for Truckers at Truck Plaza.

- India Restaurant and Full Bar
- 10 Acres of Truck Parking
- Brand New 2 Bays of Express Lube
- Brand New 2 Bays of General Repair
- Brand New One Bay for Alignment,
- Wheel Balancing and Tires
- Brand New 2 Bays Spot Free Truck Wash

*Indian food for truckers Dine-in and To Go

*Bar- Beer, Liquor and Wine

*To Go Beer Liquor and Wine

ਟਰੱਕਰ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ
ਸਵਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਾ
ਬਹਿ ਕੇ ਖਾਓ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ

ਬਾਰ, ਬੀਅਰ, ਲਿਕਰ
ਅਤੇ ਵਾਈਨ
ਬਹਿ ਕੇ ਪੀਓ ਜਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਓ

Free Showers

ਨਗਉਣ-ਪੋਣ ਦਾ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧ

10 ਏਕੜ ਥਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ

ਵਹਿ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਮਰਦ ਅਗੰਮੜਾ, ਵਰਿਆਮ ਇਕੇਲਾ॥
ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ॥

ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇਡਿਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਿਸਾਖੀ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰਜਣਾ ਦਿਵਸ ਦੀ
ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਅਤੇ ਨੀਰਜ ਸੈਣੀ

Sunny Dhoorh

Vice Chairman of Democrat Party, Kent County (Michigan),
President, Punjabi Cultural Society Of Michigan
Member, Central Committee Michigan Democrat Party
1541 Winterwood Dr. NE, Grand Rapids, MI 49525

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ
ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ
ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ
ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਜਨਸ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਬਿਜਨਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਬਿਜਨਸ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

UNITED LENDING

1.Commercial Loans Nationwide, 2.Gas Stations , 3.Liquor Stores, 4.Super
Markets, 5.Shopping Malls, 6.Convenience Stores, 7.Churches, 8.Car Washes,
9.Hotel, Motel, 10.Restaurants 11.Fast Food Franchise

Francisco Group Realty

2770 Silver Lake Rd., Traverse City, Mi 49684

Sarabjeet Singh
Realtor /Mortgage Broker

Ph.414-803-7420

Fax. 989-790-9405

Punjabi Cultural Society Midwest

PROUDLY PRESENTS

Punjabi Mela

Saturday, April 25th 2009

At 6:30 PM

Latvian Center

100 Cherry Street, Kalamazoo

ਪੰਜਾਬੀ
ਮੇਲਾ

Stay Tuned For More Information

Donations are greatly appreciated

Donors will be honored accordingly on stage

ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ, ਗਿੱਧਾ-ਭੰਗੜਾ,
ਬੋਲੀਆਂ, ਡਾਂਸ, ਸਕਿੱਟ ਅਤੇ ਡੀ.ਜੇ.
'ਤੇ ਨੱਚਣ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਿਹੜਾ

Chief Guest: Harpal Singh Tanda (Pamma)

Grand Sponsor: Parminder Singh Walia

Golden Sponsors: Sarwan Singh Tiwana, Shamsheer Singh Boparai

Silver Sponsors: Darshan Singh Gill, Karnail Singh, Narinder Singh Munder, Palwinder Singh, Amritpal Singh, Manjinder Singh Benipal, Rattandeep Singh Dhillon

Registration Deadline April 10, 2009

S. Harpal Singh Tanda

For More Information Call

Bhagwant Sandhu 269-267-2376

Sikander Singh 269-744-6986

Kuldip Gill 269-924-8265

Ranbir Lalli 269-209-9961

Kulvinder Gill 269-506-0599

Rajbir Singh 269-369-4792

Mukhtar Khaira 269-584-1060

Baldev Singh 269-806-3283

Avtar Singh 269-377-5035

Hardev Singh 269-806-5754

Rajwinder Grewal 269-343-6481

D.S. Mangat 269-553-0577

Mukand Mangat 517-238-2729

With the cooperation of:

PCS Chicago, PCS Detroit, PCS Indiana, PCS Indianapolis, Punjabi Community of South Bend, Desi Junction, Punjab Times, Punjabi Heritage Organization Chicago, Punjabi Sports Club Chicago, Shere Punjab Sports & Cultural Club Chicago, Punjabi American Youth Club of Indiana, Baba Prem Singh Sikh Culture Society of Indiana, PCO Milwaukee, Raunaq Mela, Sikh TV, Indian Reporter, Desi Talk, PSCS Canton, Indian Association of Kalamazoo, Punjabi Writers of Michigan, Punjabi Community of Lansing, Grand Rapid & Benton Harbor.

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਜੋ ਨਿੰਦਾ ਤਿਆਗੇ, ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਲੜੇ ਹੋਇ ਆਗੇ॥ ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਜੋ ਪੰਚ ਕੋ ਮਾਰੈ, ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਕਰਮ ਕੋ ਸਾੜੈ॥
 ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਮਾਨ ਕੋ ਤਿਆਗੇ, ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਜੋ ਪਰਤ੍ਰੀਆ ਤੇ ਭਾਗੈ॥ ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਪਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਤਿਆਗੇ, ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਨਾਮ ਰਤ ਲਾਗੈ॥
 ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਿਤ ਲਾਇ, ਖਾਲਸਾ ਸੋਇ ਸਾਰ ਮੂੰਹਿ ਖਾਇ (ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੋਯਾ ਜੀ)

ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ)

ਸਮੂਹ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨੁਹਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਦੇਹਾਂ ਜਹਾਨਾਂ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਾਦਰ ਦੀ ਖਾਲਸ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਮੋਣਾ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਅਰਜ਼ੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁੱਲਖਣੀ ਘੜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਜੱਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੋ ਜੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਗੇ।

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

14 ਅਪਰੈਲ, 2009 (ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ: ਸ਼ਾਮ 6:45 ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

17 ਅਪਰੈਲ, 2009 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

19 ਅਪਰੈਲ, 2009 (ਐਤਵਾਰ)

ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ: ਸਵੇਰੇ 6:30 ਤੋਂ 7:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ: ਸਵੇਰੇ 7:30 ਵਜੇ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ

ਗੁਰਬਾਣੀ-ਕੀਰਤਨ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਚਿਆਰ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸੀਸਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ

19 ਅਪਰੈਲ, 2009 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਜਾਏਗਾ

ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ: ਪੰਜਾਬ ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਨੋਟ: 26 ਅਪਰੈਲ, 2009 ਤੋਂ 6 ਮਈ, 2009 ਤੱਕ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁਰਾਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗਾ।

Sikh Religious Society of Chicago, Palatine

1280, Winnetka St. Palatine, IL 60067 Ph. 847-358-1117